

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

Inventari Patrimoni Cultural de Corbera de Llobregat

Memòria tècnica

Redacció

Helena Garcia Navarro

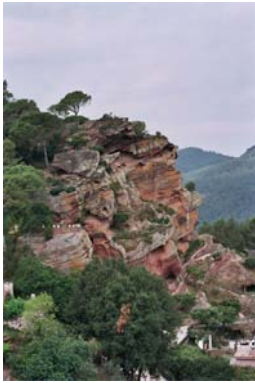
Ajuntament de Corbera de Llobregat

Juliol 2005

À R E A D E C U L T U R A

CORBERA DE LLOBREGAT

Inventari del Patrimoni Cultural i Natural – Memòria

Helena Garcia Navarro

1. Metodologia	1.1. Objectius	3
	1.2. Agraïments	3
	1.3. Fonts consultades	4
	1.4. Descripció de la fitxa	6
	1.5. Metodologia	7
	1.6. Criteris de selecció	9
2. Diagnòstic	2.1. Marc geogràfic i medi físic	10
	2.2. Evolució demogràfica i estructura econòmica	12
	2.3. Vies de comunicació	17
	2.4. Història	
	2.4.1. Orígens	20
	2.4.2. Època medieval	20
	2.4.3. Època moderna - contemporània	22
	2.5. Toponímia i escut	25
	2.6. El patrimoni	
	2.6.1. Ubicació dels elements inventariats	27
	2.6.2. Estat legal de protecció	32
	2.6.3. Anàlisi	42
	2.6.4. Altres inventaris	52
3. Llistats d'elements fitxats i no fitxats	3.1. Relació numèrica d'elements fitxats	53
	3.2. Relació tipològica d'elements fitxats	64
	3.3. Relació onomàstica d'elements fitxats	75
	3.4. Elements no fitxats	90
	3.4.1. Entitats locals	97
	3.4.2. Equipaments culturals	100
4. Bibliografia		102
5. Apèndixs	5.1. Borges	109
	5.2. Fonts	110
	5.3. Mines i pedreres	115
	5.4. Masies i cases rurals	116
	5.5. Galeria d'imatges	117

1. METODOLOGIA

1.1 Objectius

L'inventari de Patrimoni local pretén la detecció exhaustiva, la descripció i la valoració del patrimoni immoble (edificis, conjunts arquitectònics, elements arquitectònics, jaciments arqueològics i obra civil), del patrimoni moble (elements urbans, objectes singulars i col·leccions), del patrimoni documental (fons fotogràfics, documentals i bibliogràfics), del patrimoni immaterial (manifestacions festives, tècniques artesanals, costumari, tradició oral, música i dansa) i del patrimoni natural (zones d'interès natural i espècimens botànics singulars).

L'inventari és una eina de coneixement de la globalitat del patrimoni, i té diferents utilitats: facilitar la conservació de la informació i el seu accés públic, la gestió i conservació del conjunt del patrimoni local, la seva difusió, la presa de decisions en el planejament urbanístic, la planificació de senyalització, l'organització de rutes didàctiques i turístiques...; permet l'establiment de mesures per a la seva protecció i conservació, així com la planificació de la seva rendibilització social.

No obstant això, en cap cas es pot considerar un estudi tancat, ja que es tracta més aviat d'un punt de partida de cara a nous treballs de recerca. En aquest sentit, cal destacar que en diferents apartats de la memòria s'exposaran tant les potencialitats del municipi en relació al patrimoni com les seves mancances, analitzant el conjunt del patrimoni i oferint propostes de protecció, conservació, difusió i recerca.

1.2. Agraïments

Aquest treball ha estat impulsat i finançat conjuntament per l'Ajuntament de Corbera de Llobregat i l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. No hauria estat possible, per tant, sense l'interès d'aquests dos organismes, que han posat al meu abast els mitjans humans i tècnics necessaris per dur-lo a terme.

La realització de l'inventari no hauria estat possible sense la participació de diferents persones vinculades a l'Ajuntament, especialment a les àrees de Cultura, Serveis Tècnics, Medi Ambient i Turisme: Marc Molina, Maribel Jodar, Josefina Bosch, Núria Fusalba, Glòria Burgos, Alícia González...

D'altra banda, també ha estat fonamental la col·laboració d'altres persones i entitats, que m'han ofert dades que han servit per localitzar elements a inventariar o completar la informació disponible sobre algun d'aquests elements: Grup d'Història Local, GEMC, Societat Atlètica Corbera i SpeleoCorb

També he comptat amb la col·laboració de persones estretament vinculades als elements inventariats: propietaris i masovers, i Mn. Frederic Esteve (rector de les parròquies de Corbera) i de persones que m'han acompanyat a visitar i conèixer diferents elements: Marc Molina, Glòria Burgos, Francesc Alarcón, M.

Cinta Mir, José Antonio Alonso, Teresa, Araceli Navarro, Montse Garcia i Jaume Bosch.

A tots aquells que s'han interessat pel passat de Corbera de Llobregat, tant a nivell global com en aspectes puntuals, i que han dedicat part del seu temps a realitzar treballs de recerca, reculls de documents, imatges, buidat d'arxius..., també vull mostrar-los el meu agraïment.

Finalment, cal destacar la predisposició de la majoria de persones per conèixer el passat del municipi.

1.3. Fonts consultades

Durant la realització de l'inventari s'han tingut en compte diferents fonts d'informació: arxius, inventaris, informació oral, bibliografia i observació directa.

Els arxius consultats han estat els següents:

Arxius públics	BC	Fons d'arxiu de la Biblioteca de Catalunya
	AHCSFLL	Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat
	AHDB	Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona
	ACMDB	Arxiu del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona
	AMCLL	Arxiu Municipal de Corbera de Llobregat
	ADB	Arxiu Diocesà de Barcelona
	ACA	Arxiu de la Corona d'Aragó
	BM	Biblioteca Municipal Can Baró de Corbera de Llobregat
Arxius privats	ARP	Arxiu del Registre de la Propietat
	AUEC	Arxiu del Centre Excursionista de Catalunya

També s'ha tingut en compte la informació recollida als següents inventaris:

- Inventari del Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya (IPAC)
- Carta arqueològica del Baix Llobregat. Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya
- Carta paleontològica de Catalunya

- Catàleg monumental del Servei de Catalogació i conservació de monuments històrics de la Diputació de Barcelona. 1928
- Catàleg de monuments de l'Institut d'Estudis Catalans. 1920. Arxiu del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona
- Inventari del Patrimoni Industrial (Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya, Generalitat de Catalunya) (IPIC)
- Arxiu del Servei de Patrimoni Arquitectònic de la Diputació de Barcelona (SPAL)
- Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional de Catalunya (IPEC)

Informació oral:

Han col·laborat de forma directa, aportant informació oral (i escrita en ocasions) diferents entitats:

- Grup d'Història Local
- Societat Atlètica Corbera
- Centre d'Esplai Corbera
- GMC (Grup d'Estudis del Medi)
- SpeleoCorb
- Pessebre Vivent
- Gegants de Corbera

S'ha recollit informació oral de diferents àrees i departaments de l'Ajuntament de Corbera (Cultura, Secretaria, Serveis Tècnics i Turisme). Finalment, també han aportat informació puntual diferents propietaris i masovers de masies i cases de la vila.

Bibliografia:

S'ha fet una recerca i buidat de la bibliografia publicada sobre Corbera de Llobregat, bàsicament a la Biblioteca Municipal de can Baró, on també es conserven treballs no editats sobre diferents aspectes de la vila. També es va fer una recopilació de les publicacions periòdiques que s'han pogut localitzar, tant municipals com editades per diferents entitats (en alguns casos no s'han trobat tots els exemplars publicats). El detall de la bibliografia consultada apareix al punt 5 d'aquesta memòria.

Cartografia:

- Mapa topogràfic/planimètric (Cartoteca de Catalunya)
- Mapa Comarcal de Catalunya
- Mapes topogràfics de Catalunya
- Mapa topogràfic. Ed. Alpina

1.4. Descripció de la fitxa

La fitxa segueix el model facilitat per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. Hi apareixen els següents camps: àmbit, denominació, ubicació, titularitat, propietari i adreça, tipologia, ús actual, descripció, observacions, estat de conservació, notes de conservació, autor, any, estil, segle, lloc, UTM, altitud, accés, fitxes associades, història, núm inventari Generalitat, protecció, autor de la fitxa, data de registre, mapa i fotografies.

Els elements es classifiquen segons la seva tipologia, de la següent forma:

1. Patrimoni immoble	1.1. Edificis	Edificis singulars amb valor monumental, artístic, històric, etnològic, identitari, religiós, industrial...
	1.2. Conjunts arquitectònics	Diversos edificis que formen un conjunt o estructures complexes compostes per diversos elements edificats.
	1.3. Elements arquitectònics	* Elements rellevants d'un edifici: parts singulars d'edificis, elements d'origen arquitectònic que ja no formen part de cap edifici, i elements que formaven part de l'entorn inherent d'un edifici. * Estructures arquitectòniques de menor entitat, de caire rural i popular.
	1.4. Jaciments arqueològics	Jaciments arqueològics de qualsevol tipus i cronologia. Inclou estructures en estat de ruïna.
	1.5. Obra civil	Obres d'enginyeria de caràcter públic o comunal.
2. Patrimoni mòbil	2.1. Elements urbans	Monuments o elements commemoratius o ornamentals instal·lats a la via pública
	2.2. Objectes	Objectes singulars, formen part o no d'una col·lecció, ja siguin d'accés públic o de propietat privada.
	2.3. Col·leccions	Sèries coherents d'objectes, segons criteris de cronologia, tipologia, especialitat, propietat...
3. Patrimoni documental	3.1. Fons d'imatges	Sèries d'imatges que formen un fons o una col·lecció.
	3.2. Fons documentals	Sèries de documents que formen un arxiu o una col·lecció, de propietat pública o privada, segons criteris d'especialitat, temàtic...
	3.3. Fons bibliogràfics	Sèries de llibres que formen part d'un arxiu, biblioteca o col·lecció, de propietat pública o privada, que tinguin un valor històric i patrimonial.

4. Patrimoni immaterial	4.1. Manifestacions festives	Festes populars locals, en la seva globalitat, o destacant una activitat singular específica dins la festa, formin part o no del cicle festiu anual, religiós o laic; siguin de caire tradicional o recents; estiguin en vigor o s'hagin perdut.
	4.2. Tècniques artesanals	Manifestacions singulars i específiques de la localitat o el seu entorn en relació als oficis, l'artesanà, la gastronomia...
	4.3. Tradició oral	Qualsevol referència d'origen no literari (transmesa oralment) relacionada amb llocs o elements del terme: contes, llegendes, toponímia, refranys, dites, fets històrics (verídics)...
	4.4. Música i dansa	Manifestacions musicals tradicionals singulars i específiques de la localitat o el seu entorn que estiguin en vigor o bé que s'hagin perdut: cançons, dances...
	4.5. Costumari	Maneres d'actuar o de fer, comportaments socials, actituds, específiques de la localitat o el seu entorn que estiguin en vigor o que s'hagin perdut.
5. Patrimoni natural	5.1. Zones d'interès natural	Zones que tenen un valor o interès específic a causa de les seves característiques botàniques, ecològiques, zoològiques, geomorfològiques o paisatgístiques, encara que hagin estat creades o alterades per intervencions antropològiques.
	5.2. Espècimens botànics singulars	Elements botànics de caire singular, normalment arbres, que tenen un interès botànic, històric, físic, urbà, toponímic, exòtic...

Les dades necessàries per omplir la fitxa s'han extret de les fonts consultades i/o l'observació directa dels elements. De tot els elements (excepte del patrimoni immaterial i del documental s'hi inclouen d'una o dues fotografies, segons el cas).

1.5. Metodologia

La realització de l'inventari consta tres fases: documentació prèvia, treball de camp i treball de gabinet.

- Documentació prèvia: recollida de les dades bibliogràfiques disponibles i de la informació existent en bases de dades i centres de documentació d'accés públic.
- Treball de camp: recollida d'informació oral i visita sistemàtica de tots i cadascun dels elements tractats, recollint tota la informació observable, i realitzant fotografies.
- Treball de gabinet: contrastar les fitxes de camp amb la documentació prèvia, fer les comprovacions oportunes i introduir la informació en fitxes informatitzades, incloent versions digitals de mapes i fotografies.

Tot i que es tracta de procediments o fases de treball diferenciats, no s'ha seguit un ordre estrictament cronològic per seguir-los, ja que s'han anat sobreposant.

Documentació prèvia

- Recerca de la bibliografia sobre el terme de Corbera de Llobregat. S'han consultat tant els llibres publicats com els fons de la biblioteca de can Baró, on es conserven estudis i treballs de recerca sobre aspectes específics realitzats per estudiants o persones interessades.
- Consulta del Pla Especial del catàleg del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Natural de Corbera de Llobregat.
- Consulta d'inventaris del Departament de Cultura de la Generalitat: Inventari de patrimoni Arquitectònic, Inventari de patrimoni Arqueològic (Carta Arqueològica), Inventari de patrimoni Etnològic, Inventari del Patrimoni Industrial...

Amb la informació recollida es va fer una primera relació d'elements a inventariar, que inclou tots els Béns Culturals declarats d'Interès Nacional o Local (BCIN, BCIL), els jaciments arqueològics inclosos per la Generalitat a l'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya, els elements i edificis inclosos a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya i els elements inclosos al Pla Especial del Catàleg del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Natural de Corbera de Llobregat.

En un segon moment, es van establir contactes amb les diferents entitats del poble, fruit d'aquests contactes van sorgir nous elements a tenir en compte.

Treball de camp

- Dividir el terme municipal en zones per poder realitzar les visites corresponents. L'orografia del municipi ja en dona la divisió clarament: nucli urbà (subdividit alhora en la part alta i la baixa), l'Amunt i l'Avall.
- Visitar tots els elements. A cada indret es va omplir una fitxa de camp, on s'anotaven una sèrie de dades tècniques (coordenades, ubicació, accés...), informació facilitada per possibles col·laboradors, i totes les dades proporcionades per la observació directa. També es realitzaven fotografies de tots els elements.

Durant el treball de camp també van sorgir nous elements, dels quals s'omplia la fitxa corresponent.

Treball de gabinet

- Introduir les dades sobre els diferents elements a la base de dades. En un primer moment només es van introduir els elements detectats en la primera fase de documentació prèvia (elements ja inclosos en altres catàlegs), per anar creant noves fitxes a mesura que sorgien nous elements.
- Localitzar imatges topogràfiques de diferents elements per incorporar-les a la base de dades.

- Contrastar la informació recollida prèviament amb la obtinguda en el treball de camp. Modificar o ampliar les fitxes en cas d'escaure's.
- Revisar totes les fitxes per tal d'unificar criteris, i donar-les per tancades.
- Realitzar de la Memòria.

Cal destacar que, malgrat que el punt de partida eren els inventaris previs, que han facilitat una gran quantitat d'informació, durant totes les fases de realització de l'inventari han anat sorgint nous elements.

Per últim, cal dir que els treballs han tingut tres etapes cronològiques diferenciades: entre els mesos de gener i març de 2005 els treballs els va començar Agustí G. Larios, dedicant-se bàsicament a realitzar la documentació prèvia i a introduir la informació obtinguda a la base de dades. Des d'abril a juliol de 2005 Helena Garcia va seguir amb el treball, continuant amb la documentació prèvia, realitzant el treball de camp i el treball de gabinet. Durant el mes d'abril de 2006 s'ha procedit a documentar nous elements que havien sorgit en les darreres fases de treball, a revisar les fitxes fetes anteriorment i finalitzar el treball de gabinet, donant per acabada la realització de l'inventari.

1.6. Criteris de selecció

Durant la realització del treball s'ha intentat identificar, descriure i documentar els diferents elements que s'ha considerat que formen el patrimoni cultural del terme, amb l'objectiu d'oferir una visió que determina les característiques de l'indret.

No s'han inventariat tots els elements detectats: s'ha fet una selecció tenint en compte diferents criteris. Els criteris seguits per decidir si calia o no inventariar un element han estat els següents:

- Elements prèviament recollits a altres inventaris.
- Elements immobles, mobles o naturals destacables per la seva singularitat històrica, artística, etnològica, identitària o simbòlica.
- Fons documentals o fotogràfics amb importància per si mateixos o pel conjunt del municipi.
- Manifestacions festives, tradicionals..., representatives i identificatives del terme.

Seguint aquests criteris bàsics, a les fitxes trobarem representats els elements més significatius, però n'hi ha d'altre que no segueixen aquests criteris, que no s'han pogut localitzar, que han desaparegut, que no pertanyen al terme municipal..., aquests elements no s'han deixat de banda, sinó que apareixen a l'apartat *3.4. elements no fitxats* d'aquesta memòria.

2. DIAGNÒSTIC

2.1. Marc geogràfic i medi físic

El terme de Corbera de Llobregat, a la comarca del Baix Llobregat, està situat a la riba dreta d'aquest riu (el qual forma el límit oriental), a la zona nord-est del massís de l'Ordal, a uns 25 km de Barcelona. Compren la vall de la riera de Corbera i el vessant esquerre de la riera de Rafamans.

L'extensió del terme municipal és de 18,46 km² i la seva alçada de 342 m (però presenta forts desnivells i arriba als 652 m). Té una llargada d'aproximadament 9 km (des del pujol de Migjorn a ponent fins el riu Llobregat a llevant) i una amplada d'uns 2 km (des de la creu de l'Aragall al nord fins la riera de Rafamans, al sud). Limita pel nord amb els termes de Sant Andreu de la Barca i Castellví de Rosanes (pel cim del Serrat del Cap del Sàbat, la serra de Santa Magdalena, la Creu de l'Aragall, el Pla dels Voluntaris i el Coll de can Canals), per l'oest amb el terme de Gelida (pel coll d'Oller, el pujol de Migjorn, el coll del Portell i el puig d'Agulles), al sud amb els termes de Cervelló, la Palma de Cervelló i Pallejà (per les muntanyes de'n Rigol, riera avall per la de Rafamans fins l'espadat dels Carsos, el coll del Guixar i el puig de Mal Hivern fins a la roca de Droc al riu Llobregat) i per l'est amb el riu Llobregat.

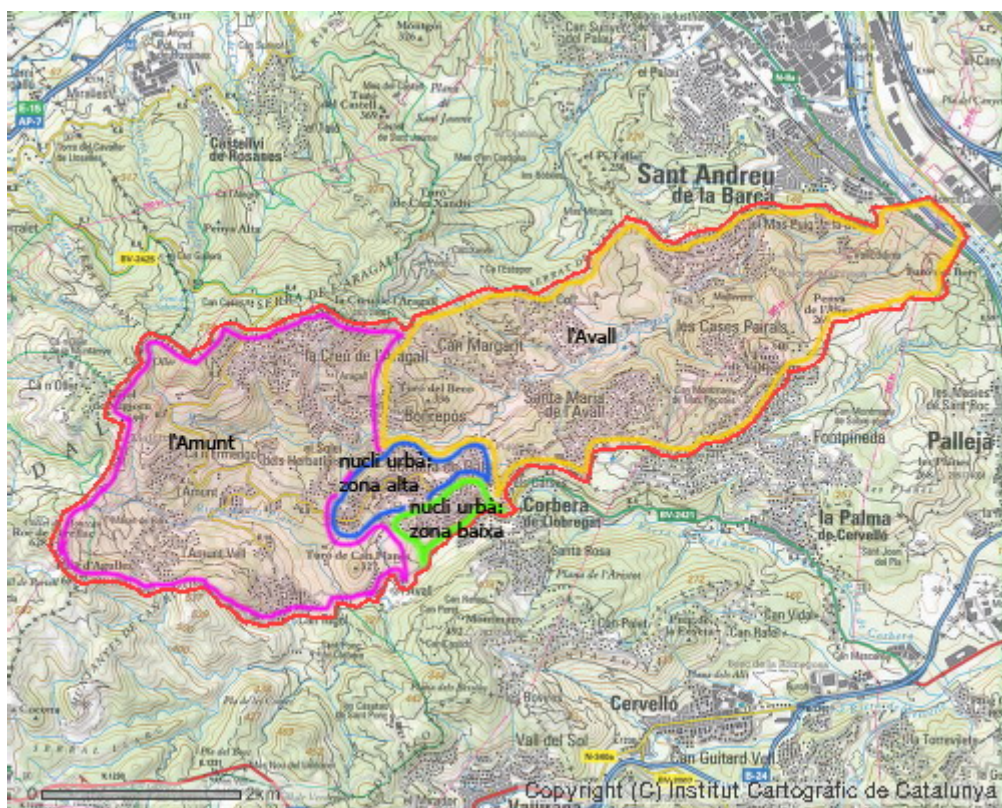
Corbera és situada al Trias del massís de l'Ordal; en el període triàsic gran part de Catalunya s'enfonsà sota les aigües, i fou dipositada damunt seu l'arenosa roja que avui coneixem popularment com pedra d'esmolar. Les roques principals d'aquest període són les argiles, els conglomerats i les arenoses; les calcàries i dolomies a la part superior. Intercalats entre aquestes roques hi ha grans dipòsits de guix, que surten quasi pertot arreu, i alguns de sal comuna. Finalitzat aquest període, Catalunya tornà a emergir.

El territori de Corbera és força accidentat orogràficament, i està format per superfícies trencades, alternant muntanyes i valls, sense terrenys plans. Són característics el color rogent de les llicorrelles, les explotacions de guix aprofitades industrialment i els avencs i coves.

El municipi actual està dividit entre el nucli i 29 urbanitzacions: al nucli urbà, on resideix gairebé la meitat de la població, és on es concentren la majoria de serveis. Antigament, però, el nucli urbà es limitava a la zona alta de Corbera, al voltant del castell, i repartides per tot el terme hi havia un nombre important de masies, dividides en dues zones (l'Amunt i l'Avall); a les rodalies d'una d'aquestes masies, can Roig de la Riera, sorgiren durant el segle XIX les primeres edificacions de la zona baixa de Corbera. Moltes de les urbanitzacions han sorgit ja al segle XX a redós de diferents masies.

El territori pot dividir-se en quatre zones diferenciades: les zones alta i baixa del nucli urbà i l'Amunt i l'Avall.

2.2. Evolució demogràfica i estructura econòmica

Demografia:

Les primeres notícies sobre la població de Corbera cal obtenir-les dels delmes o fogatges. Els delmes eren les contribucions de les parròquies catalanes a la Santa Creu, i es consignaven en sous i diners, fet que permet relacionar per les quantitats de cada parròquia el nombre més alt o més baix d'habitants. En consultar la relació de 1280 es pot comprovar com Corbera era de les poblacions més poblades o riques, només superada per Martorell.

Priorat de Sant Ponç de Corbera _____ 76 s. 2 d.

El Papiol _____ 28 s. 9 d.

Sant Bartomeu de la Quadra

Sant Vicenç dels Orts _____ 42 s.

Sagristia de Sant Vicenç dels Orts

Santa Coloma de Cervelló _____ 48 s.

Castell de Cervelló _____ 18 s.

Cervelló_____	44 s.
Corbera_____	70 s.
Sagristia de Corbera_____	3 s.
Beneficiat de Corbera_____	16 s.
Sant Andreu de la Barca_____	21 s.
Martorell_____	83 s.
Sagristia de Martorell_____	4 s. 3 d.
Castellví de Rosanes_____	57 s. 10 d.
Sagristia de Castellví de Rosanes_____	2 s. 3 d.
Altar de Santa Maria de Castellví de Rosanes_____	23 s.
Altar de Sant Pere de Castellví de Rosanes_____	19 s.

Els fogatges començaren a la segona meitat del segle XIV per tal de tenir un instrument administratiu en el qual confiar les recaptas de diners en cas de necessitat de col·lectes forçoses per motius polítics o de guerra. Cal tenir en compte, però, que els fogatges no són recomptes estrictes de la població, ja que són confeccionats de forma rudimentària i poc fiable, elaborats per motius fiscals (per la qual cosa era habitual l'ocultació i a més a més no hi figuraven els qui estaven exemptes de tributar), i es quantifiquen focs o cases (per tant, cal trobar un índex multiplicador adient). Al fogatge de 1365 trobem 41 focs o famílies al terme de Corbera, que van passar a ser només 30 l'any 1378: es fa palès un despoblament, que a Catalunya s'hauria iniciat el 1348, any en què s'introduí la pesta negra que feu trontollar el règim feudal. En fogatges posteriors, on ja apareixen els noms dels caps de casa, continua la tendència al despoblament:

Fogatge del senyoriu del castell de Corbera, 1497

Mossèn Corbera, donzell (Benet Miquel de Corbera)

Thomàs Mayol de Labarca	Barthomeu Coll	Barghomeu Romagosa
Mossèn Sala, rector	Jaume Steve	Anthoni Payela
Nadal Ribot	Mathia deu	Pons Tomas
Bernat Pasqual	Gabriel Pasolas	Johan Riera
Pere Coll	Guillem Sacalm	Salvador Selva
Benet Saurí	Salvador Pagela	Miquel Barrueta
Franci Canals	Pere Campmany	Llorenç Lobet
	Barthomeu Rigol	Franci Carreras

Fogatge de 1515 (24 fochs més el Senyor Benet Miquel de Corbera)

mossèn Joan Guiot, vicari	Barthomeu Panyella	Franci Canals
Pere Penyell, batlle	Salvador Rigual	Pere Deu
Pere Selva	Esteve Rovira	Pere Coll
Joan Domingo	Pere Campmany	Bernardí Prat
Thomàs Mayol	Andreu Panyella	Bernat Pasqual
Pons Campredó	Guillem Çacalm	Barthomeu Majol
Violant Lobeta, vídua	Guillem Passalles	Joan Lorens Moliner
Barthomeu Deu	Jaume Moriscot	
	Barthomeu Coll	

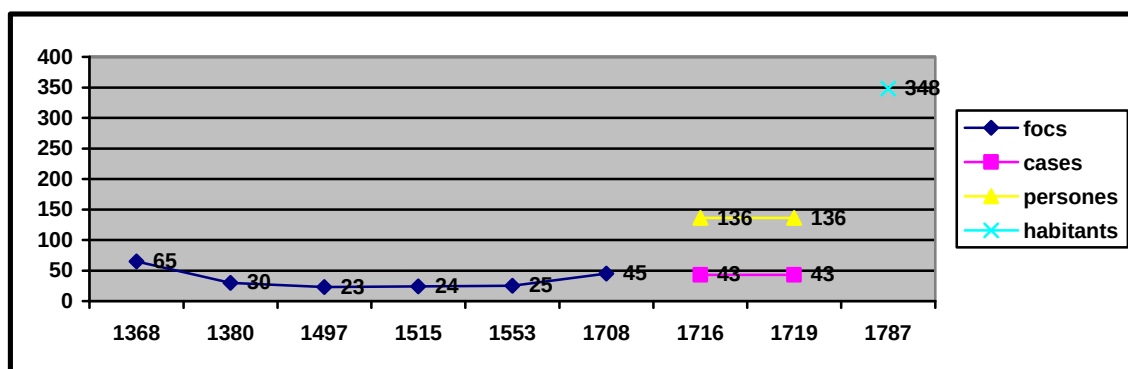
Hi ha altres fonts d'informació sobre el poblament com la relació de jurats del lloc i terme de Corbera:

Relació amb data 10 d'octubre de 1665 (convocatòria per nomenar síndic i actor de la universitat del lloc i terme de Corbera)

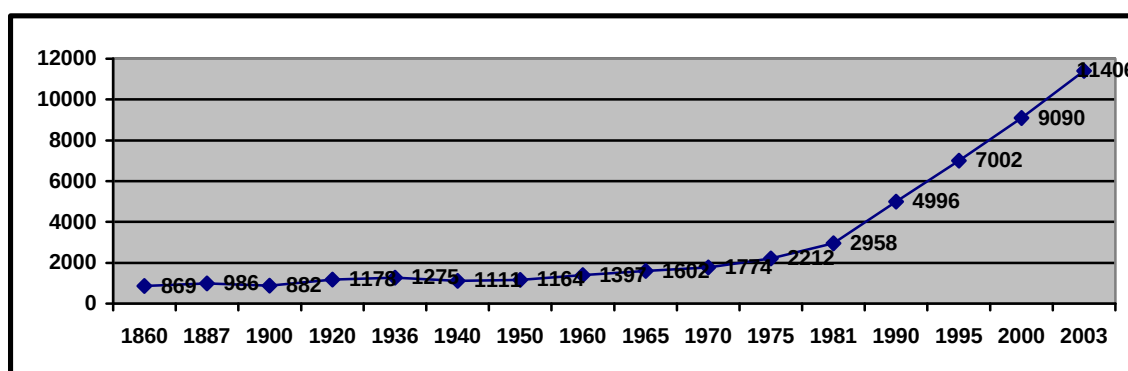
Francesc Panyella de la Creu	Jaume Roig de la Vall	Jaume Armengol
Josep Canyellas	Miquel Coll	Joan Panyella
Miquel Panyella de mitjavila	Francesc Rigual	Antoni Planas
Antoni Canals	Felip Roca	Joan Sogas
Pau Amigó	Miquel Margarit	Pere Vendrell (batlle)
Francesc Roig de la Riera	Pau Carnicer	
	Miquel Bayona	
	Salvador Monmany	

en el mateix document també hi surten com a testimonis Josep Rovira i Joan Serra, agricultors residents a Corbera, i Josep Campderrós, rector de la parròquia.

La població de Corbera, fins el segle XVIII, va evolucionar així:

L'evolució de la població, segons censos moderns, és la següent:

Actualment, i segons dades del Instituto Nacional de Estadística, a data 01/01/2005, la població de Corbera de Llobregat era de 12.085 habitants (6.174 homes i 5.851 dones), distribuïda així:

edat	homes	dones	total
0 a 4	439	340	779
5 a 9	362	331	693
10 a 14	340	333	673
15 a 19	306	276	582
20 a 24	376	333	709
25 a 29	511	501	1012
30 a 34	609	619	1228
35 a 40	621	590	1211
40 a 44	634	552	1186
45 a 49	483	452	935

50 a 54	380	338	718
55 a 59	313	285	598
60 a 64	244	198	442
65 a 69	189	164	353
70 a 74	157	137	294
75 a 79	97	140	237
80 a 84	70	105	175
85 i més	43	157	200
total	6174	5851	12025

Economia:

Les activitats econòmiques principals de Corbera es podien copsar fàcilment donant un cop d'ull a qualsevol fotografia de la vila anterior als anys cinquanta del segle passat: la pagesia i les guixeres.

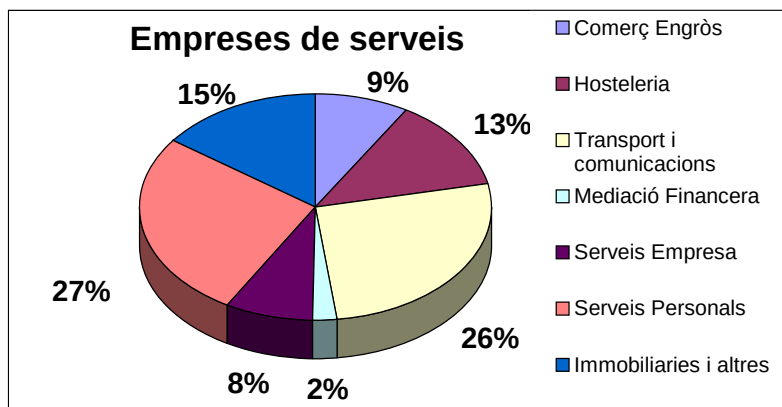
Els conreus principals eren la vinya i l'olivera, però especialment la vinya, fins que l'arribada de la fil·loxera, l'any 1879, va fer abandonar temporalment aquest cultiu, fins l'arribada del cep americà.

L'activitat industrial més important estava relacionada amb el guix: des de la seva extracció, amb pedreres a l'aire lliure, passant pel seu tractament (forns...) i acabant amb el seu trasllat i venda.

La vinya i altres cultius van deixar-se progressivament, i les guixeres van acabar tancant. Actualment, l'economia del municipi està centrada sobretot en la construcció i en el petit comerç, i l'agricultura ha passat a tenir un paper merament testimonial. La presència del sector industrial gairebé es limita a un reduït número de fàbriques i tallers però, llevat d'excepcions puntuals, es tracta de persones físiques que regenten petits tallers on treballen entre 1 i 3 persones.

L'activitat comercial es distribueix segons aquest esquema:

Comerç Engròs:	28
Hosteleria:	43
Transport i comunicacions:	87
Mediació Financera:	7
Serveis Empresa:	26
Serveis Personals:	88
Immobiliàries i altres:	49

Elaboració Ajuntament de Corbera, àrea de Cultura. Font: Idescat.2001

2.3. Vies de comunicació

Fins la construcció de la carretera BV-2421, Corbera patia un dèficit important en el sistema de comunicacions viàries. Fins aleshores, els camins públics més importants i transitats eren l'anomenat camí ral, que arrencava de Sant Andreu, i el que venia des del pont de Molins passant per la Palma, seguint la riera de Rafamans. En cas de voler desplaçar-se a altres indrets, només hi havia camins de bosc per anar a peu, de ferradura (per animals de bast) o incipients carreteres. La majoria d'aquests camins eren propers a llits de rieres o torrents i sovint quedaven intransitables en cas de pluja o inclemències meteorològiques.

Entre mitjan i finals del segle XIX, l'Ajuntament va emetre diversos informes per a la Diputació de Barcelona, on s'hi feien constar els diferents itineraris que passaven pel terme municipal: no hi constaven les carreteres, i els camins podien ser veïnals, de carro o de ferradura.

El 1855 es va emetre un d'aquests informes, i en ell l'Ajuntament demanava que tots els camins fossin considerats veïnals. La longitud es consignava en llegües (1 llegua equival a 5.572 m) i l'amplada en peus (1 peu són 28 cm). L'estat de conservació de tots era el mateix: deteriorat

Nom	Grau d'utilitat	Inici des de Corbera	Recorregut	Final dins Corbera	Long.	Amp	Tipus
De la Cruz	Uneix amb carretera d'Aragó	Bosc de Vicenç Mestre	Martorell, Sant Andreu i Pallejà	Bosc de Francesc Canals	1/2	13	ferradura
De Martorell	Uneix amb carretera d'Aragó	Vinya de Manuel Panyella	Martorell, Sant Andreu i Pallejà	Bosc de Pau Canals	1/2	8	ferradura
De Castellví	Uneix els dos pobles	Vinya de Vicenç Baró	Diverses cases de camp	Font Elias de Pau Rigual	1/2	8	ferradura
De Sant Andreu	Uneix amb carretera d'Aragó	Vinya de Francesc Jansana	Diverses cases de camp	Puig, camí Esparraguera	2/3	8	ferradura
De Gelida	Uneix els dos pobles	Bosc de Francesc Canals	Gelida, Sant Sadurní i Vilafranca	Vinya de Josep Pelegrí	2/3	8	carro

Sant Sadurní	Uneix els dos pobles	Bosc de Pau Rigual	Gelida	Vinya de Josep Pelegrí	2/3	8	ferradura
Vilafranca	Uneix carretera amb de València	Camí ral d'Esparraguera	Gelida, Sant Sadurní i Vilafranca	Vinya de Manuel Panyella	2/3	8	ferradura
De Cervelló	Uneix carretera amb de València	Vinya de Josep Pelegrí	-	Bosc de Pau Rigual	1/4	12	carro
De Sant Ponç	Uneix els dos pobles	Font Elias de Pau Rigual	Diverses cases de camp	Vinya de Vicenç Mestre	1/2	12	ferradura

Un altre informe és de 1864, i es pot observar com el número de camins era el mateix, però havia canviat algun nom, i empitjorat l'estat de conservació.

Nom	Tipus i grau d'utilitat	Recorregut	Final dins Corbera	Longitud (en temps) al terme	Amp.	Estat de conservació	Petició de qualificació
De Barcelona	Molts carruatges. Fàbrica de guix, vi	Per la Palma a Barcelona	Carretera Real de València	24 minuts	8	Regular	Camí veïnal de primer ordre
De Pallejà	Ferradura. Uneix Corbera i Pallejà	Per can Guixà	Pallejà	30 minuts	8	Regular	Camí d'utilitat privada
De Sant Andreu	Ferradura. Uneix Corbera i Sant Andreu	Per can Deu	Sant Andreu	1 hora, 15 minuts	5	Dolent	Camí d'utilitat privada
De Martorell	Ferradura. Uneix Corbera i Martorell	Per can Coll	Carretera Real de Madrid	1 hora, 15 minuts	6	Regular	Camí d'utilitat privada
De Castellví	Ferradura. Uneix Corbera i Castellví	Per Roca Roja	Castellví de Rosanes	1 hora	5	Dolent	Camí d'utilitat privada
De Gelida	Ferradura. Uneix Corbera i Gelida	Per can Anton Canals	Gelida	1 hora	6	Regular	Camí d'utilitat privada
Sant Saturnino	Ferradura. Uneix Corbera amb Sant Saturnino	Per can Pañella	Sant Sadurní	1 hora	5	Dolent	Camí d'utilitat privada
De Vilafranca	Ferradura. Uneix Corbera i l'Ordal	Per can Panyella	Carretera Real Ordal a València	1 hora, 5 minuts	5	Dolent	Camí d'utilitat privada
De Sant Ponç i Vallirana	Ferradura. Uneix Sant Ponç i Vallirana	Per Sant Pons	Carretera Real de Vallirana	20 minuts	5	Regular	Camí d'utilitat privada

Tots els ajuntaments implicats van estar d'acord amb el que feia referència als camins que afectaven els respectius municipis, excepte el de Castellví de Rosanes, insistint en el fet que el camí no havia de considerar-se d'utilitat privada, donat que des de temps immemorial havia estat d'utilitat pública, ja que era la única via de comunicació entre les dues localitats, i era la que utilitzaven de forma habitual els veïns.

Josep M. De Casanova, "Director de Caminos Vecinales" de la província de Barcelona, una vegada inspeccionats els camins i valorada la seva importància, va opinar que els nou camins havien de declarar-se veïnals, i va definir l'amplada que havien de tenir: 5 metres pel primer i l'últim, i 3,5 metres la resta (sense comptar les cunetes i talusos).

Aquests camins, insuficients i necessaris, havien de tenir un manteniment constant, que era a cura dels veïns, i sovint s'optà per la prestació personal del poble per a fer front al seu mal estat.

Els camins eren més o menys els mateixos que tornen a aparèixer en un plànol de 1916: de Vallirana, de Sant Ponç, d'Ordal, de Gelida, del Mirador, de Castellví, de Martorell, de Sant Andreu de la Barca, de can Amigó, de la Fàbrica i de can Montmany.

L'any 1880, el tècnic Jacint Vega, adscrit al servei d'Obres Públiques de la Diputació, va fer un estudi de tanteig per a la construcció d'un nou camí veïnal que desembrués a la carretera de Tarragona via la Palma, es perllongués fins a Gelida i s'obris també fins a Castellví de Rosanes. Tot i que aquest projecte no es va dur a terme, va servir perquè es comencés a solucionar el problema fins aleshores constant. El primer projecte oficial encarregat pels ajuntaments de Corbera i Cervelló es va formalitzar el 1890 i va ser dissenyat per l'enginyer Leandre Rodó Casanoves; la longitud del projecte era de 7,161 kilòmetres (a banda dels 653,29 metres del ramal de can Roig, que es considerava necessari, tot i que el seu traçat no va quedar prou definit en aquest projecte), les obres van durar set anys, fins el 1901.

Actualment la carretera projectada per Jacint Vega continua sent l'eix principal de comunicació, la carretera BV-2421, que segueix el traçat antic i segueix fins a Gelida. No obstant, hi ha diverses alternatives, com la carretera que uneix Corbera amb Sant Andreu de la Barca (passant per les urbanitzacions de can Margarit i can Coll), o la que enllaça amb Pallejà (passant per la urbanització Els Carsos).

Algun camí original s'ha asfaltat, altres continuen utilitzant-se, i altres s'han perdut. Darrerament, però, s'estan duent a terme iniciatives que permeten recuperar antics camins i utilitzar-los com a senders; els camins són els camins veïnals, rurals i forestals de titularitat municipal i tots els vials de titularitat privada, a més dels camins de bast o de ferradura i els camins ramaders (tot el vial tradicional no concebut per al trànsit d'automòbils), mentre que els senders són camins senyalitzats com itineraris amb caràcter excursionista, cultural, turístic... En aquesta línia, a Corbera hi ha dos senders: el Camí de la roca Foradada (de 6,208 km, que uneix el nucli antic de la vila amb la roca

Foradada, a la serra de Sant Miquel), i el de la Creu de l'Aragall (de 5,833 km, des de la parròquia de Santa Maria fins la Creu de l'Aragall); actualment ha de finalitzar-se la seva senyalització i s'han d'homologar.

2.4. Història

2.4.1. Orígens

Els primers pobladors de Corbera de Llobregat podrien remuntar-se a l'època neolítica (5.500 aC), tot i que la datació de les restes més antigues de Corbera és difícil. Les restes trobades que podrien ser d'aquestes dates són diverses: dos conjunts d'inscultures a la zona de la Creu Aragall Júnior -en afloraments rocosos de grans dimensions-, una pedra amb inscultures a l'urbanització de la Creu Aragall, i restes d'un sepulcre. Com hem dit, la datació d'aquestes troballes és difícil: per les inscultures es proposen dates entre el III mil·lenni aC i l'època medieval, i les restes trobades al sepulcre serien d'entre el 3.500 aC i el 2.500 aC). Tampoc es pot assegurar la data de les restes trobades a la Cova de la Guineu (entre el 5.000 aC i el 650 aC) i a la Cova de les Agulles (3.500 aC i 900 aC). Altres restes trobades, com un sepulcre de cista de can Llopart, podrien ser d'època romana.

La proximitat d'altres restes prehistòriques a la zona, especialment la Cova dels Dos i la Cova del Pla de les Comes, a Cervelló, fan pensar en una possible relació entre elles; també hi ha restes de viles romanes molt a prop de Corbera: a Pallegà, Molins de Rei, Castellbisbal o el Papiol i al terme municipal de Castellví de Rosanes, però molt propera al límit amb Corbera, hi ha l'anomenada "Pedra Dreta", que es considera que podria haver estat un menhir.

2.4.2 Època medieval

El pas de l'època antiga a la medieval es podria establir en el període de la dominació sarraïna, a principis del segle VIII (a partir de l'any 711, inici de la dominació de la península per part àrab). La dominació sarraïna de les terres catalanes del Llobregat als Pirineus durà entre els anys 717 i 785 aproximadament, i tot i que no hi ha restes d'aquesta època a Corbera, sí que hi ha una llegenda que relaciona el castell de Corbera amb els sarraïns.

Després dels sarraïns arribarà la dependència als reis carolingis, que havien estat els iniciadors de la recuperació dels territoris. En aquest context cal situar el primer document on surt citat el nom de Corbera, es tracta de l'escriptura de venda del castell de Cervelló, el 992. En aquells moments, a finals del segle X, eren molt importants dues famílies establertes al vescomtat d'Osona, el Casal de Gurb i el Casal d'Oló, famílies capdavanteres en la recuperació de la terra catalana en mans sarraïnes. A la nissaga dels senyors de Gurb pertanyia Ennec Bonfill (que l'any 992 rebia dels fills del comte Borrell II el castell i terme de Cervelló), mentre que a la nissaga dels senyors d'Oló pertanyia Guillem de Mediona o d'Oló, el primer senyor de Corbera, que trobem documentat en un testament de l'any 1032 (deixa dues terceres parts del castell i terme de Corbera a la seva filla Xixol.

En aquella època, la finalitat del castell era servir de refugi, davant les incursions dels enemics, per als súbdits dels masos i les petites viles indefenses del seu termenat (jurisdicció territorial amb masos, i fins i tot viles i pobles). Al castell també s'hi recloïen els malfactors i s'hi administrava justícia.

El 1295 el castell ja era residència permanent dels senyors de Corbera (fins aleshores havia quedat difós entre altres possessions dels seus senyors). En aquells moments el senyor era Marimon de Plegamans, i el seu fill ja s'anomena Romeu *de Corbera*, iniciant l'etapa dels *Corbera*. A Romeu de Corbera el succeïren Gilabert de Corbera, Bernat de Corbera, Joan de Corbera, Benet Miquel de Corbera, Miquel de Corbera, Magdalena de Corbera i Francesc de Corbera i Gualbes.

Un document del 9 d'octubre de 1295 dóna fe d'una causa pia o fundació feta per Marimon de Plegamans d'alguns aniversaris amb dotació de censos sobre finques situades al terme i serveix per datar l'altar de Santa Magdalena a l'església de Santa Maria de Corbera. En època de Romeu de Corbera, Jaume I el Conqueridor, en recompensa pels rellevants serveis fets a la Corona, li va renovar el feu per a ell i els seus descendents. El comissari reial li féu possessió material del castell, dels edificis, de les terres i de tot el terme de Corbera amb la corresponent jurisdicció alta i baixa, civil i criminal, mer i mix imperi sobre tots els seus vassalls o feudataris, homes i dones, habitants del castell i territori del terme, els quals queden sotmesos a tots els drets i deures corresponents al senyor feudal. Tots els corberencs foren cridats a l'acte d'imfeudació o vassallatge amb el jurament de fidelitat corresponent.

En aquells moments el castell ja havia deixat de ser una simple fortalesa, i hi havia la residència del senyor, habitacions per servidors i guardians, dependències d'estables, corrals, cups, celler, magatzems i graner, paller, llenyera... A partir d'aleshores, també, l'església passava a ser un lloc de registre, arxiu, i una escripària per deixar escrites les voluntats dels fidels, protocol·litzar contractes i tenir fedatari dels actes i disposicions. Els vassalls havien de pagar aleshores els tributs corresponents al senyor feudal i el delme o tribut a l'església. En temps de Romeu de Corbera arribà una nova font d'ingressos: el dret sobre el peix de Barcelona, un dret o tribut sobre tot el peix i fins i tot el garum o muria (salsa feta amb les vísceres i intestins del peix des de temps antics) que es venia a Barcelona; l'impost inicialment era percebut pel rei fins que per qüestions hereditàries passà a la casa de Centelles i l'heretà na Liliana, casada amb Romeu de Corbera.

El 1324 Gilabert de Corbera entrà en possessió del castell, territori i terme de Corbera per cessió del seu pare, i rebé jurament de fidelitat i homenatge dels seus súbdits. L'any 1342 fou destinat pel rei Pere el Cerimoniós com a lloctinent o vice-governador a l'illa de Menorca; el seu germà Rimbau de Corbera va ser destinat pel rei Pere com a governador a Sardenya.

Posteriorment, el rei Joan II ven a Bernat de Corbera la Batllia i Honors de Cervelló; passava a posseir la jurisdicció civil i criminal amb tots els seus beneficis, així com els honors i títols de la baronia.

Per aquelles dates, hi ha constància d'un descens important de la població, i es va passar de 41 focs al fogatge de 1365 a només 30 al de 1378: es feia palès el despoblament iniciat a Catalunya a partir de 1348, any en el qual la introducció de la pesta negra feu trontollar el règim feudal.

Per aquells temps, la mateixa família que dominava Corbera posseïa el castell del Far, entre Llinars del Vallès i Dosrius i, a més a més, tenien la jurisdicció de la "Rodalia de Corbera", a la zona del port de Barcelona.

El 1471 es patiren els avatars de la guerra contra Joan II; el 22 de juny d'aquell any es donà ordre als jurats de les parròquies del Llobregat, entre elles Corbera, perquè recollissin el blat i es preparassin per la defensa en els llocs acostumats, davant l'entrada dels enemics. Poc després el castell va ser escalat per enemics i pres per sedició i tractat; Joan de Calàbria manà a Manaut de Guerra, capità del Llobregat, el 22 de setembre de 1471, que anés amb tota la gent possible per a prendre la fortalesa.

El 1566 ja hi ha documentada la propietat per part dels senyors de Corbera de la barca del Llobregat, que permetia el pas del riu a la banda de la Roca del Droc.

És en aquesta època medieval que sorgiren i es desenvoluparen les masies, enteses com a petites unitats d'explotació. Dins la pagesia hi havia famílies que van poder redimir-se de les servituds (comprant el mas i les terres), famílies que es redimiren de les servituds sense comprar el mas, i famílies amb terres dolentes i marginals, constantment endeutades.

Emanuel de Corbera (nascut el 1575) va ser el darrer senyor de la nissaga dels Corbera. La seva situació econòmica era molt dolenta i, després de la seva mort, els seus hereus van inventariar els seus béns mobles i van reconèixer com a senyor natural Bernat Terré de Gualbes.

2.4.3. Època moderna - contemporània

No hi ha una data clara de pas de l'època medieval a la moderna, els senyors feudals cada vegada tenien menys drets i privilegis, tot i que continuaven sent una figura de referència. Molts nobles es van anar endeutant, i els títols els compraven senyors sovint de Barcelona, que tenien els diners, i volien arribar a formar part de la noblesa.

A Corbera trobem que Francesc de Corbera s'havia endeutat perillosament, fins el punt que el 1616 s'anuncià públicament la venda a l'encant (al millor postor) del castell i terme de Corbera. En aquell mateix any la població vivia trasbalsada per un fet que va portar cua: la dona del teixidor de lli va abandonar el seu marit i es va ajuntar amb el Tallaferro i la seva quadrilla; el Conseller i Capità General Francisco Fernández de la Cueva, en nom del rei

Felip de Castella i Aragó, i Comte de Barcelona, va demanar al sots-batlle Andreu Canals que l'informés sobre aquest fet.

Magdalena de Corbera, germana de Francesc, va fer valer els seus drets hereditaris per damunt dels creditors de Francesc, que havia hipotecat el terme. El 16 d'octubre de 1619 es va vendre el castell, terme i lloc de Corbera, per la suma de 16.125 lliures, a Jaume Comes, que havia actuat en nom de Montserrat Mora, Ciutadà Honrat de Barcelona, que fou reconegut com a senyor de Corbera, que va prendre possessió de l'herència amb tots els drets i deures que tenien els anteriors senyors i propietaris: disposava de la propietat de l'hostal, la carnisseria, la ferreria, la casa del teixidor de lli i altres cases, i de la jurisdicció civil i criminal (fins i tot va arribar a fer aixecar forques (patíbuls per a penjar criminals) a la plaça del castell per exercir la jurisdicció criminal que acabava d'adquirir.

La nissaga dels Mora va continuar amb Montserrat de Mora Castelló, Josep de Mora Cavaller, Joan de Mora i Vilar, Josep de Mora Solanell, Maria de Sagrera (Maria Mora Sagrera), Francisco de Mora Sagrera, Anton de Mora Sagrera i Manuel de Antich de Mora.

El 30 de setembre de 1640 les Corts catalanes van declarar la guerra al rei Felip IV, demanant ajut militar als francesos. El 23 de gener de l'any següent les corporacions catalanes van proclamar comte de Barcelona i Catalunya i el Rosselló a Lluís XIII de França. Durant la guerra que hi va haver, coneguda com Guerra de Separació, Corbera va viure dies d'angoixa i va haver d'allotjar soldats dels dos bàndols. Les tropes franceses van passar pel coll del Portell (entre Corbera i el Lledoner), amb la intenció d'anar cap a Sant Vicenç passant per la població, que també va veure com per les seves valls transitava un nombrós exèrcit castellà.

Continuaven les lluites, i el 1689 es va declarar la guerra entre Espanya i França. Els miquelets francesos ocupaven i s'ensenyorien de viles i places fortes, i sembla que Corbera va prendre partit pels francesos, donant-los una certa ajuda i acolliment. El senyor, Josep Mora, no va prendre part pels francesos, i va ser pres amb tota la seva família, fins que fou alliberat per les tropes de Fernando de Pignatelli. Es va decidir enderrocar el castell, per evitar nous incidents d'aquest tipus, però l'enderrocament no seria total. Mentrestant, els habitants havien de fer front a les càrregues dels allotjaments, que implicaven haver de mantenir als soldats.

Posteriorment arribaria la guerra de Successió, després que Carles II morís sense descendència directa i que diferents estats europeus prenguessin partit pel duc d'Anjou o l'arxiduc Carles. Catalunya va prendre partit per l'arxiduc i, després de gairebé deu anys de guerra, fou abandonada pels seus aliats i patí un duríssim setge a partir de 1713 i fins la caiguda de Barcelona (l'11 de setembre) i Cardona. Durant aquests darrers temps un dels punts de resistència fortificats més importants seria Corbera, juntament amb el de Castellví de Rosanes. Finalment, el duc de Populi, cap de les forces filipistes, feu enderrocar el castell.

L'autoritat del baró va caure a partir d'aquest moment sobretot pel creixement de l'autoritat de la monarquia, després de l'entronització de la monarquia borbònica i per la resistència dels mateixos habitants de la monarquia, emparats en els privilegis, llibertats i costums que havien anat consolidant.

En aquesta època (segona meitat del segle XVII) els pagesos van començar a actuar com a propietaris a la pràctica, encara que jurídicament continuaven sota el domini del senyor.

Al llarg del segle XVIII Corbera es dedicaria a enfortir els seus recursos agrícoles, però va quedar apartada del creixement de la comarca, ja que hi va haver un desplaçament en les vies de comunicació, amb la construcció d'un nou pont a Molins de Rei i l'obertura del pas de l'Ordal; Corbera es veia apartada dels mercats i els nous centres industrials i, cada cop més aïllada, gairebé ni rebia la visita dels seus senyors. Els pagesos i petits terratinents no podien abandonar la seva propietat, ja que la necessitaven per a subsistir, i van optar per ampliar la densitat del sòl, fet que provocaria l'enriquiment en algun cas.

Amb el pas del temps, la devoció a Santa Magdalena havia anat augmentant, i s'havia habilitat el casal de Santa Magdalena per acollir els pelegrins que s'hi acostaven. Amb la destrucció del castell, el 1714, passà a ser residència dels barons, primer amb autorització dels obrers de la capella; posteriorment hi hauria un judici per la seva propietat, que guanyarien els barons.

Començaren també els conflictes hereditaris a la família Mora: Anton Mora va rebre l'herència del seu germà, i ell mateix va tenir dos fills que moriren impúbbers, per tant, l'herència va passar a una altra germana, Maria d'Àger i Mora, que tampoc tenia descendència. Finalment arribà a Manuel Antic i de Mora, un nebot, que també seria el primer baró de Corbera; la baronia de Corbera, que apareixia citada en força documents anteriors, no havia estat atorgada fins aleshores per cap autoritat. A partir de la implantació del règim borbònic, les Baronies i el títol de Baró passaven a ser un privilegi de concessió expressa del rei; el 29 de novembre de 1790 Carles IV va atorgar aquest títol a Manuel Antic i de Mora, que morí sense descendència (encara era solter i no tenia germans ni parents de primer o segon grau) i sense testar, fet que va provocar un conflicte per la seva successió, que va arribar als tribunals. Es configurava una nova línia dinàstica, amb els Ramon (eren descendents d'avantpassats de dues generacions anteriors).

La nova dinastia arribava en un moment de decadència dels seus drets i privilegis senyorials, i és en aquest moment que el poble decideix reivindicar els seus drets, com a exemple podem esmentar el plet de 1830 sobre la possessió de la Casa de Santa Magdalena, de la qual s'havien apropiat els barons; tot i que el plet finalment el guanyarien els senyors, havia quedat palès que el seu poder s'anava reduint progressivament, fins acabar esdevenint una figura gairebé simbòlica.

Anton Mora i de Ramon i de Riquer es va exiliar a París, on va casar-se. El seu hereu, Lluís Anton, també va contraure matrimoni a la capital francesa. En aquesta època, els darrers anys del segle XIX, l'Ajuntament de Corbera va

arrendar al baró la casa anomenada Hostal, que havia estat l'antic hospital, per a ús d'escola pública. Finalment, Pau Joan de Ramon, el darrer baró de Corbera, va anar venent totes les propietats de la baronia, i morí sense descendència.

Entre els darrers anys del segle XIX i principis del XX neix el nucli baix de Corbera, entorn de la masia de can Roig; aquest raval originalment era conegut com "les cases de can Roig". Els primers carrers que van obrir-se van ser el de Sant Josep, el de Sant Salvador, i l'antic carrer de la Riera d'en Roig (avuiavinguda de Catalunya). Les terres eren una mica més planes i gaudien de l'aigua que els aportava la riera de Rafamans, molt útil pels horts que gairebé tots tenien.

En aquests anys es viu un fort creixement en la vila, al voltant de l'important indústria del guix, que s'explota de forma massiva. L'extracció i manipulació del guix està documentada des de l'època medieval, però en aquests moments es converteix en un dels motors de la vila, que comença a sortir del seu aïllament. De forma paral·lela, es van abandonant els cultius, tant la vinya com els fruiters, que passen a ocupar un lloc simbòlic. Amb els anys, la indústria del guix deixa de ser rentable i també s'abandona.

Fins els anys setanta-vuitanta del segle XX, Corbera atreu a molts estiuejants, que al principi s'instal·len en alguna de les fondes que hi havia al municipi; posteriorment comencen a fer-se segones residències en els terrenys que compren als pagesos que havien adquirit les terres de baró. Finalment, aquestes segones residències es converteixen en la vivenda habitual per a moltes famílies.

2.5. Toponímia i escut

Toponímia

La definició de topònim és "nom propi de lloc" que, una mica més acotada, seria "nom propi que serveix per a distingir un lloc precís i únic en un context donat". S'entenen com noms de lloc tots els noms simples o expressions compostes que designen els indrets habitats, tant actualment com antigament (noms de països, comarques, territoris de tota mena, aglomeracions urbanes o rurals o subdivisions d'aquestes aglomeracions, noms de relleu, de muntanyes, plans, altiplans, illes, caps, cales, badies, noms de lloc de l'aigua, corrent o estancada, terrestre o marítima, mars, llacs, rius i rieres, torrents, fonts, estanys, aiguamolls, vies de comunicació...), tant si es tracta de noms utilitzats encara com si es tracta de noms en desús.

La toponímia es considera "la branca de l'onomàstica que estudia els topònims" i el "conjunt de topònims".

El topònim de *Corbera* (de Llobregat) el trobem documentat per primera vegada l'any 992 en l'escriptura de venda del castell de Cervelló, en la qual es fa al·lusió al "terme Corbaria". El nom de Corbera deriva de corb, que també serveix per qualificar roques i penyes; deriva del terme llatí *curvus*. Tot i que

l'origen etimològic inicial és referit als accidents orogràfics que la caracteritzen, cap a l'Edat Mitjana el seu valor va assimilar-se al del corb, ocell fàcilment associable amb les aus que niaven per les muntanyes de la vila.

Dos topònims, oposats, recollirien l'antiga subdivisió de les masies de Corbera en dues zones ben diferenciades, *l'Amunt* i *l'Avall*, relacionades amb el curs alt i baix de les dues rieres que emmarquen el municipi. Cal destacar que part de la zona de l'Avall (la que es va desenvolupar al voltant de la masia de can Roig) avui resta integrada dins el nucli urbà, malgrat que sovint encara poden escoltar-se expressions com “pujo a Corbera” per referir-se al fet d'anar a la zona alta de Corbera, l'antic nucli de la vila.

La toponímia formada per noms relacionats amb el relleu és extensa: *mntanyes de can Rigol*, *Serra de Sant Miquel*, *Serra de l'Aragall*, *Serra de les Ànimes*, *Serrat del cap d'en Sàbat*, *Puig d'Agulles*, *Coll del Portell*, *Roc de Forellac*, *Pujol de Migjorn*, *Turó de can Planes*, *Roca del Droc*, *Pla dels Voluntaris*, *Roca Foradada*, *l'Avançada*, *Penya del Corb...* Aquests noms tenen origen divers, sovint estan relacionats amb la masia més propera (Serra de l'Aragall amb ca n'Aragall, mntanyes de can Rigol amb can Rigol...), amb fets o personatges històrics (el Pla dels Voluntaris amb la guerra del Francès, el Serrat del cap d'en Sàbat amb el bandoler Sàbat, el Coll del Portell amb el portell o taxa que es cobrava a l'època medieval per entrar mercaderies al territori d'un senyor feudal...). En aquesta categoria de topònims destaca especialment, pel seu valor històric, la *roca de Droc*, que prové del germànic *Adrogo atar-brôrs*; es tracta d'un nom personal que segurament correspon al del repoblador que aprisià l'indret als segles IX o X.

Els topònims més significatius pel que fa a l'aigua són les rieres de Rafamans i de Corbera (o de sant Joan), i els de diferents torrents, com el del Calaix o el de can Planes. En aquest grup, a més a més, s'inclourien els noms de totes les fonts.

També es consideren topònims els noms de les masies o les cases, que sovint estan relacionats amb oficis (cal Marxant, cal Teixidor, ca l'Aiguardenter...) o amb els cognoms dels seus propietaris (can Roig, can Rigol, can Llopart...).

Escut

A tota la documentació heràldica coneguda referent a Catalunya figura el corb com a ocell. Hi és present al blasó de la Baronia de Corbera i als diferents escuts municipals des de fa segles.

- A l'època de la nissaga dels Corbera, el seu escut era format per un sol corb negre sobre camp d'or. El corb negre sobre fons daurat com a escut heràldic dels Corbera consta en tots els reculls i publicacions especialitzades en heràldica com a emblema de les famílies d'aquest cognom fins que en successives generacions es perd. Els exemples més allunyats en el temps d'aquest escut són esculpits en pedra als castells de Corbera, de Far i de Púbol.

- Els Mora van adoptar un escut amb fons d'or, banda verda amb tres móres negres, un corb negre sobre la banda, un castell vermell de tres torres sota la mateixa i, envoltant l'escut, l'orla amb els símbols senyorials.
- En època dels Ajuntaments constitucionals es va adoptar, amb variants, l'escut amb els elements i símbols històrics: el corb, l'escala (substituint la banda amb les mores) i el castell, però sense seguir una constant en el seu disseny: l'any 1858 la franja travessera diagonal no contenia l'escala sinó un ratllat vertical ocupant tot l'espai de la franja i en el qual es recolzaven les potes del corb que ocupava el triangle de la dreta; entre 1972 i 1977 es detecten diferents versions de l'escut municipal, amb canvis en la imatge del corb i la direcció de l'escala; progressivament l'escala deixa d'ocupar tota la llargada en diagonal, i les potes del corb de recolzar-se.
- El 1988 el Ple de l'Ajuntament, després de redactar un informe previ i a proposta de la Comissió d'Heràldica de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, va adoptar que l'escut havia de reunir les següents característiques: “d'or, un corb de sable. Per timbre una corona de baró”, de forma caironada. Aquest escut recupera l'original de la baronia que, a més a més, identifica de forma clara el municipi (el nom i el primitiu llinatge); la forma caironada s'adapta en casos de municipis que porten les mateixes armes que el llinatge homònim, per tal de distingir l'escut del municipi de l'escut del llinatge.

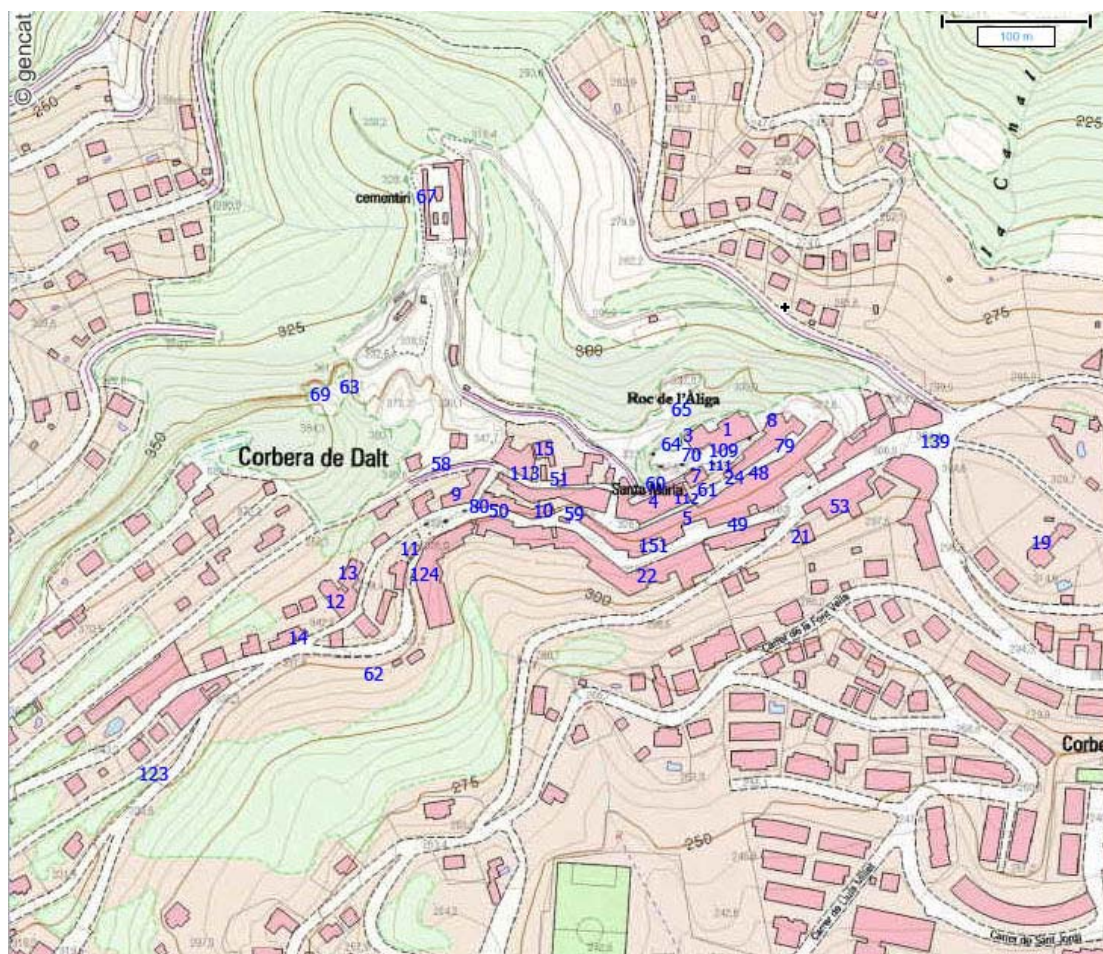

2.6. El patrimoni

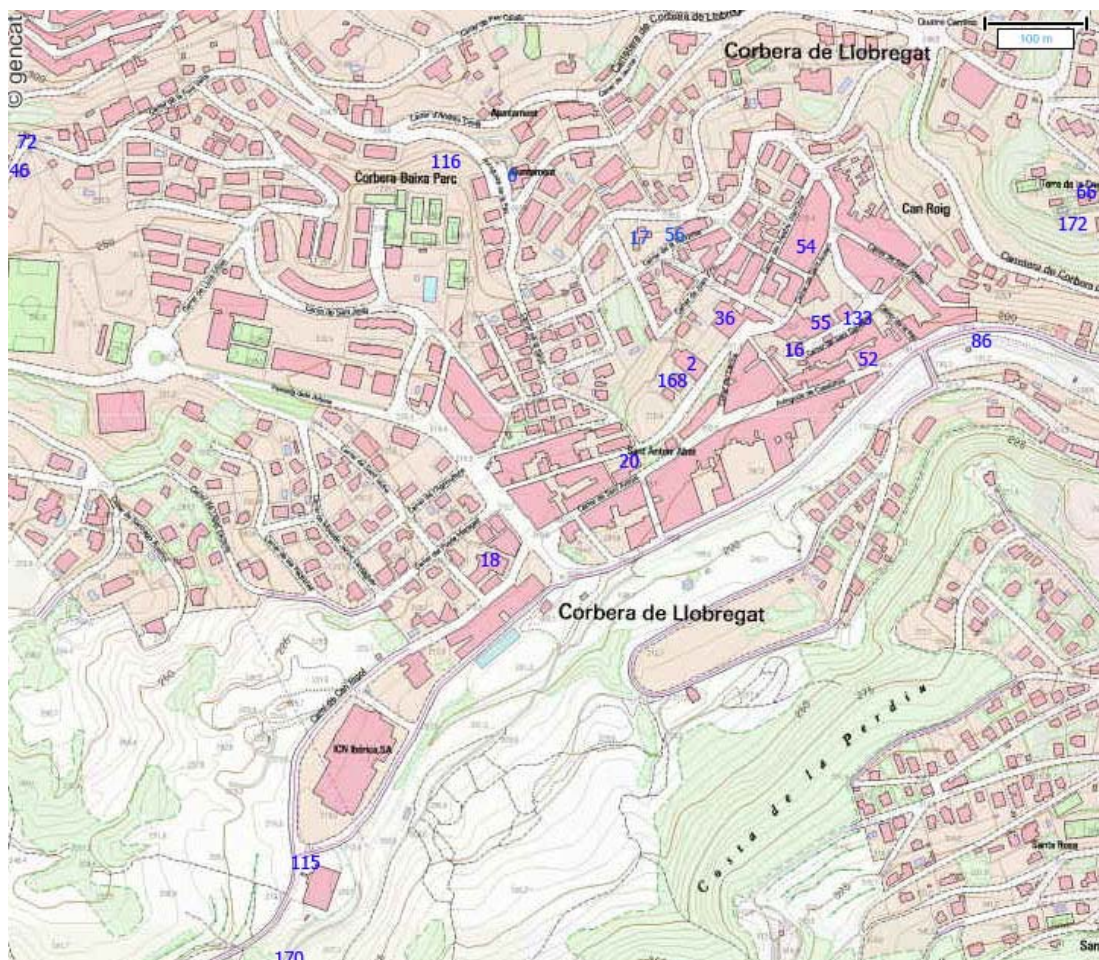
2.6.1. Ubicació dels elements inventariats

Per veure gràficament la distribució dels diferents elements inventariats i facilitar-ne la localització, poden situar-se sobre plànols. Els elements apareixen agrupats segons la divisió tradicional de Corbera de Llobregat per zones: l'Amunt, l'Avall, i el nucli urbà (zones alta i baixa). En aquests plànols es pot observar com la distribució dels elements inventariats no és homogènia: a les zones de l'Amunt i l'Avall hi ha la majoria de masies i fonts aïllades, mentre que s'observa una concentració important d'elements al nucli urbà, especialment a la zona alta.

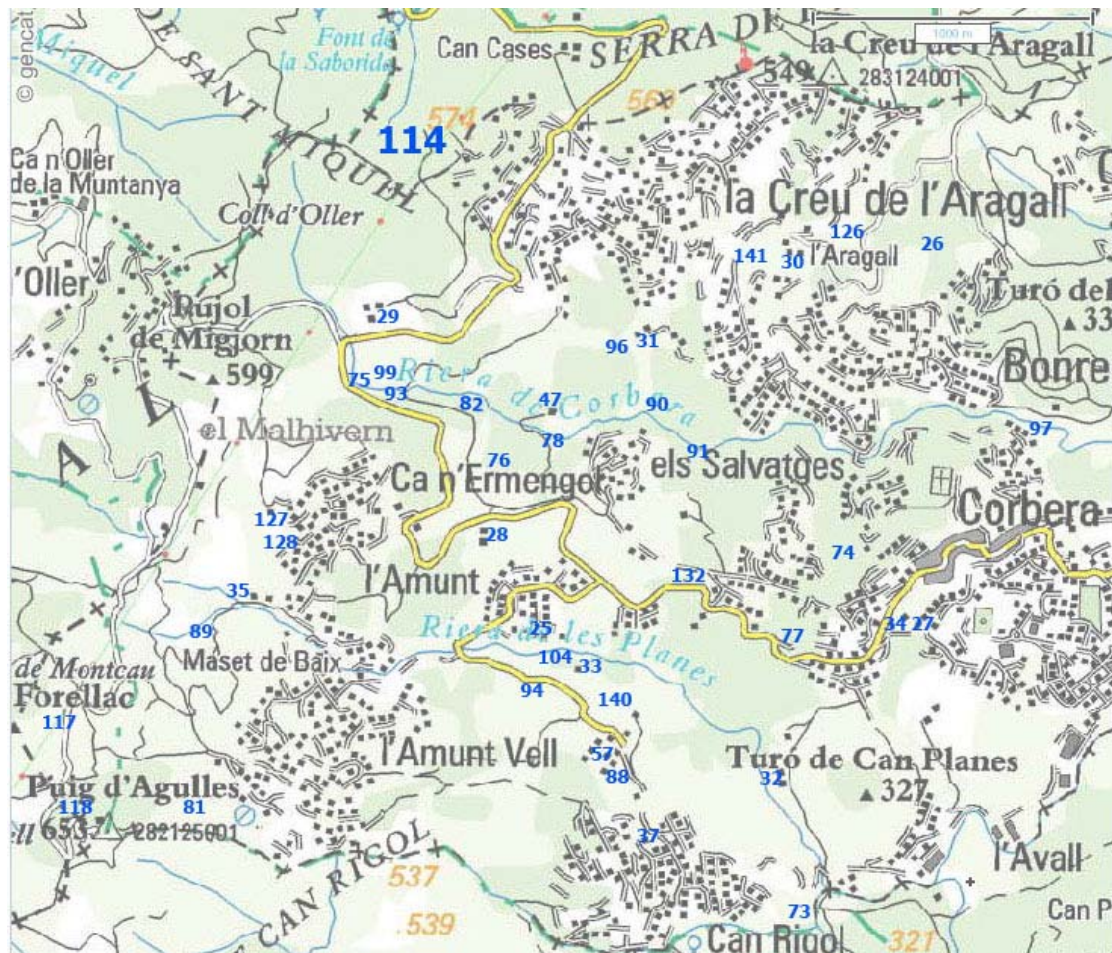
Nucli urbà (zona alta)

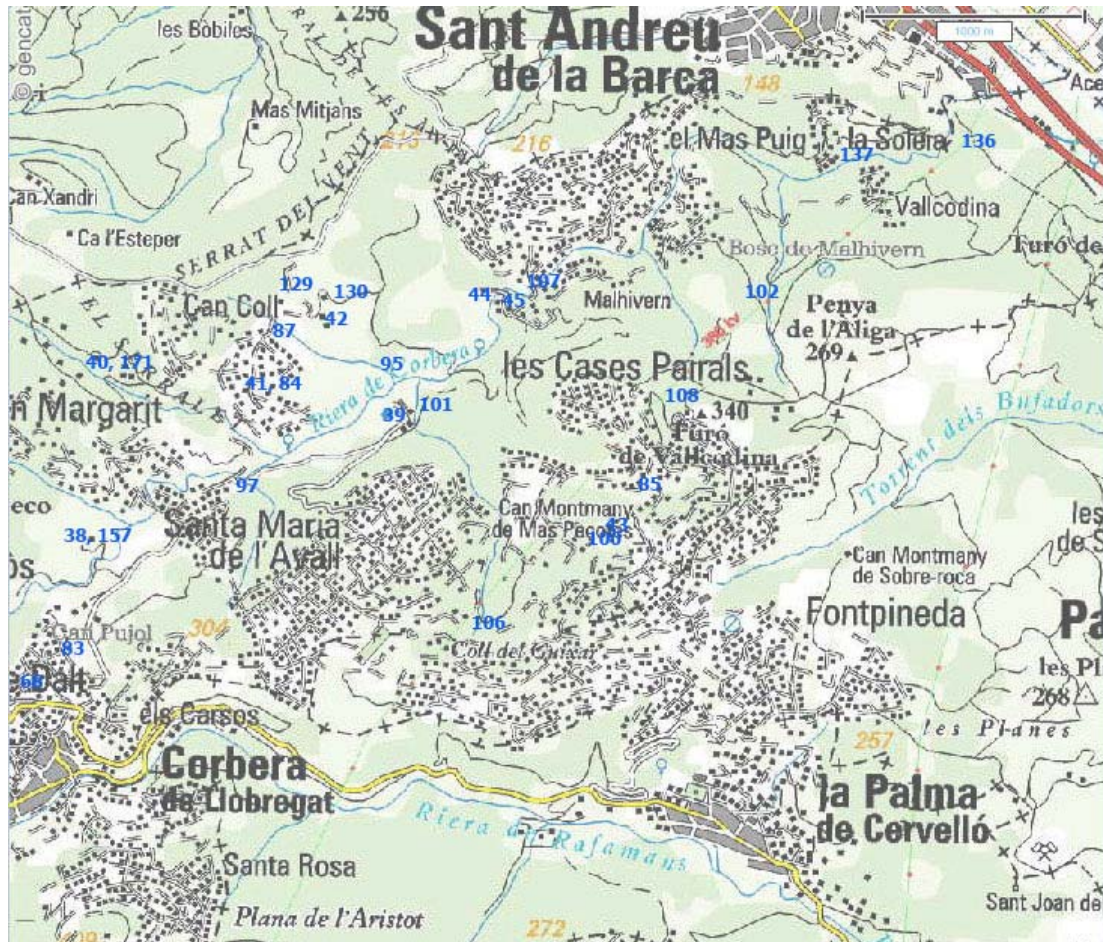
Nucli urbà (zona baixa)

L'Amunt

L'Avall

2.6.2. Estat legal de protecció

La Llei 9/1993 de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català (DOGC núm. 1807, 11 octubre 1993) estableix diferents figures de protecció del patrimoni cultural:

- Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN); només el Govern de la Generalitat té la facultat de declarar-los; aquesta categoria equival a la de Bé d'Interès Cultural (BIC), establerta per la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol.
- Béns catalogats, que en cas de ser immobles es denominen Béns Culturals d'Interès Local (BCIL). Els municipis són els encarregats de protegir-los i catalogar-los.
- Els restants béns integrants del patrimoni cultural català (BIPCC). Són béns inclosos en catàlegs de patrimoni arquitectònic incorporats en plans urbanístics a partir de l'entrada en vigor de la Llei de Patrimoni Cultural Català, 9/1993, però que no tenen la categoria de BCIN o BCIL.

En els primers dos casos la legislació estableix els procediments de declaració per a cada categoria.

En relació a la categoria de BCIN, hi ha disposicions addicionals a les lleis espanyola i catalana, que consideren BCIN tots els elements fortificats que es troben emparats pel Decret de 22 d'abril de 1949 (conegut com "decret dels castells", que especifica que tots els castells d'Espanya, sigui quin sigui el seu estat de ruïna, queden sota protecció de l'Estat). També cal tenir en compte el Decret 571/1963 que determina que creus de terme i escuts heràldics tenen el nivell de protecció de BCIN.

En referència als BCIL, cal esmentar que la disposició addicional primera de la Llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català estableix que els béns immobles que en el moment d'entrada en vigor de la Llei estiguin inclosos en catàlegs de patrimoni cultural incorporats en plans urbanístics passen a tenir, llevat que siguin béns culturals d'interès nacional, la consideració de béns culturals d'interès local i queden inclosos en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català. La Comissió d'Urbanisme de Barcelona va aprovar, en data 14 de gener de 1987, el P.G.O. de Corbera de Llobregat, on s'incloïen (a petició de la Direcció General del Patrimoni Artístic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) un seguit d'elements, que van passar a tenir la consideració de BCIL en el moment que es va aprovar la Llei 9/1993.

Sobre els BIPCC, és necessari esmentar que al aprovar-se el P.G.O. de Corbera de Llobregat el 14 de gener de 1987, es va tractar l'obligació de redactar un Pla Especial del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Natural. La revisió del Pla General d'Ordenació de l'any 1998 ja recollia el catàleg, que incloïa una relació de 95 fitxes de béns protegibles, aprovades i documentades conjuntament amb la Revisió del Pla. El Pla Especial de Protecció del Patrimoni parteix d'una estructura prèvia, formada pels inventaris de l'Arxiu del Col·legi d'Arquitectes,

de l'Escola d'Arquitectura i de la Comissió de Patrimoni de la Generalitat, a més d'estudis de veïns del municipi. El Pla Especial de protecció del patrimoni històric, arquitectònic i natural de Corbera de Llobregat es defineix com a document redactat per a la protecció dels béns catalogats del Pla General d'Ordenació de Corbera de Llobregat –revisió de 1998-, com a posseïdors de valors artístics, històrics, arquitectònics, naturals i paisatgístics, que precisen normes especials per a la seva conservació, restauració i millora, amb aplicació de normativa específica, i té com a objectiu la regulació del patrimoni del municipi. Per escollir els béns a protegir no es va tenir en compte cap límit cronològic ni d'ubicació (que abasta tot el terme municipal), i es van seguir els diferents criteris:

- Històric: constitueixen testimonis del passat.
- Artístic: per la seva tècnica, representativitat, originalitat... són considerats destacables.
- Arquitectònic: per la seva tècnica, representativitat, originalitat, qualitat espacial... resumeixen les respostes arquitectòniques generades dins el terme.
- Monumental: aquells prèviament declarats BCIN pertanyents al Patrimoni de la Generalitat de Catalunya.
- Tipològic: exemples més o menys purs de tipus arquitectònic (masies, cases d'artesans rurals...).
- Tradicional o típic: contribueixen a reforçar la memòria col·lectiva i les tradicions populars.
- Social: pel seu ús o possibilitats de reutilització, units a la qualitat arquitectònica, es consideren destacables.
- Paisatgístic-ambiental: constitueixen elements fonamentals en la imatge del territori (arbredes, camins i torrenteres, penya-segats, fonts i cingleres)

El catàleg sorgit del Pla Especial de protecció del patrimoni històric, arquitectònic i natural de Corbera de Llobregat va ser aprovat de forma definitiva per la Comissió d'Urbanisme durant el mes de juliol de 2005, i inclou les fitxes recollides al P.G.O. de 1987 (amb alguna excepció) i nous elements.

Segons aquests criteris, els elements protegits legalment són els següents:

BCIN:

- Castell de Corbera (restes del castell) → fitxa núm. 70
- Castell de Corbera (Casal de Santa Magdalena) → fitxa núm. 4
- Creu de ferro del Coll Roig, creu de l'Avançada → fitxa núm. 69

- Pedra amb inscultures de la Creu de l'Aragall → fitxa núm. 125
- Conjunts d'inscultures de la Casa Nova de l'Aragall → fitxa núm. 126
- Portal d'entrada i arc de la capella de Santa Magdalena → fitxa núm. 71

BCIL (inclosos al PGO aprovat el 14/01/1987 i que van passar a ser BCIL en aprovar-se la llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català).

- Església parroquial de Santa Maria de Corbera → fitxa núm. 1
- Retaule del Roser → fitxa núm. 119
- Imatge de Santa Magdalena → fitxa núm. 120
- Rectoria de la parròquia de Santa Maria de Corbera → fitxa núm. 3
- Imatge de la Mare de Déu de la Llet → fitxa núm. 121
- Església parroquial de Sant Antoni Abat → fitxa núm. 2
- Creu Nova, Creu del Puntarró → fitxa núm. 68
- Capella Sant Cristòfol → fitxa núm. 25
- Escola Vella (antic hospital de pelegrins) → fitxa núm. 5
- Casa Homs (Casal de la Mercè) → fitxa núm. 21
- Cal Rei → fitxa núm. 14
- Cal Bessó → fitxa núm. 12
- Cal Passasserres → fitxa núm. 9
- Cal Cafeter → fitxa núm. 10
- Cal Marxant → fitxa núm. 11
- Cal Teixidor → fitxa núm. 8
- Ca n'Aragall → fitxa núm. 30
- Can Canals → fitxa núm. 29
- Can Canonge → fitxa núm. 45
- Cases Cremades → fitxa núm. 31
- Masies de cal Coix → fitxa núm. 44
- Can Coll → fitxa núm. 41
- Can Llopard → fitxa núm. 42
- Can Montmany de Mas Passoles → fitxa núm. 43

- Can Panyella → fitxa núm. 28
- Can Planas → fitxa núm. 32
- Can Rigol → fitxa núm. 37
- Can Tonijoan → fitxa núm. 33
- Font de l'Alcalde → fitxa núm. 151
- Font de Santa Magdalena → fitxa núm. 79
- Antics safareigs i Font Vella → fitxa núm. 72
- Font de la Vila → fitxa núm. 80
- Font del Corró (Font del Pi de can Deu) → fitxa núm. 97
- Font d'Albages → (Font dels Herbatges → fitxa núm. 90) *
- Forn de coure guix → fitxa núm. 132
- Borja del Serral d'en Roig → fitxa núm. 74
- Borja de Sant Ponç – Can Rigol → fitxa núm. 73
- Edifici Societat Sant Telm → fitxa núm. 22
- Can Baiona → fitxa núm. 38
- Can Roig → fitxa núm. 18
- Conjunt d'edificis del carrer Major → fitxa núm. 48
- Barri de can Moriscot → fitxa núm. 40

* A la fitxa elaborada pel servei de Patrimoni Arquitectònic, feta per l'arquitecte Ramon M. Aragó, es facilita una ubicació similar a la de la Font dels Herbatges. No s'han localitzat més fonts en aquest indret i, per tant, entenem que podria ser la mateixa font, i que s'hagi produït una confusió en el seu nom.

BIPCC (inclosos al Catàleg del Pla Especial del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Natural de Corbera de Llobregat, aprovat el 13 de juliol de 2005):

- Casa de la Vila → fitxa núm. 6
- Cal Quim dels Duros → fitxa núm. 7
- Can Bonavia → fitxa núm. 17
- Can Rosell → fitxa núm. 19
- Can Xavier → fitxa núm. 27

- El Calaix, torrent de can Canals → fitxa núm. 82
- Les Feixes → fitxa núm. 34
- Can Deu → fitxa núm. 39
- Cal Dèvil → fitxa núm. 13
- Cal Pere Pau Vella → fitxa núm. 15
- Can Baró → fitxa núm. 16
- Casa Leandro Escala → fitxa núm. 20
- Ca l'Aiguardenter → fitxa núm. 23
- Cal Sastre Titit → fitxa núm. 24
- Ermita de Sant Martí → fitxa núm. 26
- El Maset (de Baix) → fitxa núm. 35
- Can Torrents (masia de la font) → fitxa núm. 46
- Els Fitons → fitxa núm. 47
- Conjunt d'edificis del carrer Andreu Cerdà → fitxa núm. 49
- Conjunt d'edificis del carrer Raval → fitxa núm. 50
- Conjunt d'edificis del carrer Canigó (des del carrer Bellavista fins la pl. Bartomeu i Pere Selva) → fitxa núm. 51
- Conjunt d'edificis de l'av. De Catalunya → fitxa núm. 52
- Conjunt d'edificis del carreró de Santa Magdalena i casa del Pont. → fitxa núm. 53
- Conjunt d'edificis del carrer de Sant Antoni (entre els carrers de Jaume I i de la Pau) → fitxa núm. 54
- Conjunt d'edificis del carrer Sant Salvador → fitxa núm. 55
- Edificació del carrer de la Reforma, 6 → fitxa núm. 56
- Conjunt o barri de l'Amunt → fitxa núm. 57
- Conjunt d'edificis de la plaça del Pedró → fitxa núm. 58
- Conjunt d'edificis de la plaça de Bartomeu i Pere Selva → fitxa núm. 59
- Plaça de l'Església, carrer de l'Església i plaça dels Pins (els edificis són BCIL) → fitxa núm. 60
- Plaça del Castell → fitxa núm. 61

- Jardí o Parc de les Palmeres → fitxa núm. 62
- L'Avançada, el serral de la Penya del Corb i el Coll d'en Roig → fitxa núm. 63
- Jardins del Castell i la rectoria → fitxa núm. 64
- Parc urbà de la Roda → fitxa núm. 65
- Masia de la Creu i Penyes d'en Rovira → fitxes núm. 66 i 172
- Cementiri → fitxa núm. 67
- Borja de can Canals → fitxa núm. 75
- Borja de can Panyella → fitxa núm. 76
- Borja de can Lluís → fitxa núm. 77
- Font de les Febres → fitxa núm. 78
- Font de Flandes → fitxa núm. 81
- Cinglera dels Carsos, el Mirador i can Margarit →
- Mata de Can Coll → fitxa núm. 84
- El Roure Gran → fitxa núm. 85
- L'Alzina Gran → fitxa núm. 86
- Xiprers de can Llopard → fitxa núm. 87
- Font de l'Amunt → fitxa núm. 88
- Deu del Maset de Baix (Deu dels Masets) → fitxa núm. 89
- Font del Raulé (Font del Rauré, del Rourer) → fitxa núm. 91
- Font del Llac o les Nogueres → fitxa núm. 92
- Font del Puntarró → fitxa núm. 83
- La Fonteta → fitxa núm. 84
- Font de l'Alzina de Can Llopard → fitxa núm. 95
- Font de les Cases Cremades → fitxa núm. 96
- Font de Sant Joan → fitxa núm. 98
- Font de la Fibla (Font dels Dipòsits de can Canals) → fitxa núm. 99
- Font de can Montmany de Mas Passoles → fitxa núm. 100
- Font de Can Deu (Deu de can Deu) → fitxa núm. 101

- Font dels Plataners → fitxa núm. 102
- Font de Can Canals → fitxa núm. 103
- Font de la Senyora → fitxa núm. 104
- Font del Mas d'en Planes → fitxa núm. 105
- Font de Santa Teresa → fitxa núm. 106
- Font de Can Canonge → fitxa núm. 107
- Font de Socies → fitxa núm. 108
- Bancs de pedra molera a la plaça de l'Església (adossats a la façana de l'Església) → fitxa núm. 109
- Banc de pedra molera al carrer de l'Església (adossat a cal Quim dels Duros) → fitxa núm. 110
- Banc de pedra molera al carrer de l'Església (adossat al mur sota la plaça de l'Església) → fitxa núm. 111
- Banc de pedra molera a la plaça del Castell (adossat al Castell) → fitxa núm. 112
- Bancs de pedra molera al carrer del Canigó (adossats a la façana del núm. 31) → fitxa núm. 113
- Serra de l'Aragall → fitxa núm. 114
- Serra de Sant Miquel → fitxa núm. 114
- Pujol del Migjorn → fitxa núm. 114
- Roc de Forrellac → fitxa núm. 117
- Puig d'Agulles → fitxa núm. 118
- Arxiu parroquial de Santa Maria de Corbera → fitxa núm. 122
- Capella de Sant Martí → fitxa núm. 123
- Capella de la Mare de Déu del Carme → fitxa núm. 124
- Coves de les Agulles i de la Guineu → fitxes núm. 127 i 128
- Casa Gran de can Moriscot → fitxa núm. 171

Altres nivells de protecció:

Patrimoni documental: Les lleis 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català i 16/1985, de 25 de juny, del Patrimonio Histórico Nacional són les que regulen el patrimoni documental. Estableixen que tota la documentació que es troba a l'Arxiu de la Corona d'Aragó és considerada d'interès nacional, que la resta de documentació inclosa en arxius forma part del patrimoni documental català, i que tots els documents que es troben als arxius formen part del patrimoni documental estatal.

A la Llei 16/1985 també s'indica que forma part del patrimoni cultural estatal qualsevol document d'antiguitat superior a cent anys generats, conservats i reunits per qualsevol entitat particular o persona física, i a la 9/1993 s'estableix que es consideren patrimoni cultural català els documents de més de cent anys d'antiguitat produïts o rebuts per qualsevol persona física i els documents de menys antiguitat que hagin estat produïts en suports de caducitat inferior als cent anys.

En funció d'aquestes lleis, es consideren patrimoni documental els documents localitzats o inventariats dels següents arxius:

- Arxiu de la Corona d'Aragó → fitxa núm. 135
- Arxiu Nacional de Catalunya → fitxa núm. 143
- Arxiu Comarcal de Sant Feliu de Llobregat → fitxa núm. 134

Patrimoni natural: S'estableixen diferents nivells de protecció del patrimoni natural. Un primer nivell és el constituït per la normativa d'aplicació general a tot el territori català (legislació d'espècies protegides, de control de contaminació i impacte ambiental...). Un segon nivell de protecció territorial correspon al Pla d'espais d'interès natural (PEIN), que consisteix a establir sobre determinades zones que contenen valors naturals d'interès general un règim jurídic destinat a garantir la conservació d'aquests valors enfront de les causes de degradació potencials que poden afectar-los significativament (urbanitzacions, pedreres, infraestructures, grans variacions de l'ús del sòl, abandó...). És una reserva de sòl amb valors naturals remarcables que d'aquesta manera queden exclosos de transformacions importants. Un tercer nivell és el constituït pels anomenats genèricament espais naturals de protecció especial, que poden adoptar alguna de les modalitats següents: parcs nacionals, parcs naturals, paratges naturals d'interès nacional i reserves naturals.

El PEIN té els seus orígens en la determinació legal que fa el capítol III (arts. 15 al 20) de la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, del Parlament de Catalunya. Dins del sistema jurídic que estableix aquesta llei essencial per a la protecció del medi natural al nostre país, la xarxa d'àrees protegides del PEIN esdevé una peça fonamental.

Dins l'espai PEIN de les Muntanyes de l'Ordal hi ha 21,27 hectàrees del terme municipal de Corbera, que queden automàticament protegides pel fet de pertànyer a aquest espai. → fitxa núm. 117

Espai	Comarca	Municipi	Superfície (ha)	Total (ha)
Muntanyes de l'Ordal	Alt Penedès	Gelida	822,91	
Muntanyes de l'Ordal	Alt Penedès	Olesa de Bonesvalls	335,50	
Muntanyes de l'Ordal	Alt Penedès	Subirats	362,29	
Muntanyes de l'Ordal	Baix Llobregat	Begues	97,39	
Muntanyes de l'Ordal	Baix Llobregat	Castellví de Rosanes	354,21	
Muntanyes de l'Ordal	Baix Llobregat	Cervelló	1.045,94	
Muntanyes de l'Ordal	Baix Llobregat	Corbera de Llobregat	21,27	
Muntanyes de l'Ordal	Baix Llobregat	Torrelles de Llobregat	103,03	
Muntanyes de l'Ordal	Baix Llobregat	Vallirana	453,53	
				3.596,08

Font: Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient i Habitatge

Les muntanyes de l'Ordal són formades per un sistema càrstic amb masses de calcàries mesozoiques i dipòsits de sediments marins que donen cos a un relleu característic. A l'extrem oriental apareixen també els materials triàsics. Gairebé la pràctica totalitat del territori s'ha d'incloure dins el domini de l'alzinar litoral, on dominen les comunitats secundàries com les brolles o garrigues, alternant amb les comunitats permanents d'indrets especials, com les rupícoles o els boscos de caducifolis d'alguns fons de vall. Cal remarcar, a més a més, la presència de fauna invertebrada (en especial, cavernícola), que gaudeix de nombrosos elements singulars. La inclusió d'aquest espai dins del PEIN està justificada per representar una excel·lent mostra de la diversitat dels ecosistemes mediterranis dels relleus centrals de la serra litoral catalana.

Camins ramaders: la Ley 3/1995, de 23 de marzo, de Vías Pecuarias, protegeix els camins per on discorre o ha discorregut el trànsit ramader, encara que actualment ja no compleixin aquesta funció. S'han protegit amb varies finalitats, entre elles la que funcionin com corredors ecològics (essencials per la migració, la distribució geogràfica i l'intercanvi genètic de les espècies silvestres, i perquè constitueixin un instrument que afavoreixi el contacte de l'home amb la natura i l'ordenació del territori mediambiental. Hi ha constància que per Corbera passava un camí ramader, però no està inventariat, senyalitzat ni definit el seu traçat, per tant, tampoc està protegit de forma específica.

Patrimoni arqueològic: El patrimoni arqueològic està definit per la Llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català, la Llei 2/2002 d'Urbanisme Català i el Decret 78/2002 de Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic. Es consideren espais de protecció arqueològica els llocs que no han estat declarats d'interès nacional on, per antecedents històrics o altres indicis, es presumeix l'existència de restes arqueològiques i paleontològiques; aquests espais són determinats per resolució del Conseller de Cultura.

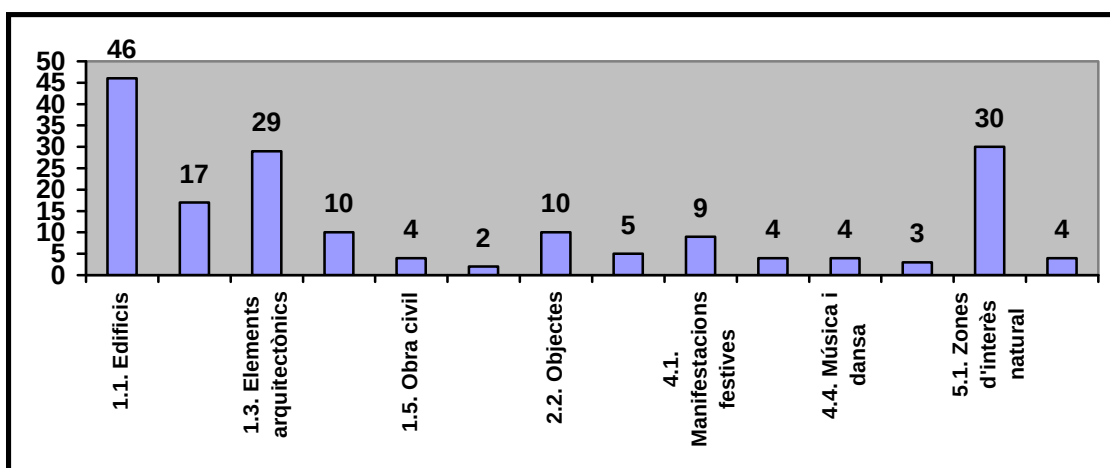
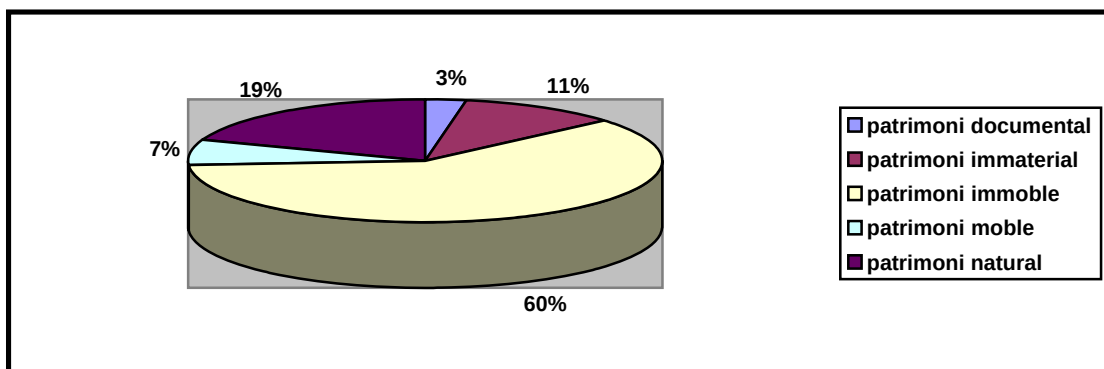
Revisant els elements que formen part del patrimoni local i la seva protecció legal, s'observa que hi ha elements que no estan protegits i haurien d'estar-ho, que hi ha elements protegits que ja no existeixen..., a l'apartat "4. Recomanacions" especificarem els elements que creiem que no tenen el nivell de protecció adient.

2.6.3. Anàlisi del patrimoni

Per conèixer i analitzar el conjunt del patrimoni local, de forma global, s'han de tenir en compte tant els elements fixats com els no fixats. Proposem una primera anàlisi dels elements fixats segons diferents camps de les fitxes, i una segona en base a grups d'elements en funció d'un denominador comú, tenint en compte també els elements no fixats.

2.6.3.1. Anàlisi dels elements fixats

Tipologia:

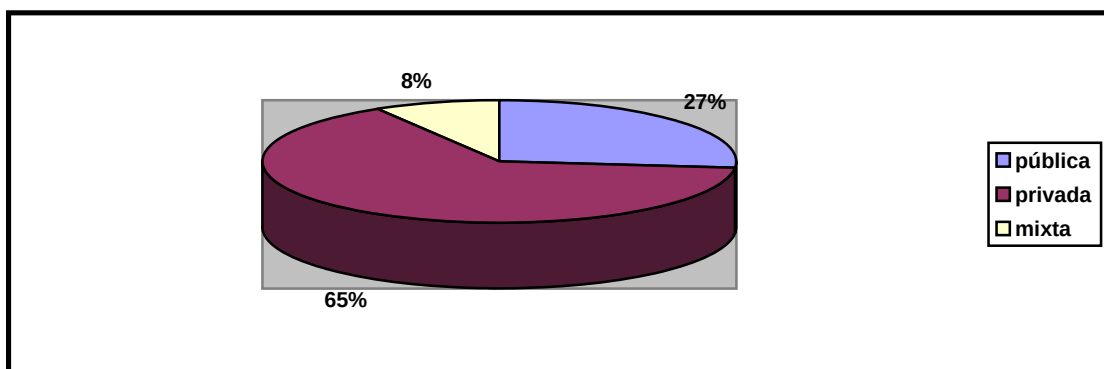
La major part dels elements inventariats s'inclouen dins la categoria "patrimoni immoble" i, dintre d'aquesta, la major part són edificis. D'altra banda, la segona categoria més representada és la de "patrimoni natural", amb 30 fitxes d'elements classificats com a "zones d'interès"; en aquest apartat s'inclouen

algunes fonts al medi natural, o l'espai PEIN de les Muntanyes de l'Ordal, per exemple, a més del cim del Puig d'Agulles, el més alt del terme municipal.

La major part d'edificis, conjunts arquitectònics o elements arquitectònics són masies i edificacions de caràcter rural. La datació d'aquests elements és molt difícil, sobretot en el cas dels més antics: sovint no lliga la informació documental amb el que es pot observar d'un edifici, hi ha cases que han canviat de nom, altres de lloc, sovint s'han fet reformes més o menys importants, s'han traslladat restes d'una casa a una altra... Les masies actuals són les successores dels antics masos, construïts generalment amb troncs, fang, palla, pedra en sec o morter de calç a les parets..., que van anar evolucionat amb el pas del temps fins arribar a les masies que coneixem. A l'arxiu parroquial de Santa Maria de Corbera es conserva un document del segle XVI on apareixen els masos o masies que hi havia en aquell moment i que dóna fe de la seva antiguitat: Mas Canals, Mas Pañella, Mas Pañella de la Creu, Mas Rovira, Mas d'en Mora, Mas Palet, Mas les Deus, Mas Mallol, Mas Coll de la Vall, Mas Moriscot, Mas Sacalm, Mas Fuster i Mas Llopart, molts d'aquests noms continuen avui dia.

L'apartat "Jaciments arqueològics" no és un dels més nombrosos, però sí que destaca per la qualitat dels seus elements (de fet, tres d'aquests elements tenen la màxima protecció legal). Aquests jaciments estan ubicats a diferents zones de Corbera, alhora que es té constància d'altres jaciments a zones molt properes, fet que fa pensar que a la zona hi havia poblaments humans des de ben antic. Les troballes arqueològiques van començar a principis del segle XX, entre els anys 1915 i 1920, les restes d'un sepulcre de fossa, possiblement d'època neolítica. D'altra banda, cal destacar que les restes trobades no estan concentrades en un únic punt, sinó que estan a diferents indrets del municipi: la urbanització Creu de l'Aragall, la urbanització Ca n'Armengol o les rodalies de la masia de can Llopart.

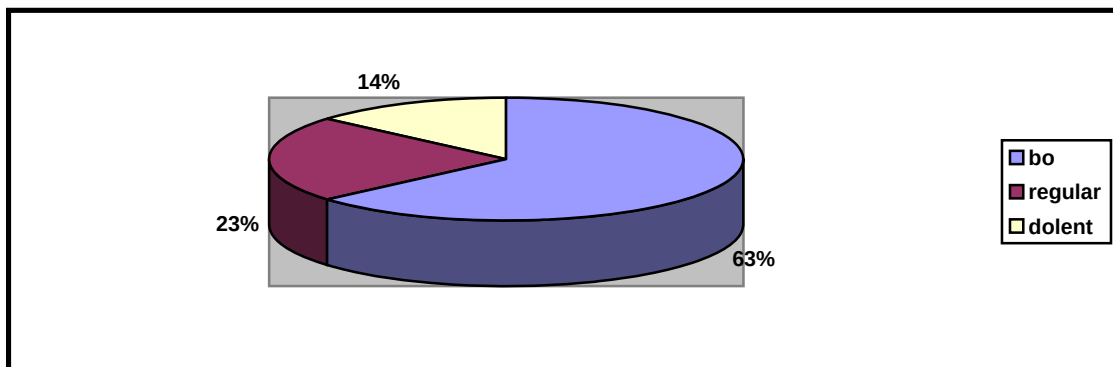
Titularitat:

Més de la meitat dels elements inventariats són de titularitat privada, bàsicament perquè molts d'ells són habitatges (masies, edificacions de caràcter rural...) o elements inclosos en parcel·les de titularitat privada. D'altra banda, cal esmentar que la majoria dels 47 elements de titularitat pública són de l'Ajuntament de Corbera de Llobregat, però que en aquest apartat també

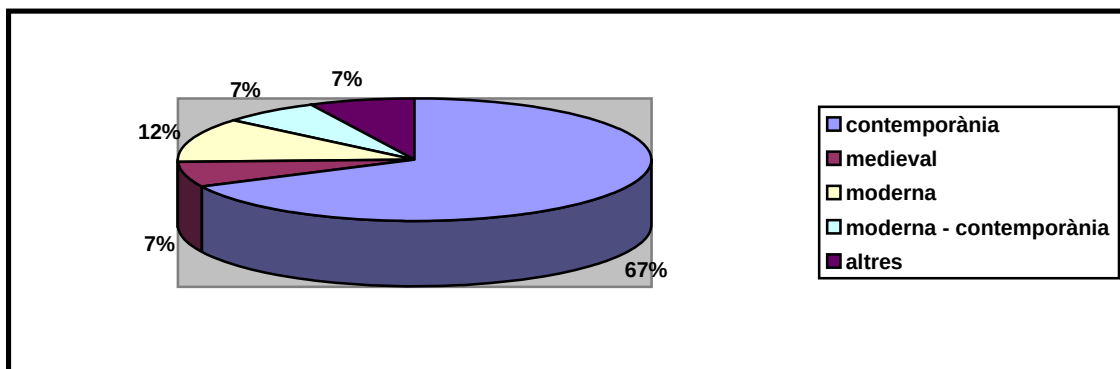
s'inclouen les manifestacions festives. Per últim, la categoria "mixta" fa referència a que la propietat és pública i privada, i s'ha utilitzat sobretot pels conjunts arquitectònics (conjunts d'edificis de carrers determinats).

Estat de conservació:

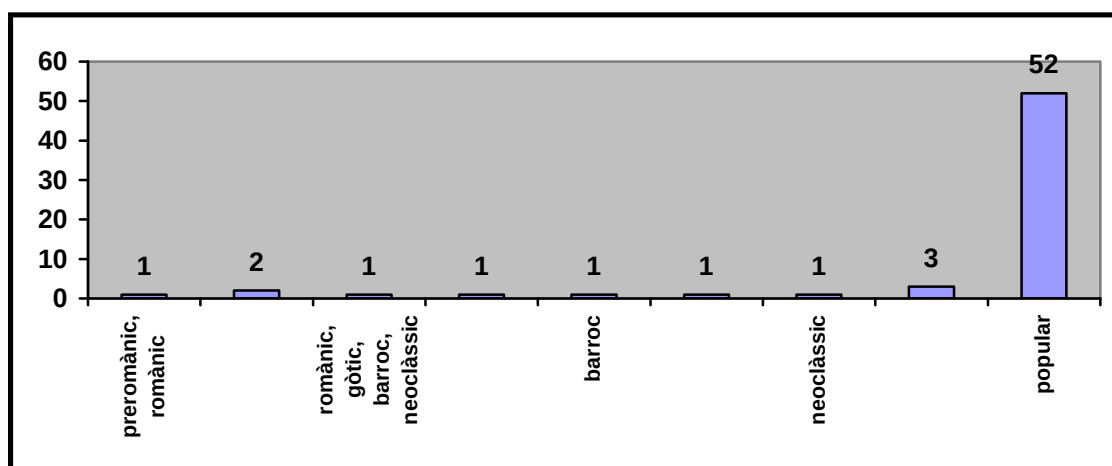
L'estat de conservació de més de la meitat dels elements inventariats és bo. Alguns d'aquests elements tenen una funció pràctica (habitatges), altres són festes vigents... Malgrat tot, el número d'elements en estat de conservació regular i dolent és elevat, i cal tenir-lo en compte de cara a diferents accions a realitzar. A l'apartat "Recomanacions" de la memòria es proposen diferents mesures per contribuir a la conservació dels elements.

Època:

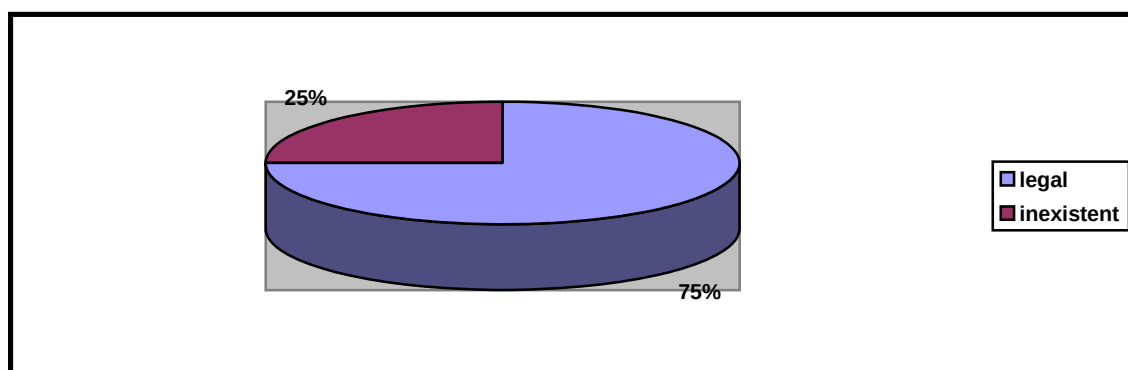
La major part del patrimoni datat és d'època contemporània, encara que cal tenir en compte que moltes masies i cases de pagès tenen antecedents anteriors (sobretot d'època medieval); hi ha constància documental d'aquests antecedents, però les construccions que podem veure avui dia són sovint posteriors o reconstruccions que han modificat la fesomia original de forma substancial. També hi ha una part significativa d'elements d'època medieval i moderna. Finalment, al grup "Altres" s'inclouen les següents categories: època medieval-moderna (2 elements), època medieval-moderna-contemporània (2 elements), neolítica (5 elements, encara que algun d'ells de difícil datació), clàssic (1 element) i secundària-mesozoica-triàssica (2 elements).

Estil:

Una part molt significativa dels elements estan agrupats sota el concepte “popular”, ja que es tracta bàsicament de masies i edificacions de caràcter rural i barraques de vinya. La resta d'elements no conformen cap grup especialment nombrós.

Protecció:

Cal destacar l'elevat nombre d'elements protegits per figura legal: el 75% dels elements inventariats tenen una protecció legal, davant el 25% que no tenen protecció. La relació dels elements protegits legalment i el tipus de protecció de cada un d'ells està detallada a l'apartat “2.6.2. Estat legal de protecció” d'aquesta memòria.

2.6.3.2. Anàlisi per categories

En aquest apartat proposem diferents categories que permeten fer una anàlisi més completa del patrimoni de Corbera de Llobregat; s'hi inclouen tant béns inventariats (en aquest cas, amb el número de fitxa corresponent) com els no inventariats (que estan descrits a l'apartat 3.4. *Elements no inventariats*).

Es poden diferenciar els següents grups d'elements:

- Patrimoni rural
- Patrimoni relacionat amb l'aigua
- Patrimoni industrial: guix, calç i molins

Patrimoni rural:

En aquest grup poden incloure's tant les masies i cases de pagès com les borges, marges de pedra seca i altres elements relacionats amb l'agricultura i el món rural en general.

Masies i cases de pagès:

Un conjunt molt important dins d'aquest grup el conformen les masies, elements de datació molt difícil, especialment en el cas dels més antics: sovint no lliga la informació documental amb el que es pot observar d'un edifici, hi ha cases que han canviat de nom, algunes han canviat de lloc, s'han fet reformes més o menys àmplies, s'han traslladat restes d'una casa a una altra... Les masies actuals són les successores d'antics masos, construïts generalment amb troncs, fang, palla, pedra en sec o morter de calç a les parets..., que van anar evolucionant amb el pas del temps fins a arribar a les masies que coneixem. A l'arxiu parroquial de Santa Maria de Corbera es conserva un document del segle XVI on apareixen els masos o masies que hi havia en aquells moments: Mas Canals, Mas Pañella, Mas Pañella de la Creu, Mar Rovira, Mas d'en Mora, Mas Palet, Mas les Deus, Mas Mallol, Mas Coll de la Vall, Mas Moriscot, Mas Sacalm, Mas Fuster i Mas Llopart.

Tipològicament, moltes masies són similars: en un inici eren de planta quadrada o gairebé quadrada, de planta baixa i pis o dos pisos i coberta a dues aigües. A l'edificació inicial sovint s'hi afegeixen annexos, relacionats amb les feines del camp (cellers, cups, graners, corts...) que són els que confereixen un aspecte diferenciador a les masies.

Dins d'aquest grup també es poden incloure diferents cases que, tot i que estan ubicades al nucli urbà, presenten unes característiques típicament rurals.

D'altra banda, cal recordar que fins ben entrat el segle XX, Corbera era una vila eminentment agrícola, estretament lligada al cultiu de la vinya. La importància d'aquest cultiu és evident en el paisatge de la vila i les seves rodalies, amb típiques construccions de pedra seca (marges i borges). Aquesta tècnica es caracteritza perquè utilitza com a material constructiu únicament la pedra.

Borges:

Les borges es coneixen popularment com barraques de vinya, i eren especialment útils per desenvolupar un treball continuat al camp, servien per aixoplugar-se davant les inclemències del temps, guardar les eines...

Tot i que en general hi ha varies tipologies, les barraques de vinya de Corbera són força uniformes, gairebé totes són de planta circular, amb unes dimensions adaptades a la mida humana, d'entre dos i quatre metres de diàmetre i d'aproximadament 2, 5 metres d'alçada, amb uns murs sòlids, i cobertes amb una falsa cúpula que sovint anava coberta amb pedruscall o terra, on es plantaven els lliris que cohesionaven la terra i retenien la humitat. Es construïen amb el material més proper (pedra calcària, pedra d'esmolat...) i en ocasions sembla que fins i tot es busca un cert valor estètic; la borja de can Panyella (fitxa núm. 76), per exemple, presenta una llinda de grans dimensions de pedra vermella que contrasta amb el color dels carreus. Moltes d'aquestes barraques presenten espais foradats al mur, que servien perquè el pagès pogués deixar el menjar i la bóta, encara que en ocasions es penjava a la volta per evitar que els animals hi posessin el nas.

Un altre tipus de borja és la de planta quadrada. A l'inventari s'ha recollit una borja amb aquesta tipologia, que possiblement estigui desapareguda; no obstant això, en indrets propers al lloc on estava aquesta borja (prop de la masia de can Planas) s'han localitzat dues molt similars, es tracta de barraques de planta quadrada, amb portal rodó i coberta gairebé plana, amb teules de protecció, i una petita finestra en un lateral. En aquest cas, no estan construïdes amb la mateixa tècnica, ja que són amorterades.

En general les barraques són exemptes, tot i que també en ocasions es troben adossades als mateixos marges o feixes.

En general, les barraques estan abandonades i moltes estan en estat de degradació (han perdut el sostre total o parcialment, estan mig enrunades o directament han desaparegut)

Marges:

Els marges busquen un major aprofitament d'un terreny muntanyós amb finalitats agrícoles. Es feien amb les mateixes pedres que es trobaven als camps, i que feien nosa per a conrear-los: es millorava la finca i s'obtenia el material bàsic per a la seva construcció. D'aquesta manera, muntanyes que podrien semblar ermes van poder aprofitar-se. Per a conrear la terra, abans s'havia d'arranjar, i els murs de pedra seca servien per a contenir la terra i l'aigua que hi pogués arribar.

L'alçada dels marges és variable, i el seu perfil és vertical i generalment en línia recta, tot i que en ocasions s'adapten a les corbes de nivell.

Igual que passa amb les barraques, l'abandonament dels cultius i el creixement del bosc i la urbanització fan que molts d'aquests marges s'hagin perdut.

Altres elements:

En relació al cultiu de la vinya i a l'elaboració del vi hi ha altres elements, com els cups, les premses o els cellers, presents especialment a diferents masies.

El cultiu de la vinya, però, no era l'únic, també es conreaven cereals i hi havia fruiteres, oliveres i horts.

El conreu de cereals també ha deixat diverses mostres, com les eres de batre, o els molins fariners. Hi havia eres a gairebé totes les masies i al nucli urbà, i fins i tot han deixat el seu rastre en el nomenclàtor (existeix el passatge de l'Era, per exemple). També es relacionen amb els cereals els molins fariners.

La presència d'aquest conjunt d'elements forma part del paisatge històric i cultural de Corbera, i sense aquesta presència es perdria una part essencial del fil conductor de la seva història.

En aquest gran grup de patrimoni rural s'hi inclourien els següents elements:

- Borja de Sant Ponç – can Rigol (fitxa núm. 73)
- Borja del serral d'en Roig (fitxa núm. 74)
- Borja de can Canals (fitxa núm. 75)
- Borja de can Panyella (fitxa núm. 76)
- Borja de can Lluís (fitxa núm. 77)
- Borja de can Planas Sud (fitxa núm. 156)
- Altres borges: apèndix 6.1.
- Marges de pedra seca escampats pel municipi, especialment al voltant de les masies
- Premsa de raïm de can Baiona (fitxa núm. 157)
- Cups: no s'han inventariat de forma individual, però són presents a algunes masies
- Cellers: no s'han inventariat de forma individual, però són presents a algunes masies
- Eres de batre: no s'han inventariat de forma individual, però hi ha restes a diferents masies i la constància que n'hi havia varies dins el nucli urbà
- El molinot (fitxa núm. 170)
- Molí fariner de can Palet (referències a la fitxa núm. 137)
- Mola de molí del carreró de Santa Magdalena
- Trulls: no s'han inventariat de forma individual.
- cal Pere Pau Vella (fitxa núm. 15)
- cal Marxant (fitxa núm. 11)
- cal Cafeter (fitxa núm. 10)

- cal Rei (fitxa núm. 14)
- cal Bessó (fitxa núm. 12)
- cal Dèvil (fitxa núm. 13)
- cal Passasserres (fitxa núm. 9)
- can Roig (fitxa núm. 18)
- can Bonavia (fitxa núm. 17)
- can Baró (fitxa núm. 16)
- edifici del carrer de la Reforma, 6 (fitxa núm. 56)
- barri de l'Amunt (fitxa núm. 57)
- can Tonijoan (fitxa núm. 33)
- can Canals (fitxa núm. 29)
- can Panyella (fitxa núm. 28)
- can Roca
- els Herbatges
- ca n'Armengol
- can Rigol (fitxa núm. 37)
- can Planas (fitxa núm. 32)
- Casa Cremada (fitxa núm. 31)
- Els Fitons (fitxa núm. 47)
- Ca n'Aragall (fitxa núm. 30)
- El Maset de Dalt
- El Maset de Baix (fitxa núm. 35)
- barri de can Moriscot (fitxa núm. 40)
- barri de can Coix (fitxa núm. 44)
- can Montmany de mas Passoles (fitxa núm. 43)
- can Deu (fitxa núm. 39)
- can Margarit
- can Baiona (fitxa núm. 38)

- can Coll (fitxa núm. 41)
- can Llopart (fitxa núm. 42)
- can Canonge (fitxa núm. 45)
- can Palet
- can Masega (fitxa núm. 161)

Patrimoni relacionat amb l'aigua

L'aigua és un element imprescindible per la vida, i no sempre a l'abast dels qui la necessiten, és per aquest motiu que la seva presència o absència està estretament lligada a la fesomia d'un indret, ja que determina l'existència o no de cultius (i el tipus), la presència de nuclis habitats... L'aigua no es va canalitzar fins fa relativament poc temps, i fins aleshores era vital tenir-la ben a prop, ja que d'aquest fet depenia la subsistència de persones, animals i cultius. Corbera era un lloc relativament ric en aigua, i això ha deixat un gran nombre d'elements patrimonials.

Les fonts poden ser naturals (indrets on l'aigua subterrània brolla o surt a la superfície) o canalitzades, i en relació a elles no només s'ha de tenir en compte el seu aspecte vital, sinó el social, ja que en temps on no hi havia altres distraccions eren habituals les fontades o reunions al voltant de les fonts per gaudir del lleure, per aquest motiu alguna d'elles es va ajardinar o es va habilitat algun espai proper amb bancs... Al voltant de les fonts també eren habituals els abeuradors (perquè els animals poguessin beure) o els safareigs (perquè les dones poguessin fer la bugada). Amb el pas del temps les fonts naturals es van anar canalitzant, i permeten l'arribada de l'aigua a altres punts. De les antigues fonts, algunes encara es conserven, però n'hi ha d'altres desaparegudes o colgades, ja sense ús i fins i tot difícils de localitzar, atès que no abunden les referències.

Sovint es buscava l'origen de la font o la deu, per obtenir-ne més cabal; si l'excavació es feia en vertical estem parlant de pous, i si era en horitzontal parlem de mines. Moltes cases i masies tenien pous, però avui dia l'aigua arriba canalitzada a gairebé tots els casos. No va ser fins la segona meitat del segle passat que va començar a portar-se l'aigua del Llobregat, després de realitzar-se un estudi hidrològic que valorava la possibilitat de construir embassaments.

Entre finals del segle XIX i principis del XX, es va plantejar la necessitat de canalitzar l'aigua i garantir-ne les existències. Per aquest motiu es va construir un dipòsit de grans dimensions en una zona propera a can Canals. Actualment, però, només es conserva enruïnada una part de la seva estructura.

No s'ha de deixar de banda el trasllat de l'aigua, que en el cas de Corbera havia de salvar desnivells, per aquest motiu es van fer aqüeductes, que permetien salvar depressions de terreny més o menys important.

Per últim, també poden destacar-se altres elements aïllats relacionats amb l'aigua i el seu ús, com la petita depuradora (al tram final de la riera de Corbera) que funcionava pel sistema de decantació o el pou de glaç, que servia per conservar gel, bàsic per la conservació dels aliments quan encara no s'havien generalitzat les neveres elèctriques.

En relació a l'aigua, destaquen els següents elements (no s'inclouen les fonts, que ja apareixen relacionades a l'apartat *6.2 Fonts* d'aquesta memòria, on hi ha tant les que es conserven actualment dins i fora del nucli urbà, com les que es coneixen només per referències):

- Mina 1 de ca n'Aragall (fitxa núm. 141)
- Mina de can Rigol
- Mina de can Canals (referències a la fitxa núm. 99)
- Aqüeducte a les rodalies del pou de glaç (referències a la fitxa núm. 137)
- Aqüeducte al final del carrer Salvat Papasseït
- Pou de glaç (fitxa núm. 136)
- Dipòsits d'aigua del Calaix (fitxa núm. 93)
- Antiga depuradora (referències a la fitxa núm. 137)

Patrimoni industrial: guix i calç

El patrimoni industrial de Corbera es relaciona especialment amb el guix i la calç i el seu tractament, tot i que també es poden incloure dins d'aquesta categoria els molins de blat.

El guix és una de les dues formes en què es pot presentar el sulfat càlcic a la naturalesa, i té la propietat de perdre l'aigua que el compon en ser escalfat a temperatures superiors a 50 graus. Quan ha perdut $\frac{3}{4}$ parts d'aquesta aigua i s'ha pulveritzat, en ser barrejat de nou amb aigua dóna una pasta que s'endureix al poc temps, fet que fa que sigui un material molt útil, sobretot en el terreny de la construcció.

El sòl de Corbera és ric en guix, i des de ben antic s'ha explotat aquest recurs. Les explotacions de guix són pedreres a cel obert, encara que de forma excepcional s'ha tret de mines. El funcionament de les pedreres era senzill: s'obria un front d'extracció de la roca que anava avançant, bé cap a l'interior o bé lateralment. Un cop extreta la roca es seleccionaven els blocs, separant la roca impura, i dins la mateixa pedrera es trituraven per obtenir fragments de menor grandària, que tot seguit es traslladaven als forns, on la roca seria calcinada. Finalment, s'envasava i quedava llest per al seu ús. Fins l'arribada de l'energia elèctrica les moles que servien per triturar el guix es movien primer amb animals de tir, i posteriorment màquines de vapor.

Els forns que hi havia a Corbera eren artesanals i necessitaven llenya per a la seva combustió. La llenya es situava sota els blocs de guix que s'havien de calcinar, però aquest procediment no assegurava la bona qualitat del producte final, ja que podia barrejar-s'hi cendra.

Hi havia nombrosos oficis relacionats amb el guix: barriners o barrinaires (encarregats de foradar la roca amb una barrina i col·locar dinamita), picapedrers o canteros (extreien el guix, antigament amb pic i pala i després amb eines més modernes), llenyataires (per tallar la llenya pels forns), traginers (per traslladar-la), forners (mantenien el foc encès durant tot el període de calcinació del guix), molers (tritaven el guix i el deixaven preparat per ser envasat), ensecadors (l'envasaven) i transportistes (el transportaven fins la seva destinació, generalment Barcelona).

Tot i la importància que havia tingut el guix a Corbera, avui dia només es conserva un forn dels molts que n'hi havia hagut. També hi ha restes de pedreres repartides per tot el terme, encara que moltes pràcticament no es poden reconèixer, ja que l'espai ha estat urbanitzat, s'han utilitzat com abocadors o hi ha crescut vegetació que les ha fet difícilment reconeixibles.

No només s'extreia guix, també hi ha documentades mines de ferro, de bauxita i de dolomia, a part de les de calç, mineral que es tractava també a la població.

- Guixeres: apèndix 6.2 i fitxa núm. 116
- Moles de guix de la guixera de can Serra: fitxa núm. 115
- Forn de coure guix: fitxa núm. 132
- Forn de calç camí de Sant Ponç

2.6.4. Altres inventaris

El patrimoni de Corbera de Llobregat ja havia estat recollit en altres inventaris:

- Servei de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya. Les fitxes van ser realitzades per l'arquitecte Ramon M. Aragó i Cabanyes, la historiadora de l'art Montserrat Pagès i Paretas i Pere Català, principalment entre els anys 1984 i 1986, tot i que hi ha alguna fitxa posterior (2000). Hi ha 1 fitxa de la localitat i 62 fitxes de 55 elements diferents.
- Inventari del Patrimoni Arqueològic de la Generalitat de Catalunya. A la carta arqueològica del Baix Llobregat es recullen 7 elements de Corbera.
- Inventari de protecció del Patrimoni Cultural Europeu (Ministerio de Educación y Ciencia. Servicio de Información artística, arqueológica y etnológica). Fitxes realitzades per l'arquitecte Joaquim Pasqual Sangrà l'any 1983. Recull 36 elements.
- Inventari de protecció del Patrimoni Cultural Europeu (Arxiu Històric d'Urbanisme, Arquitectura i Disseny. Col·legi Oficial d'Arquitectes de

Catalunya). Fitxes realitzades per Ramon Fusté i Isidre J. Gallofré durant 1980. Inclou 14 fitxes.

3. LLISTATS D'ELEMENTS FITXATS I NO FITXATS

3.1. Relació numèrica d'elements fitxats

NumFitxa	Denominació	Codi	Ambit	Tipologia
1	ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANTA MARIA DE CORBERA	11	Patrimoni immoble	Edifici
2	ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT ANTONI ABAT	11	Patrimoni immoble	Edifici
3	RECTORIA DE LA PARRÒQUIA DE SANTA MARIA DE CORBERA	11	Patrimoni immoble	Edifici
4	CASAL DE SANTA MAGDALENA (CASAL DELS BARONS, «CASTELL DE CORBERA»)	11	Patrimoni immoble	Edifici
5	ESCOLA VELLA (ANTIC HOSPITAL DE PELEGRINS)	11	Patrimoni immoble	Edifici
6	CASA DE LA VILA	11	Patrimoni immoble	Edifici
7	CAL QUIM DELS DUROS	11	Patrimoni immoble	Edifici
8	CAL TEIXIDOR	11	Patrimoni immoble	Edifici
9	CAL PASSASSERRES	11	Patrimoni immoble	Edifici
10	CAL CAFETER	11	Patrimoni immoble	Edifici
11	CAL MARXANT	11	Patrimoni immoble	Edifici
12	CAL BESSÓ	11	Patrimoni immoble	Edifici
13	CAL DÈVIL	11	Patrimoni immoble	Edifici
14	CAL REI	11	Patrimoni immoble	Edifici
15	CAN PERE PAU VELLA	11	Patrimoni immoble	Edifici

16	CAN BARÓ	11	Patrimoni immoble	Edifici
17	CAN BONAVIA	11	Patrimoni immoble	Edifici
18	CAN ROIG	11	Patrimoni immoble	Edifici
19	CAN ROSELL («EL CORRAL DEL SENYOR [BARÓ]»)	11	Patrimoni immoble	Edifici
20	CASA LEANDRO ESCALA	11	Patrimoni immoble	Edifici
21	CASA HOMS, CASAL DE LA MERCÈ, TORRE DELS CAPELLANS	11	Patrimoni immoble	Edifici
22	EDIFICI DE LA SOCIETAT SANT TELM	11	Patrimoni immoble	Edifici
23	CA L'AIGUARDENTER	11	Patrimoni immoble	Edifici
24	CAL SASTRE TITIT	11	Patrimoni immoble	Edifici
25	CAPELLA DE SANT CRISTÒFOL	11	Patrimoni immoble	Edifici
26	ERMITA DE SANT MARTÍ	14	Patrimoni immoble	Jaciment
27	CAN XAVIER	11	Patrimoni immoble	Edifici
28	CAN PANYELLA	11	Patrimoni immoble	Edifici
29	CAN CANALS	11	Patrimoni immoble	Edifici
30	CA N'ARAGALL	11	Patrimoni immoble	Edifici
31	CASA CREMADA, CASES CREMADES	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
32	CAN PLANES	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
33	CAN TONIJOAN	11	Patrimoni immoble	Edifici

34	LES FEIXES	11	Patrimoni immoble	Edifici
35	EL MASET DE BAIX	11	Patrimoni immoble	Edifici
36	EDIFICI DE LA SOCIETAT DIADEMA	11	Patrimoni immoble	Edifici
37	CAN RIGOL	14	Patrimoni immoble	Jaciment
38	CAN BAIONA	11	Patrimoni immoble	Edifici
39	CAN DEU	11	Patrimoni immoble	Edifici
40	CAN MORISCOT (BARRI)	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
41	CAN COLL	11	Patrimoni immoble	Edifici
42	CAN LLOPART	11	Patrimoni immoble	Edifici
43	CAN MONTMANY DE MAS PASOLES	11	Patrimoni immoble	Edifici
44	CAL COIX	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
45	CAN CANONGE	11	Patrimoni immoble	Edifici
46	CAN TORRENTS, MASIA DE LA FONT	11	Patrimoni immoble	Edifici
47	ELS FITONS	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
48	EDIFICACIONS DEL CARRER MAJOR	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
49	EDIFICACIONS DEL CARRER ANDREU CERDÀ	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
50	EDIFICACIONS DEL CARRER RAVAL	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
51	EDIFICACIONS DEL CARRER CANIGÓ	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic

52	EDIFICACIONS DE L'AVINGUDA DE CATALUNYA	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
53	EDIFICACIONS DEL CARRERÓ DE SANTA MAGDALENA	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
54	EDIFICACIONS DEL CARRER SANT ANTONI	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
55	EDIFICACIONS DEL CARRER SANT SALVADOR (PLAÇA DE LA PUBILLA)	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
56	EDIFICACIÓ DEL CARRER REFORMA, 6	11	Patrimoni immoble	Edifici
57	BARRI DE L'AMUNT	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
58	EDIFICACIONS DE LA PLAÇA DEL PEDRÓ	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
59	EDIFICACIONS DE LA PLAÇA DE BARTOMEU I PERE SELVA	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
60	PLAÇA I CARRER DE L'ESGLÉSIA I CARRER DELS PINS	15	Patrimoni immoble	Obra civil
61	PLAÇA DEL CASTELL	15	Patrimoni immoble	Obra civil
62	JARDÍ DE LES PALMERES, PARC DE LES PALMERES	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
63	L'AVANÇADA, SERRAL DE LA PENYA DEL CORB, COLL D'EN ROIG	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
64	JARDINS DEL CASTELL I DE LA RECTORIA	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
65	PARC URBÀ DE LA RODA	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
66	MASIA DE LA CREU	11	Patrimoni immoble	Edifici
67	CEMENTIRI DE CORBERA	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
68	CREU NOVA, CREU DEL PUNTARRÓ	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
69	CREU DE FERRO DE COLL ROIG, CREU DE L'AVANÇADA	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic

70	CASTELL DE CORBERA (MUR I RESTES)	14	Patrimoni immoble	Jaciment
71	PORTAL D'ENTRADA I ARC DE LA CAPELLA DE SANTA MAGDALENA	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
72	FONT VELLA I ANTICS SAFAREIGS	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
73	BORJA DE SANT PONÇ-CAN RIGOL	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
74	BORJA DEL SERRAL D'EN ROIG	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
75	BORJA DE CAN CANALS	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
76	BORJA DE CAN PANYELLA	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
77	BORJA DE CAN LLUÍS	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
78	FONT DE LES FEBRES	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
79	FONT DE SANTA MAGDALENA	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
80	FONT DE LA VILA	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
81	FONT DE FLANDES	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
82	EL CALAIX, "EL CALA", TORRENT DE CAN CANALS	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
83	FONT DEL PUNTARRÓ	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
84	MATA DE CAN COLL	52	Patrimoni natural	Especimens botànics
85	EL ROURE GRAN	52	Patrimoni natural	Especimens botànics
86	L'ALZINA DE RAFAMANS	52	Patrimoni natural	Especimens botànics
87	XIPRERS DE CAN LLOPART	52	Patrimoni natural	Especimens botànics

88	FONT DE L'AMUNT, FONT DE CAN ROCA	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
89	FONT DEL MASET D'ABAIX, DEU DELS MASETS	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
90	FONT DELS HERBATGES	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
91	FONT DEL RAURÉ, DEL RAULE, DEL ROURER	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
92	FONT DEL LLAC O LES NOGUERES	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
93	DIPÒSITS D'AIGUA DEL CALAIX	15	Patrimoni immoble	Obra civil
94	FONTETA, FONT DE CAN TONIJOAN	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
95	FONT DE L'ALZINA DE CAN LLOPART	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
96	FONT DE LA CASA CREMADA	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
97	FONT DEL CORRÓ, FONT DEL PI DE CAN DEU, FONT DE CAN DEU	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
98	FONT DE SANT JOAN	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
99	FONT DE LA FIBLA, FONT DELS DIPÒSITS DE CAN CANALS	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
100	FONT DE CAN MONTMANY DE MAS PASSOLES, FONT DEL CONILL BLANC	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
101	DEU DE CAN DEU	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
102	FONT DELS PLATANERS	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
103	FONT DE CAN CANALS	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
104	FONT DE LA SENYORA	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
105	FONT DEL MAS D'EN PLANES	51	Patrimoni natural	Zones d'interes

106	FONT DE SANTA TERESA	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
107	FONT DE CAN CANONGE	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
108	FONT DE SOCIES	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
109	BANCS DE PEDRA MOLERA A LA PLAÇA DE L'ESGLÉSIA	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
110	BANC DE PEDRA MOLERA DEL CARRER DE L'ESGLÉSIA	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
111	BANC DE PEDRA MOLERA DEL CARRER DE L'ESGLÉSIA (SOTA EL MUR)	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
112	BANC DE PEDRA MOLERA A LA PLAÇA DEL CASTELL	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
113	BANCS DE PEDRA MOLERA DEL CARRER CANIGÓ	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
114	SERRA DE L'ARAGALL, SERRA DE SANT MIQUEL, PUJOL DE MIGJORN	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
115	MOLES DE LA GUIXERA DE CAN SERRA	22	Patrimoni moble	Objecte
116	PEDRERA DE CAL GUIXAIRE, GUIXERA DE CAN SEC	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
117	PEIN MUNTANYES DE L'ORDAL	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
118	PUIG DE LES AGULLES	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
119	RETAULE DEL ROSER	22	Patrimoni moble	Objecte
120	IMATGE DE SANTA MAGDALENA	22	Patrimoni moble	Objecte
121	IMATGE DE LA MARE DE DÉU DE LA LLET	22	Patrimoni moble	Objecte
122	ARXIU PARROQUIAL DE SANTA MARIA DE CORBERA	32	Patrimoni documental	Fons documental
123	CAPELLA DE SANT MARTÍ	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic

124	CAPELLA DE LA MARE DE DÉU DEL CARME	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
125	PEDRA AMB INSCULTURES DE LA CREU DE L'ARAGALL	14	Patrimoni immoble	Jaciment
126	CASA NOVA DE L'ARAGALL (jaciment)	14	Patrimoni immoble	Jaciment
127	COVA DE LES AGULLES	14	Patrimoni immoble	Jaciment
128	COVA DE LA GUINEU	14	Patrimoni immoble	Jaciment
129	SEPULCRE DE CISTA DE CAN LLOPARD	14	Patrimoni immoble	Jaciment
130	FORN DE CAN LLOPARD	14	Patrimoni immoble	Jaciment
131	SEPULCRE DE CORBERA	22	Patrimoni moble	Objecte
132	FORN DE COURE GUIX	11	Patrimoni immoble	Edifici
133	FONT DE LA PUBILLA	21	Patrimoni moble	Element urbà
134	FONS DOCUMENTAL DE CORBERA DE LLOBREGAT A L'ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE SANT FELIU DE LLOBREGAT	32	Patrimoni documental	Fons documental
135	DOCUMENT D'ESCRITURA DE COMPRA-VENDA DEL CASTELL DE CERVELLÓ	32	Patrimoni documental	Fons documental
136	POU DE GLAÇ	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
137	GORGS DE LA MOLA, CAMÍ HISTÒRIC DEL PAS DE LA BARCA	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
138	DISFRESSADA DE CORBERA	44	Patrimoni immaterial	Música i dansa
139	FONT I ESCULTURA DE LA PLAÇA DEL RABADÀ	21	Patrimoni moble	Element urbà
140	AVENCOT D'EN GALLO (Sistema dels guixos)	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
141	MINA 1 DE CA N'ARAGALL	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic

142	BALL DE TORTELLS	44	Patrimoni immaterial	Música i dansa
143	FONS DELS MARQUESOS DE CASTELLDOSRIUS SOBRE LA FAMÍLIA MORA	32	Patrimoni documental	Fons documental
144	LLEGENDA CASTELL I SARRAÏNS	43	Patrimoni immaterial	Tradicció oral
145	TROBADA IMATGE SANTA MAGDALENA	43	Patrimoni immaterial	Tradicció oral
146	VIDA DE SANTA MAGDALENA A CORBERA	43	Patrimoni immaterial	Tradicció oral
147	GEGANTS I CAPGROSSOS	22	Patrimoni moble	Objecte
148	CORB (Diablers)	22	Patrimoni moble	Objecte
149	PESSEBRE VIVENT	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
150	MARE DE DÉU DEL ROSER	22	Patrimoni moble	Objecte
151	FONT DE L'ALCALDE	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
152	FESTA MAJOR DE SANTA MAGDALENA	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
153	FESTA MAJOR DE SANT ANTONI	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
154	FESTA MAJOR DE L'AMUNT	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
155	FESTA MAJOR DE CAN MORISCOT	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
156	BORJA CAN PLANAS SUD	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
157	PREMSA DE CAN BAIONA	22	Patrimoni moble	Objecte
158	FESTA DE SANT CRISTÒFOL	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
159	MERCAT DE CALAF	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives

160	BALL DE BASTONS	44	Patrimoni immaterial	Música i dansa
161	CAN MASEGA	11	Patrimoni immoble	Edifici
162	CARNESTOLTES	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
163	VIACRUCIS	45	Patrimoni immaterial	Costumari
164	CARMELLES	44	Patrimoni immaterial	Música i dansa
165	FESTA DE LA CREU	45	Patrimoni immaterial	Costumari
166	FONT DE CAN MORISCOT	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
167	CORPUS	45	Patrimoni immaterial	Costumari
168	RECTORIA DE LA PARRÒQUIA DE SANT ANTONI ABAT	11	Patrimoni immoble	Edifici
169	PRESENTALLA D'ESPERANÇA ROSSA	22	Patrimoni mòble	Objecte
170	EL MOLINOT	14	Patrimoni immoble	Jaciment
171	CASA GRAN DE CAN MORISCOT	11	Patrimoni immoble	Edifici
172	PENYES D'EN ROVIRA	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
173	FONS HISTÒRIC DR. COSTA I DE GUILLEUMA	32	Patrimoni documental	Fons documental
174	MERCAT MEDIEVAL	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
175	ERA I PORXO DE CAN CANALS	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
176	TRAM DEL CAMÍ ANTIC A SANT PONÇ	15	Patrimoni immoble	Obra civil

3.2. Relació tipològica d'elements fitxats

Codi	Ambit	Tipologia	NumFitxa	Denominacio
11	Patrimoni immoble	Edifici	1	ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANTA MARIA DE CORBERA
11	Patrimoni immoble	Edifici	2	ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT ANTONI ABAT
11	Patrimoni immoble	Edifici	3	RECTORIA DE LA PARRÒQUIA DE SANTA MARIA DE CORBERA
11	Patrimoni immoble	Edifici	4	CASAL DE SANTA MAGDALENA (CASAL DELS BARONS, «CASTELL DE CORBERA»)
11	Patrimoni immoble	Edifici	5	ESCOLA VELLA (ANTIC HOSPITAL DE PELEGRINS)
11	Patrimoni immoble	Edifici	6	CASA DE LA VILA
11	Patrimoni immoble	Edifici	7	CAL QUIM DELS DUROS
11	Patrimoni immoble	Edifici	8	CAL TEIXIDOR
11	Patrimoni immoble	Edifici	9	CAL PASSASSERRES
11	Patrimoni immoble	Edifici	10	CAL CAFETER
11	Patrimoni immoble	Edifici	11	CAL MARXANT
11	Patrimoni immoble	Edifici	12	CAL BESSÓ

11	Patrimoni immoble	Edifici	13	CAL DÈVIL
11	Patrimoni immoble	Edifici	14	CAL REI
11	Patrimoni immoble	Edifici	15	CAN PERE PAU VELLA
11	Patrimoni immoble	Edifici	16	CAN BARÓ
11	Patrimoni immoble	Edifici	17	CAN BONAVIA
11	Patrimoni immoble	Edifici	18	CAN ROIG
11	Patrimoni immoble	Edifici	19	CAN ROSELL («EL CORRAL DEL SENYOR [BARÓ]»)
11	Patrimoni immoble	Edifici	20	CASA LEANDRO ESCALA
11	Patrimoni immoble	Edifici	21	CASA HOMES, CASAL DE LA MERCÈ, TORRE DELS CAPELLANS
11	Patrimoni immoble	Edifici	22	EDIFICI DE LA SOCIETAT SANT TELM
11	Patrimoni immoble	Edifici	23	CA L'AIGUARDENTER
11	Patrimoni immoble	Edifici	24	CAL SASTRE TITIT
11	Patrimoni immoble	Edifici	25	CAPELLA DE SANT CRISTÒFOL
11	Patrimoni immoble	Edifici	27	CAN XAVIER
11	Patrimoni immoble	Edifici	28	CAN PANYELLA
11	Patrimoni immoble	Edifici	29	CAN CANALS
11	Patrimoni immoble	Edifici	30	CA N'ARAGALL
11	Patrimoni immoble	Edifici	33	CAN TONIJOAN

11	Patrimoni immoble	Edifici	34	LES FEIXES
11	Patrimoni immoble	Edifici	35	EL MASET DE BAIX
11	Patrimoni immoble	Edifici	36	EDIFICI DE LA SOCIETAT DIADEMA
11	Patrimoni immoble	Edifici	38	CAN BAIONA
11	Patrimoni immoble	Edifici	39	CAN DEU
11	Patrimoni immoble	Edifici	41	CAN COLL
11	Patrimoni immoble	Edifici	42	CAN LLOPART
11	Patrimoni immoble	Edifici	43	CAN MONTMANY DE MAS PASOLES
11	Patrimoni immoble	Edifici	45	CAN CANONGE
11	Patrimoni immoble	Edifici	46	CAN TORRENTS, MASIA DE LA FONT
11	Patrimoni immoble	Edifici	56	EDIFICACIÓ DEL CARRER REFORMA, 6
11	Patrimoni immoble	Edifici	66	MASIA DE LA CREU
11	Patrimoni immoble	Edifici	132	FORN DE COURE GUIX
11	Patrimoni immoble	Edifici	161	CAN MASEGA
11	Patrimoni immoble	Edifici	168	RECTORIA DE LA PARRÒQUIA DE SANT ANTONI ABAT
11	Patrimoni immoble	Edifici	171	CASA GRAN DE CAN MORISCOT
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	31	CASA CREMADA, CASES CREMADES
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	32	CAN PLANES

12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	40	CAN MORISCOT (BARRI)
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	44	CAL COIX
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	47	ELS FITONS
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	48	EDIFICACIONS DEL CARRER MAJOR
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	49	EDIFICACIONS DEL CARRER ANDREU CERDÀ
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	50	EDIFICACIONS DEL CARRER RAVAL
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	51	EDIFICACIONS DEL CARRER CANIGÓ
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	52	EDIFICACIONS DE L'AVINGUDA DE CATALUNYA
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	53	EDIFICACIONS DEL CARRERÓ DE SANTA MAGDALENA
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	54	EDIFICACIONS DEL CARRER SANT ANTONI
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	55	EDIFICACIONS DEL CARRER SANT SALVADOR (PLAÇA DE LA PUBILLA)
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	57	BARRI DE L'AMUNT
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	58	EDIFICACIONS DE LA PLAÇA DEL PEDRÓ
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	59	EDIFICACIONS DE LA PLAÇA DE BARTOMEU I PERE SELVA
12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	67	CEMENTIRI DE CORBERA
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	68	CREU NOVA, CREU DEL PUNTARRÓ
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	69	CREU DE FERRO DE COLL ROIG, CREU DE L'AVANÇADA
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	71	PORTAL D'ENTRADA I ARC DE LA CAPELLA DE SANTA MAGDALENA

13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	72	FONT VELLA I ANTICS SAFAREIGS
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	73	BORJA DE SANT PONÇ-CAN RIGOL
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	74	BORJA DEL SERRAL D'EN ROIG
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	75	BORJA DE CAN CANALS
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	76	BORJA DE CAN PANYELLA
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	77	BORJA DE CAN LLUÍS
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	79	FONT DE SANTA MAGDALENA
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	80	FONT DE LA VILA
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	83	FONT DEL PUNTARRÓ
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	99	FONT DE LA FIBLA, FONT DELS DIPÒSITS DE CAN CANALS
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	100	FONT DE CAN MONTMANY DE MAS PASSELES, FONT DEL CONILL BLANC
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	102	FONT DELS PLATANERS
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	106	FONT DE SANTA TERESA
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	109	BANCS DE PEDRA MOLERA A LA PLAÇA DE L'ESGLÉSIA
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	110	BANC DE PEDRA MOLERA DEL CARRER DE L'ESGLÉSIA
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	111	BANC DE PEDRA MOLERA DEL CARRER DE L'ESGLÉSIA (SOTA EL MUR)
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	112	BANC DE PEDRA MOLERA A LA PLAÇA DEL CASTELL
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	113	BANCS DE PEDRA MOLERA DEL CARRER CANIGÓ

13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	116	PEDRERA DE CAL GUIXAIRE, GUIXERA DE CAN SEC
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	123	CAPELLA DE SANT MARTÍ
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	124	CAPELLA DE LA MARE DE DÉU DEL CARME
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	136	POU DE GLAÇ
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	141	MINA 1 DE CA N'ARAGALL
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	151	FONT DE L'ALCALDE
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	156	BORJA CAN PLANAS SUD
13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	175	ERA I PORXO DE CAN CANALS
14	Patrimoni immoble	Jaciment	26	ERMITA DE SANT MARTÍ
14	Patrimoni immoble	Jaciment	37	CAN RIGOL
14	Patrimoni immoble	Jaciment	70	CASTELL DE CORBERA (MUR I RESTES)
14	Patrimoni immoble	Jaciment	125	PEDRA AMB INSCULTURES DE LA CREU DE L'ARAGALL
14	Patrimoni immoble	Jaciment	126	CASA NOVA DE L'ARAGALL (jaciment)
14	Patrimoni immoble	Jaciment	127	COVA DE LES AGULLES
14	Patrimoni immoble	Jaciment	128	COVA DE LA GUINEU
14	Patrimoni immoble	Jaciment	129	SEPULCRE DE CISTA DE CAN LLOPARD
14	Patrimoni immoble	Jaciment	130	FORN DE CAN LLOPARD
14	Patrimoni immoble	Jaciment	170	EL MOLINOT

15	Patrimoni immoble	Obra civil	60	PLAÇA I CARRER DE L'ESGLÉSIA I CARRER DELS PINS
15	Patrimoni immoble	Obra civil	61	PLAÇA DEL CASTELL
15	Patrimoni immoble	Obra civil	93	DIPÒSITS D'AIGUA DEL CALAIX
15	Patrimoni immoble	Obra civil	176	TRAM DEL CAMÍ ANTIC A SANT PONÇ
21	Patrimoni moble	Element urbà	133	FONT DE LA PUBILLA
21	Patrimoni moble	Element urbà	139	FONT I ESCULTURA DE LA PLAÇA DEL RABADÀ
22	Patrimoni moble	Objecte	115	MOLES DE LA GUIXERA DE CAN SERRA
22	Patrimoni moble	Objecte	119	RETAULE DEL ROSER
22	Patrimoni moble	Objecte	120	IMATGE DE SANTA MAGDALENA
22	Patrimoni moble	Objecte	121	IMATGE DE LA MARE DE DÉU DE LA LLET
22	Patrimoni moble	Objecte	131	SEPULCRE DE CORBERA
22	Patrimoni moble	Objecte	147	GEGANTS I CAPGROSSOS
22	Patrimoni moble	Objecte	148	CORB (Diablers)
22	Patrimoni moble	Objecte	150	MARE DE DÉU DEL ROSER
22	Patrimoni moble	Objecte	157	PREMSA DE CAN BAIONA
22	Patrimoni moble	Objecte	169	PRESENTALLA D'ESPERANÇA ROSSA
32	Patrimoni documental	Fons documental	122	ARXIU PARROQUIAL DE SANTA MARIA DE CORBERA
32	Patrimoni documental	Fons documental	134	FONS DOCUMENTAL DE CORBERA DE LLOBREGAT A L'ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE SANT FELIU DE LLOBREGAT

32	Patrimoni documental	Fons documental	135	DOCUMENT D'ESCRITURA DE COMPRA-VENDA DEL CASTELL DE CERVELLÓ
32	Patrimoni documental	Fons documental	143	FONS DELS MARQUESOS DE CASTELLDOSRIUS SOBRE LA FAMÍLIA MORA
32	Patrimoni documental	Fons documental	173	FONS HISTÒRIC DR. COSTA I DE GUILLEUMA
41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	149	PESSEBRE VIVENT
41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	152	FESTA MAJOR DE SANTA MAGDALENA
41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	153	FESTA MAJOR DE SANT ANTONI
41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	154	FESTA MAJOR DE L'AMUNT
41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	155	FESTA MAJOR DE CAN MORISCOT
41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	158	FESTA DE SANT CRISTÒFOL
41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	159	MERCAT DE CALAF
41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	162	CARNESTOLTES
41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	174	MERCAT MEDIEVAL
43	Patrimoni immaterial	Tradició oral	144	LLEGENDA CASTELL I SARRAÏNS
43	Patrimoni immaterial	Tradició oral	145	TROBADA IMATGE SANTA MAGDALENA
43	Patrimoni immaterial	Tradició oral	146	VIDA DE SANTA MAGDALENA A CORBERA
44	Patrimoni immaterial	Música i dansa	138	DISFRESSADA DE CORBERA
44	Patrimoni immaterial	Música i dansa	142	BALL DE TORTELLS
44	Patrimoni immaterial	Música i dansa	160	BALL DE BASTONS

44	Patrimoni immaterial	Música i dansa	164	CARAMELLES
45	Patrimoni immaterial	Costumari	163	VIACRUCIS
45	Patrimoni immaterial	Costumari	165	FESTA DE LA CREU
45	Patrimoni immaterial	Costumari	167	CORPUS
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	62	JARDÍ DE LES PALMERES, PARC DE LES PALMERES
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	63	L'AVANÇADA, SERRAL DE LA PENYA DEL CORB, COLL D'EN ROIG
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	64	JARDINS DEL CASTELL I DE LA RECTORIA
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	65	PARC URBÀ DE LA RODA
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	78	FONT DE LES FEBRES
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	81	FONT DE FLANDES
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	82	EL CALAIX, "EL CALA", TORRENT DE CAN CANALS
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	88	FONT DE L'AMUNT, FONT DE CAN ROCA
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	89	FONT DEL MASET D'ABAIX, DEU DELS MASETS
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	90	FONT DELS HERBATGES
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	91	FONT DEL RAURÉ, DEL RAULE, DEL ROUSER
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	92	FONT DEL LLAC O LES NOGUERES
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	94	FONTETA, FONT DE CAN TONIJOAN
51	Patrimoni natural	Zones d'interes	95	FONT DE L'ALZINA DE CAN LLOPART

51	Patrimoni natural	Zones d'interès	96	FONT DE LA CASA CREMADA
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	97	FONT DEL CORRÓ, FONT DEL PI DE CAN DEU, FONT DE CAN DEU
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	98	FONT DE SANT JOAN
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	101	DEU DE CAN DEU
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	103	FONT DE CAN CANALS
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	104	FONT DE LA SENYORA
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	105	FONT DEL MAS D'EN PLANES
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	107	FONT DE CAN CANONGE
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	108	FONT DE SOCIES
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	114	SERRA DE L'ARAGALL, SERRA DE SANT MIQUEL, PUJOL DE MIGJORN
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	117	PEIN MUNTANYES DE L'ORDAL
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	118	PUIG DE LES AGULLES
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	137	GORGS DE LA MOLA, CAMÍ HISTÒRIC DEL PAS DE LA BARCA
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	140	AVENCOT D'EN GALLO (Sistema dels guixos)
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	166	FONT DE CAN MORISCOT
51	Patrimoni natural	Zones d'interès	172	PENYES D'EN ROVIRA
52	Patrimoni natural	Especimens botànics	84	MATA DE CAN COLL
52	Patrimoni natural	Especimens botànics	85	EL ROURE GRAN

52	Patrimoni natural	Especimens botànics	86	L'ALZINA DE RAFAMANS
52	Patrimoni natural	Especimens botànics	87	XIPRERS DE CAN LLOPART

3.3. Relació onomàstica d'elements fitxats

Denominació	NumFitxa	Codi	Ambit	Tipologia	
ARXIU PARROQUIAL DE SANTA MARIA DE CORBERA	122	32		Patrimoni documental	Fons documental
AVENCOT D'EN GALLO (Sistema dels guixos)	140	51		Patrimoni natural	Zones d'interes
BALL DE BASTONS	160	44		Patrimoni immaterial	Música i dansa
BALL DE TORTELLS	142	44		Patrimoni immaterial	Música i dansa
BANC DE PEDRA MOLERA A LA PLAÇA DEL CASTELL	112	13		Patrimoni immoble	Element arquitectònic
BANC DE PEDRA MOLERA DEL CARRER DE L'ESGLÉSIA	110	13		Patrimoni immoble	Element arquitectònic
BANC DE PEDRA MOLERA DEL CARRER DE L'ESGLÉSIA (SOTA EL MUR)	111	13		Patrimoni immoble	Element arquitectònic
BANCS DE PEDRA MOLERA A LA PLAÇA DE L'ESGLÉSIA	109	13		Patrimoni immoble	Element arquitectònic
BANCS DE PEDRA MOLERA DEL CARRER CANIGÓ	113	13		Patrimoni immoble	Element arquitectònic
BARRI DE L'AMUNT	57	12		Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic

BORJA CAN PLANAS SUD	156	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
BORJA DE CAN CANALS	75	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
BORJA DE CAN LLUÍS	77	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
BORJA DE CAN PANYELLA	76	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
BORJA DE SANT PONÇ-CAN RIGOL	73	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
BORJA DEL SERRAL D'EN ROIG	74	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
CA L'AIGUARDENTER	23	11	Patrimoni immoble	Edifici
CA N'ARAGALL	30	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAL BESSÓ	12	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAL CAFETER	10	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAL COIX	44	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
CAL DÈVIL	13	11	Patrimoni immoble	Edifici

CAL MARXANT	11	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAL PASSASSERRES	9	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAL QUIM DELS DUROS	7	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAL REI	14	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAL SASTRE TITIT	24	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAL TEIXIDOR	8	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN BAIONA	38	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN BARÓ	16	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN BONAVIA	17	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN CANALS	29	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN CANONGE	45	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN COLL	41	11	Patrimoni immoble	Edifici

CAN DEU	39	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN LLOPART	42	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN MASEGA	161	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN MONTMANY DE MAS PASSOLES	43	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN MORISCOT (BARRI)	40	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
CAN PANYELLA	28	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN PERE PAU VELLA	15	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN PLANES	32	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
CAN RIGOL	37	14	Patrimoni immoble	Jaciment
CAN ROIG	18	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN ROSELL («EL CORRAL DEL SENYOR [BARÓ]»)	19	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN TONIJOAN	33	11	Patrimoni immoble	Edifici

CAN TORRENTS, MASIA DE LA FONT	46	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAN XAVIER	27	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAPELLA DE LA MARE DE DÉU DEL CARME	124	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
CAPELLA DE SANT CRISTÒFOL	25	11	Patrimoni immoble	Edifici
CAPELLA DE SANT MARTÍ	123	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
CARAMELLES	164	44	Patrimoni immaterial	Música i dansa
CARNESTOLTES	162	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
CASA CREMADA, CASES CREMADES	31	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
CASA DE LA VILA	6	11	Patrimoni immoble	Edifici
CASA GRAN DE CAN MORISCOT	171	11	Patrimoni immoble	Edifici
CASA HOMS, CASAL DE LA MERCÈ, TORRE DELS CAPELLANS	21	11	Patrimoni immoble	Edifici
CASA LEANDRO ESCALA	20	11	Patrimoni immoble	Edifici

CASA NOVA DE L'ARAGALL (jaciment)	126	14	Patrimoni immoble	Jaciment
CASAL DE SANTA MAGDALENA (CASAL DELS BARONS, «CASTELL DE CORBERA»)	4	11	Patrimoni immoble	Edifici
CASTELL DE CORBERA (MUR I RESTES)	70	14	Patrimoni immoble	Jaciment
CEMENTIRI DE CORBERA	67	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
CORB (Diablers)	148	22	Patrimoni mòble	Objecte
CORPUS	167	45	Patrimoni immaterial	Costumari
COVA DE LA GUINEU	128	14	Patrimoni immoble	Jaciment
COVA DE LES AGULLES	127	14	Patrimoni immoble	Jaciment
CREU DE FERRO DE COLL ROIG, CREU DE L'AVANÇADA	69	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
CREU NOVA, CREU DEL PUNTARRÓ	68	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
DEU DE CAN DEU	101	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
DIPÒSITS D'AIGUA DEL CALAIX	93	15	Patrimoni immoble	Obra civil

DISFRESSADA DE CORBERA	138	44	Patrimoni immaterial	Música i dansa
DOCUMENT D'ESCRITURA DE COMPRA-VENDA DEL CASTELL DE CERVELLÓ	135	32	Patrimoni documental	Fons documental
EDIFICACIÓ DEL CARRER REFORMA, 6	56	11	Patrimoni immoble	Edifici
EDIFICACIONS DE LA PLAÇA DE BARTOMEU I PERE SELVA	59	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
EDIFICACIONS DE LA PLAÇA DEL PEDRÓ	58	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
EDIFICACIONS DE L'AVINGUDA DE CATALUNYA	52	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
EDIFICACIONS DEL CARRER ANDREU CERDÀ	49	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
EDIFICACIONS DEL CARRER CANIGÓ	51	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
EDIFICACIONS DEL CARRER MAJOR	48	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
EDIFICACIONS DEL CARRER RAVAL	50	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
EDIFICACIONS DEL CARRER SANT ANTONI	54	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
EDIFICACIONS DEL CARRER SANT SALVADOR (PLAÇA DE LA PUBILLA)	55	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic

EDIFICACIONS DEL CARRERÓ DE SANTA MAGDALENA	53	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
EDIFICI DE LA SOCIETAT DIADEMA	36	11	Patrimoni immoble	Edifici
EDIFICI DE LA SOCIETAT SANT TELM	22	11	Patrimoni immoble	Edifici
EL CALAIX, "EL CALA", TORRENT DE CAN CANALS	82	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
EL MASET DE BAIX	35	11	Patrimoni immoble	Edifici
EL MOLINOT	170	14	Patrimoni immoble	Jaciment
EL ROURE GRAN	85	52	Patrimoni natural	Especimens botànics
ELS FITONS	47	12	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
ERA I PORXO DE CAN CANALS	175	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
ERMITA DE SANT MARTÍ	26	14	Patrimoni immoble	Jaciment
ESCOLA VELLA (ANTIC HOSPITAL DE PELEGRINS)	5	11	Patrimoni immoble	Edifici
ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT ANTONI ABAT	2	11	Patrimoni immoble	Edifici

ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANTA MARIA DE CORBERA	1	11	Patrimoni immoble	Edifici
FESTA DE LA CREU	165	45	Patrimoni immaterial	Costumari
FESTA DE SANT CRISTÒFOL	158	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
FESTA MAJOR DE CAN MORISCOT	155	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
FESTA MAJOR DE L'AMUNT	154	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
FESTA MAJOR DE SANT ANTONI	153	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
FESTA MAJOR DE SANTA MAGDALENA	152	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
FONS DELS MARQUESOS DE CASTELLDOSRIUS SOBRE LA FAMÍLIA MORA	143	32	Patrimoni documental	Fons documental
FONS DOCUMENTAL DE CORBERA DE LLOBREGAT A L'ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE SANT FELIU DE LLOBREGAT	134	32	Patrimoni documental	Fons documental
FONS HISTÒRIC DR. COSTA I DE GUILLEUMA	173	32	Patrimoni documental	Fons documental
FONT DE CAN CANALS	103	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DE CAN CANONGE	107	51	Patrimoni natural	Zones d'interes

FONT DE CAN MONTMANY DE MAS PASSOLES, FONT DEL CONILL BLANC	100	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
FONT DE CAN MORISCOT	166	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DE FLANDES	81	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DE LA CASA CREMADA	96	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DE LA FIBLA, FONT DELS DIPÒSITS DE CAN CANALS	99	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
FONT DE LA PUBILLA	133	21	Patrimoni moble	Element urbà
FONT DE LA SENYORA	104	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DE LA VILA	80	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
FONT DE L'ALCALDE	151	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
FONT DE L'ALZINA DE CAN LLOPART	95	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DE L'AMUNT, FONT DE CAN ROCA	88	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DE LES FEBRES	78	51	Patrimoni natural	Zones d'interes

FONT DE SANT JOAN	98	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DE SANTA MAGDALENA	79	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
FONT DE SANTA TERESA	106	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
FONT DE SOCIES	108	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DEL CORRÓ, FONT DEL PI DE CAN DEU, FONT DE CAN DEU	97	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DEL LLAC O LES NOGUERES	92	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DEL MAS D'EN PLANES	105	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DEL MASET D'ABAIX, DEU DELS MASETS	89	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DEL PUNTARRÓ	83	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
FONT DEL RAURÉ, DEL RAULE, DEL ROUSER	91	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DELS HERBATGES	90	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FONT DELS PLATANERS	102	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic

FONT I ESCULTURA DE LA PLAÇA DEL RABADÀ	139	21	Patrimoni moble	Element urbà
FONT VELLA I ANTICS SAFAREIGS	72	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
FONTETA, FONT DE CAN TONIJOAN	94	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
FORN DE CAN LLOPARD	130	14	Patrimoni immoble	Jaciment
FORN DE COURE GUIX	132	11	Patrimoni immoble	Edifici
GEGANTS I CAPGROSSOS	147	22	Patrimoni moble	Objecte
GORGES DE LA MOLA, CAMÍ HISTÒRIC DEL PAS DE LA BARCA	137	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
IMATGE DE LA MARE DE DÉU DE LA LLET	121	22	Patrimoni moble	Objecte
IMATGE DE SANTA MAGDALENA	120	22	Patrimoni moble	Objecte
JARDÍ DE LES PALMERES, PARC DE LES PALMERES	62	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
JARDINS DEL CASTELL I DE LA RECTORIA	64	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
L'ALZINA DE RAFAMANS	86	52	Patrimoni natural	Especimens botànics

L'AVANÇADA, SERRAL DE LA PENYA DEL CORB, COLL D'EN ROIG	63	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
LES FEIXES	34	11	Patrimoni immoble	Edifici
LLEGENDA CASTELL I SARRAÏNS	144	43	Patrimoni immaterial	Tradicció oral
MARE DE DÉU DEL ROSER	150	22	Patrimoni moble	Objecte
MASIA DE LA CREU	66	11	Patrimoni immoble	Edifici
MATA DE CAN COLL	84	52	Patrimoni natural	Especimens botànics
MERCAT DE CALAF	159	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
MERCAT MEDIEVAL	174	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
MINA 1 DE CA N'ARAGALL	141	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
MOLES DE LA GUIXERA DE CAN SERRA	115	22	Patrimoni moble	Objecte
PARC URBÀ DE LA RODA	65	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
PEDRA AMB INSCULTURES DE LA CREU DE L'ARAGALL	125	14	Patrimoni immoble	Jaciment

PEDRERA DE CAL GUIXAIRE, GUIXERA DE CAN SEC	116	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
PEIN MUNTANYES DE L'ORDAL	117	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
PENYES D'EN ROVIRA	172	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
PESSEBRE VIVENT	149	41	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
PLAÇA DEL CASTELL	61	15	Patrimoni immoble	Obra civil
PLAÇA I CARRER DE L'ESGLÉSIA I CARRER DELS PINS	60	15	Patrimoni immoble	Obra civil
PORTAL D'ENTRADA I ARC DE LA CAPELLA DE SANTA MAGDALENA	71	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
POU DE GLAÇ	136	13	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
PREMSA DE CAN BAIONA	157	22	Patrimoni moble	Objecte
PRESENTALLA D'ESPERANÇA ROSSA	169	22	Patrimoni moble	Objecte
PUIG DE LES AGULLES	118	51	Patrimoni natural	Zones d'interes
RECTORIA DE LA PARRÒQUIA DE SANT ANTONI ABAT	168	11	Patrimoni immoble	Edifici

RECTORIA DE LA PARRÒQUIA DE SANTA MARIA DE CORBERA	3	11	Patrimoni immoble	Edifici
RETAULE DEL ROSER	119	22	Patrimoni moble	Objecte
SEPULCRE DE CISTA DE CAN LLOPARD	129	14	Patrimoni immoble	Jaciment
SEPULCRE DE CORBERA	131	22	Patrimoni moble	Objecte
SERRA DE L'ARAGALL, SERRA DE SANT MIQUEL, PUJOL DE MIGJORN	114	51	Patrimoni natural	Zones d'interès
TRAM DEL CAMÍ ANTIC A SANT PONÇ	176	15	Patrimoni immoble	Obra civil
TROBADA IMATGE SANTA MAGDALENA	145	43	Patrimoni immaterial	Tradicció oral
VIACRUCIS	163	45	Patrimoni immaterial	Costumari
VIDA DE SANTA MAGDALENA A CORBERA	146	43	Patrimoni immaterial	Tradicció oral
XIPRERS DE CAN LLOPART	87	52	Patrimoni natural	Especimens botànics

3.4. Elements no fitxats

Com hem esmentat a l'apartat 1.6. Criteris de selecció, hi ha una sèrie d'elements que, per pertànyer a altres inventaris..., o per les seves característiques, calia que tinguessin fitxa. No obstant això, durant les diferents fases de realització del inventari s'han detectat altres elements que, per diferents motius, no s'han inclòs com a fitxa. Es tracta d'elements poc rellevants, desapareguts, no localitzats, seriatos...

No s'han fitxat els elements desapareguts o no localitzats, a excepció dels que estaven inclosos en altres catàlegs (en aquests casos, és necessària la inclusió de la seva fitxa). Molts elements han desaparegut per l'evolució i creixement del terme: masies deshabitades, antics forns de guix o calç...

Tampoc s'han inventariat edificis de nova planta; només s'han fet fitxes d'edificis construïts abans del segle XX, i els fitxats del segle XX ho són per la seva singularitat o interès artístic, històric o cultural, o s'han fitxat com a conjunt d'edificis, no de forma individual.

S'han fet fitxes de les manifestacions festives més significatives (Festes Majors de Sant Antoni, Santa Magdalena, l'Amunt i can Moriscot), de la Disfressada de Corbera (pel seu caràcter identitari), i d'altres costums o festes, alguns desapareguts i altres vigents, com el Carnestoltes, el Corpus, el Viacrucis, les caramelles, el ball de bastons

Les prescripcions tècniques de l'inventari indiquen que no s'han d'inventariar les entitats del municipi, que queden recollides a l'apartat 3.4.1. *Entitats locals* d'aquesta memòria.

Tampoc s'han inventariat els elements seriatos, com les barraques de vinya, repartides per tot el terme municipal o els murs i marges de pedra seca.

Per deixar constància dels elements que, pels motius abans descrits, no s'han inventariat, en aquest apartat s'hi inclou una relació dels mateixos:

Patrimoni immoble	Edificis	Can Margarit. Masia documentada cap al 1660, avui enderrocada, i que ha donat nom a la urbanització que hi ha damunt les seves antigues vinyes. Can Roca Vell (antigament Mas Rovira). Datada del segle XVIII i situada entre l'Amunt i can Rigol, enderrocada recentment pel seu estat ruïnós. El Maset de Dalt. Antiga casa, avui en ruïna, al peu del Puig d'Agulles. Els Herbatges. Masia avui desapareguda, que dona nom a una urbanització. Era propera als Fitons i les Cases Cremades, i l'origen del seu nom estava lligat a la vegetació de l'entorn.
-------------------	----------	---

		“Castellots”. Runes del castell de Corbera; els carreus es van reutilitzar per construir la nova rectoria de Santa Maria. Rectoria Vella. A l'indret on avui hi ha la plaça de la Rectoria Vella. Antigament s'anomenava “Torre de la palla” (pel seu ús com a pahissa). Hi havia una porta entre aquest edifici i el que hi havia davant que servia per tancar al recinte del castell. Cal Valentí. Antiga casa pairal, avui enderrocada, propera a l'Ajuntament. Mas d'en Planes. Antiga masia situada al Pla dels Voluntaris, que formava part de la propietat de can Planes. Can Palet. Antiga masia situada al lloc on avui hi ha la urbanització. Sembla ser que va ser cremada amb els amos dins pel bandoler Sàbat. A les seves rodalies hi hauria hagut un cementiri i una ermita per donar servei a les masies dels voltants. Escoles Corbera de Baix. Edifici que originalment estava pensat per ser Ajuntament i allotjar dependències municipals, també va ser utilitzat com a escola pública. Va ser enderrocat als anys vuitanta; actualment hi ha part de la plaça del Mil·lenari. Ca n'Armengol. La seva fesomia ha estat totalment transformada. Casa Nova de l'Aragall. Molt propera a la masia, però de construcció més recent (possiblement del segle XIX). Ca n'Amigó. Masia, avui enderrocada, situada a la zona de la Creu Sussalba. Can Canyelles. Casa pairal situada al carrer Sant Josep (avui ja no existeix). Escoles Nacionals. Al costat de l'Ajuntament, modificades pels diferents usos, i actualment seu de la policia local Casa giratòria de can Rigol. Construïda l'any 1977 per Enrique Pedro Palomar (medalla d'or al Saló Internacional d'Inventors de Ginebra, presentant el mecanisme amb el qual va construir aquesta casa). La casa descansa sobre un dipòsit amb 2 cm d'aigua i sura. Gira gràcies a un motor de 0,25 cv, sense necessitat d'engranatges; amb un sol dit pot canviar de posició. Antiga masia de can Planes. Runes de la casa original, amb part d'un mur. Destaca un pou d'on fins els anys vuitanta s'obtenia aigua potable. En aquest indret hi ha una borja.
--	--	--

		Sant Ponç de Corbera. Malgrat la seva situació fora del terme municipal (administrativament pertany a Cervelló) la seva vinculació sempre ha estat molt estreta, com ho indica el seu mateix nom. Es tracta de l'església d'un monestir benedictí, construïda possiblement entre els anys 1040 i 1070, amb planta de creu llatina, d'una única nau, i capçalera formada per un absis principal i dues absidioles, de forma semicircular i precedida per un ampli tram presbiterial. A l'exterior es pot veure com predomina un component horitzontal, que es contraresta a la verticalitat del creuer, amb un cimbori de planta quadrada coronat per un campaner amb dos nivells d'obertures que permeten il·luminar l'interior. Als absis i els trams de façana que corresponen a la zona presbiterial la decoració és amb arcuacions cegues, amb un únic arc separat per lesenes, mentre a la resta de l'edifici les arcuacions són dobles. El temple va construir-se amb carreus de pedra calcària de mides irregulars, però en alguns punts també es pot veure gres vermellós, possiblement amb una finalitat estètica. El temple destaca també per la seva decoració amb petits relleus esculpits en punts de difícil visió des de terra (el capitell de la finestra geminada de la façana i els del segon nivell de finestres del campanar) i per la seva decoració pictòrica, ja que presenta el conjunt més important, tant en quantitat com en qualitat de pintura romànica del Baix Llobregat.
	Conjunts arquitectònics	
	Elements arquitectònics	Font del Trull. A la plaça del Mil·lenari. Antigament hi havia hagut una altra font amb aquest nom. Font de can Baró. A l'avinguda de Catalunya, hi surten unes escales que van a parar a can Baró. Font de Montserrat. A l'avinguda de Catalunya, núm. 25, al costat d'unes escales que pugen al carrer de Sant Antoni. Font de can Margarit. Al carrer dels Pins de l'urbanització can Margarit. És interessant l'indret on està ubicada, sota dos roures de grans dimensions. Piscina municipal del carrer Progrés. Actualment és una bassa de rec; va ser la primera piscina municipal. Murs i marges de pedra seca. Fragments de murs o marges de vinyes fets en pedra seca. Estan repartits per tot el terme municipal. En funció de l'indret on estiguin poden ser de major o menor alçada i/o amplada, o de materials diferents (pedra calcària, pedra molera...). Borges. Escampades per diferents indrets del terme

		municipal. Al final de la memòria s'inclou una relació de les borges localitzades, amb coordenades i fotografies. Forn de calç camí de Sant Ponç. De cronologia incerta, possiblement d'època contemporània, la part exterior és feta de pedra seca, amb un aspecte semblant a una borja.
	Jaciments arqueològics	Celler de la rectoria vella. A un nivell inferior de l'actual plaça de la Rectoria Vella i ocupant part de l'espai de la plaça i del carrer Major. Es tracta d'un celler excavat en la roca al qual s'accedia a través de l'edifici enderrocat.
	Obra civil	Aqüeducte. Creua la riera de Rafamans, i està situat entre els termes de Cervelló i Corbera, al final del carrer Joan Salvat Papaseit. Aqüeducte. A la zona de la Mola; servia per portar aigua de rec al molí que pertanyia als barons de Corbera i documentat l'any 1566. A sobre hi han crescut dues alzines Mina de can Rigol. Mina de captació d'aigua a les rodalies de can Rigol.
Patrimoni moble	Elements urbans	Creu Sussalba. Creu de ferro forjat situada en una cruïlla de l'urbanització que porta aquest nom. Creu de la masia de la Creu. Creu de ferro forjat sobre una base també del mateix material i tècnica on es reproduïx quatre vegades l'antic escut de Corbera. Hi ha altres elements ornamentals. Creu Vella o creu trencada. Antiga creu de terme, situada a l'antic camí ral, sota la masia de la Creu. No hi ha notícies de la data de construcció ni de la de destrucció, només que en un plànol de 1780 ja es coneixia com a creu trencada. Actualment no queda cap rastre de la seva existència. Creu de ca n'Aragall. Creu monumental ubicada fora del terme municipal de Corbera, però relacionada amb la masia de ca n'Aragall. Dóna nom a la urbanització la Creu de l'Aragall. Font de la Farola. Enderrocada el mes de juny de 2005, amb motiu d'unes obres properes. Fonts públiques al nucli urbà. Hi ha un seguit de fonts al nucli urbà que pràcticament no tenen cap element que les individualitzi. Són les següents: de l'Ajuntament, de la plaça del Dr. San, del Pg. Dels Arbres (cantonada amb el carrer de Folch i Torres), del Pg. Dels Arbres (davant l'escola Jaume Balmes), del Coll Roig, fonts del Parc de les Palmeres, de la plaça de Sant Antoni (al costat de la Stat. Diadema) i del pati de l'Escola de Música.

	Objectes	Mola de molí. Al carreró de Santa Magdalena. Antigament en aquest carrer hi havia hagut una premsa d'oli, i possiblement la mola provinguí d'aquesta premsa. "El corró". En el moment d'arranjar la carretera de Corbera a Gelida sembla que va quedar un corró en una zona propera a la Servera, aquest indret es coneix com "El corró". Estàtua del Quixot. Escultura de ferro forjat sobre el tema del Quixot, feta per Josep Rodrigo, amb la representació d'aquest personatge acompanyat per Sancho i el molí amb les aspes. El seu pes és de 2.600 kg. Actualment està ubicada al turó de can Rossell, pràcticament coberta de vegetació.
	Col·leccions	
Patrimoni documental	Fons d'imatges	Fons d'imatges antigues a domicilis particulars. Moltes famílies conserven imatges antigues que, per si mateixes, no constitueixen un fons prou significatiu. Una part d'aquestes fotografies van ser cedides a l'Ajuntament per crear el fons de fotografies històriques i a l'editorial Efadós per la realització de <i>L'Abans. Recull gràfic de Corbera de Llobregat</i>. Es pot fer una recerca dels seus propietaris a través de les relacions que hi ha tant a la biblioteca municipal com a la publicació esmentada. Fons d'imatges del Centre d'Esplai Corbera. Destaca per la gran quantitat de fotografies de que disposen, tant dels primers anys del Centre d'Esplai com de diferents esdeveniments relacionats amb la parròquia de Santa Maria, especialment durant els anys setanta. A part de les fotografies en paper també hi ha un número important de negatius. Caldria fer un inventari exhaustiu i catalogar els fons d'aquesta entitat.
	Fons documentals	
	Fons bibliogràfics	
Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	Festa Major de diverses urbanitzacions. No són festes tradicionals, es celebren des de fa poc temps. Actualment el mes d'agost es celebren les de can Palet, ca n'Armengol i Cases Pairals i al setembre la de Santa Maria de l'Avall. Setmana de la Gent Gran. Actualment organitzada per l'Ajuntament. Antigament s'havien celebrat de forma paral·lela festes d'Homenatge a la Vellesa tant a Corbera de Dalt (a partir dels anys quaranta) com a Corbera de Baix (a partir de la dècada dels

		cinquanta). Es celebren actes de caràcter religiós i laic. Aplec de Sant Ponç. Organitzat per la parròquia de Santa Maria, no s'ha inventariat perquè se celebra fora del terme municipal, a l'entorn de l'ermita de Sant Ponç de Corbera. S'organitza una missa on es reparteixen rams d'herbes boscanes beneïdes i es canten els goigs del Sant i, a la sortida, es ballen sardanes. Antigament els assistents acostumaven a preparar paelles, que en els darrers anys s'han substituït per altre tipus de menges. Durant la tarda, el Centre d'Esplai Corbera organitza un conjunt de dibuix pels menuts. Corbera Màgica. Festival de màgia organitzat als anys vuitanta i noranta, primer per la Societat Esportiva Corbera, després per la Societat Diadema i finalment per l'Ajuntament, en col·laboració amb un grup de mags (Joan Boix, el mag Picarel·li i el mag Roma). S'hi incloïen petits espectacles de màgia a prop, a establiments comercials o bars. Cavalcada de Reis. Antigament la vigília de Reis les campanes feien un repic, senyal d'arribada dels Reis. Petits i grans, amb fanalets de colors i torxes d'esplígol els anaven a rebre a l'entrada del poble; venien muntats a cavall i seguits per carros on hi havia joguines per repartir entre els més menuts (durant un temps les va regalar el Sr. Munné de ca n'Aragall). El costum es va perdre i actualment els infants de la zona alta de Corbera porten la carta als Reis durant la funció especial que es fa el dia 5 de gener al Pessebre Vivent. A la zona baixa de Corbera l'any 1969 va constituir-se una Comissió encarregada d'organitzar la cavalcada, els primers anys muntada amb cavalleries i posteriorment amb carrosses. Rosari Vivent. Escenificació dels diferents misteris del rosari en diferents indrets de la zona alta de Corbera. Va celebrar-se als anys seixanta, sense que existís una tradició prèvia i sense continuïtat. Carrosses de la Mercè. A la dècada dels seixanta del segle XX un dels actes de la Festa de la Mercè de Barcelona va ser la desfilada de carrosses. L'associació "Amics de Corbera va presentar entre els anys 1961 i 1968 carrosses, que van aconseguir premis importants en pràcticament totes les edicions. Festa de l'Arbre. Festa que se celebrà durant els anys cinquanta a l'escola de Corbera de Dalt, introduïda de la mà de la mestra Eloisa Guerrero, amb l'objectiu que els infants aprenguessin a respectar la natura i el seu entorn. Un nen i una nena es disfressaven de rei i reina respectivament, i un feia de bisbetó. La part central de la festa consistia en la plantada dels arbres que prèviament
--	--	--

		els nens i nenes havien plantat en torretes.
	Tècniques artesanals	
	Tradició oral	Llegendes sobre el bandoler Sàbat. La presència del bandoler va causar estralls a varies masies de Corbera: assassinats a can Moriscot, incendi i assassinats a can Palet... S'explica que a la Creu Sussalba van matar un bandoler escuarterant-lo (en un encreuament entre quatre camins van lligar-lo a quatre cavalls –una extremitat a cada cavall-, i van fer anar a cada animal per un camí) i que el cap d'en Sàbat va ser penjat dins una gàbia en aquest indret, fet que fa pensar que possiblement ell fos el mort. El seu nom dóna nom al Serrat del cap d'en Sàbat, entre Sant Andreu de la Barca i Corbera. Els fets són històrics, però la tradició oral els ha anat modificant.
	Música i dansa	"El Jovensà i la jovensana". Antiga dansa (només es sap que existia). Llucietes i Nicolaus. El dia de Sta. Llúcia les nenes de l'escola sortien cantant "les llúcies" i a canvi rebien diners o fruita seca, que es repartien entre totes al tornar a l'escola. Els nens feien el mateix el dia de St. Nicolau. Avui dia ja no es celebra.
	Costumari	Adoració dels anyells. Durant la missa del Gall era costum que en el moment de l'Adoració els pastors de Corbera obsequiessin el Nen Jesús amb un xai. Es té constància d'aquest costum a les darreries del segle XIX, sense saber-se amb certesa el seu origen i la seva data de desaparició.
Patrimoni natural	Zones d'interès natural	Cinglera dels Carsos, el Mirador i Can Margarit. Paisatge natural situat a l'entrada del terme de Corbera (però al terme municipal de la Palma de Cervelló) des del vessant sud, sobre la finca "la Palmera", formant una cinglera que limita els paratges dels Carsos, les Planes i can Margarit. Té origen tectònic en els plecs i moviments de l'escorça de la Terra en l'era terciària, que van fer emergir les roques calcàries intercalades per dipòsits de guix. Fonts al medi natural, del terme municipal de Cervelló. Hi ha un seguit de fonts que, tot i pertànyer al terme municipal de Cervelló estan molt relacionades amb la vida a Corbera, especialment per la seva proximitat geogràfica. Es tracta de la font de la Mata, la font Vella de can Casildo, la font d'en Rovira, la font de l'Elies, la font dels Caçadors i la font de Sant Ponç, totes situades a les proximitats de la riera de Rafamans. Cova de can Rigol núm 1. (Cova petita de can Rigol). Situada al terme municipal de Cervelló, malgrat que a la bibliografia consultada s'indica que està a Corbera de Llobregat (UTM X 408142; Y

		4584647). Al peu d'una petita paret s'obren tres boques de sostre baix que comuniquen amb una sala allargada i dividida en dos pisos; si se segueix per la dreta es baixa per una galeria fins arribar a un punt on una cortina de columnes impedeix seguir. Des de la sala, per l'esquerra, hi ha dues possibles continuacions: una galeria acabada en una saleta arrodonida, o una gatonera que condueix a una àmplia galeria. Cova de can Rigol núm. 2 (Cova de can Rigol). Situada al terme municipal de Cervelló, malgrat que a la bibliografia consultada s'indica que està a Corbera de Llobrega (UTM X 408111; Y 4584657). S'accedeix a la cavitat a través d'una escletxa de grans dimensions, amb forma de ferradura. Una vegada a l'interior, una rampa porta fins a una sala allargada de planta llisa, d'on surten petites ramificacions amb poc recorregut i desnivell. La cota de màxima fondària de la cavitat és de -17 metres.
	Especímens botànics singulars	Mates del camí de can Panyella. Mates de la mateixa espècie que la mata de can Coll, de dimensions força més importants que les habituals, però sense arribar al tamany d'aquesta. Roures de la font de can Margarit. Dos roures de grans dimensions, sense que puguin qualificar-se encara d'arbres monumentals. Xiprer de can Tonijoan. Xiprer de benvinguda, davant la porta del pati de la masia. Alzina de la Creu Aragall. Al carrer de l'Alzina d'aquesta urbanització. Les seves dimensions són considerables, fins el punt que en aquest indret s'han arribat a celebrar misses. Alzina de can Llopert. A l'espai que hi ha sota les arrels hi ha la font de l'Alzina de can Llopert.

3.4.1. Entitats locals.

Culturals:

- *Amics de Corbera:* Organitzadors del Pessebre Vivent de Corbera (el primer de Catalunya).
- *Amics del Monument de la Creu Nova:* La seva finalitat és restaurar i protegir el monument. Organitzen actes al seu entorn, com "Música al carrer" o "Cantada popular".
- *Amics de Sant Antoni:* Organitzen la Festa Major de Sant Antoni Abat.
- *Amics de Sant Cristòfol:* S'encarreguen de dur a terme la celebració de la festa de Sant Cristòfol.

- Associació de veïns de Cases Pairals: Realitzen activitats lúdico-culturals a la urbanització.
- Associació de veïns de can Palet: Organització d'activitats esportives, lúdiques i culturals a la urbanització.
- Associació de veïns de can Llopard: Realització d'activitats lúdiques i culturals a la urbanització.
- ATENEA (Assoc. De Dones Corberenques): Associació adreçada a dones; organitzen tant tallers estables com activitats puntuals.
- Centre d'Esplai Corbera: Organitzen activitats per a nens i joves durant tot el curs.
- Colla de Gegants i Grallers: Participen a sortides amb altres colles geganteres d'arreu. Organitzen una trobada anual a Corbera.
- Comissió de Festes de l'Amunt: Organitzen la Festa Major de l'Amunt.
- Comissió de Festes de Can Moriscot: Organitzen la Festa Major de can Moriscot.
- Comissió de Festes de can Armengol: Organitzen festes a la urbanització.
- Comissió de Reis: Organització de la cavalcada de Reis a la zona baixa de Corbera
- GEMC (Grup d'Estudis del Medi de Corbera): Defensa del patrimoni històric, cultural i natural de Corbera. Elaboren un butlletí informatiu.
- Grup d'Història Local: Recerca, arxiu i conservació de documentació relacionada amb la història local.
- OAC (Observatori Astronòmic de Corbera): Observació astronòmica amateur, difusió de la ciència.
- Penya del Corb (Diables i corb)
- Societat Coral Diadema Corberenca: Societat lúdica, social i cultural. S'hi realitzen diverses activitats impulsades pels socis. Disposa d'un grup de teatre (L'Amistat) i una coral (Conjunt Coral Diadema Corberenca).
- Societat Sant Telm: Societat lúdica, social i cultural. Organitzen diverses activitats al llarg de l'any, i disposen d'un grup de teatre, GEST (Grup Escènic Sant Telm).
- Acopa: Associació d'Empresaris i Comerciants
- La Xarxa: Vinculada a la Xarxa d'espectacles infantils i juvenils de Catalunya, organitzen activitats lúdiques per a infants.

- Comissió de l'Aplec de Sant Ponç: Organitzen l'aplec.
- Associació de veïns de Santa Maria de l'Avall: S'encarreguen d'organitzar activitats lúdiques a la urbanització.
- Associació de donants de sang del Baix Llobregat
- NACS: Associació en defensa dels animals i el medi ambient.
- Animal Help
- Cercle Artístic d'Autors de Corbera
- Joves inquiets

Esportives:

- Club Hoquei Corbera
- Club Patinatge artístic Diadema
- Societat Atlètica Corbera: Entitat esportiva estructurada en dues seccions: fons en carretera i muntanya (fondistes) i excursionisme i senderisme (moderats). Fins el primer trimestre de 2006 també hi havia secció d'espeleologia.
- Societat Esportiva Corbera
- Club de futbol Corbera
- Societat de Caçadors el Corb
- Catalonia futbol taula Corbera
- Club Bàsquet Corbera
- Moto Club Corbera
- Club de Pitch&Putt "Mulligan"
- SpeleoCorb, agrupació pro-natura

Ensenyament:

- AMPA Corbera (CEIP Jaume Balmes)
- APA Can Baiona (IES Corbera)
- APA El Mirador (CEIP Puig d'Agulles)
- Forum Mares i Pares de Corbera (CEIP Corbera)

Entitats culturals municipals:

- Escola Municipal de Música Lluís Soler i Ametller

- Ràdio Corbera
- Escola de Català per a Adults
- Biblioteca Municipal can Baró
- Casal de la gent gran “les Magnòlies”

Altres entitats:

Associació de veïns el Bonrepòs. Pol. A

Associació de veïns el Bonrepòs. Pol. B

Associació de veïns el Bonrepòs. Pol. C

Associació de veïns el Bonrepòs. Pol. D

Associació de veïns can Margarit. Pol. 1

Associació de veïns can Margarit. Pol. 2

Associació de veïns can Margarit. Pol. 3

Junta de Cooperació ca n'Armengol

Junta de Cooperació can Canonge

Junta de Cooperació can Coll

Junta de Compensació can Llopard

Junta de Cooperació can Lluís

Junta de Compensació can Margarit

Junta de Compensació can Montmany

Junta de Compensació can Palet

Junta de Cooperació can Planes Sud

Junta de Cooperació can Rigol

Junta de Cooperació Solei els Herbatges

Junta de Cooperació els Carsos

Junta de Cooperació Creu de l'Aragall

Junta Cooperació Creu Aragall Júnior

Junta de Compensació Creu Sussalva

Junta de Compensació la Creu Nova

Junta de Cooperació la Servera

Junta de Compensació la Soleia

Junta de Cooperació les Cases Pairals

Junta de Cooperació Mas d'en Puig

Junta de Compensació Santa Maria de l'Avall

Junta de Cooperació els Guixots

Junta Cooperació Sant Cristòfol F. 1, 2

Junta Cooperació Sant Cristòfol F. 3

Junta de Cooperació les Parretes

3.4.2. Equipaments culturals:

- Societats Diadema i Sant Telm: Les dues entitats disposen de seus culturals amb teatres i altres espais que permeten la realització d'activitats culturals com xerrades, concerts, exposicions...
- Antic Hospital de Pelegrins: Sala d'exposicions de titularitat municipal.
- Biblioteca Municipal Can Baró: Ofereix serveis de préstec de llibres, sales de lectura i estudi, i organitza de forma periòdica "L'hora del conte", activitat destinada als més menuts per fomentar la lectura.
- Escola de Música Lluís Soler: Formació musical.
- Ca la Badia: edifici de titularitat pública on, per cessió de l'espai de l'Ajuntament, s'han instal·lat diverses entitats locals.
- Hi ha altres espais de Corbera que, tot i que la seva funció principal no sigui aquesta, s'han utilitzat ocasionalment per realitzar activitats de tipus cultural (concerts, exposicions, xerrades...): Sala de Plens de l'Ajuntament, Parc de les Palmeres, Pessebre Vivent...

4. BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA (publicacions i textos no publicats)

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA (1990). *Catàleg de monuments i conjunts històrico-artístic de Catalunya*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

AJUNTAMENT DE CORBERA DE LLOBREGAT [1992]. *Fotografies històriques de Corbera de Llobregat*. Corbera de Llobregat Ajuntament de Corbera de Llobregat.

AMADES I GELAT, Joan (1950-1956). *Costumari català el curs de l'any*. Barcelona: Salvat.

ASENSIO VELA, Antoni (1997). *Cinc cavitats a la muntanya d'en Rigol i fondo del Pèlac (Ordal. Massís de Garraf. Baix Llobregat)*. Badalona: Grup d'Espeleologia de Badalona. Cavernes, 24. Pàg. 45-48

ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE SANT FELIU DE LLOBREGAT (1999). *Inventaris dels fons documentals de Corbera de Llobregat*. Sant Feliu de Llobregat: Arxiu Històric Comarcal de sant Feliu de Llobregat.

BARBERO I GARALUT, M. Àngels (1999). *Corbera de Llobregat, un projecte d'arxiu al servei de la ciutat*. Treball del IV Màster d'Arxivística. Universitat Autònoma de Barcelona; Associació d'Arxivers de Catalunya. 2 vols.

BARBERO I GARALUT, M. Àngels (2000). «El fons documentals de Corbera de Llobregat». FERNÁNDEZ TRABAL, Joan; VICENTE MERCADER, Pilar (coords.). *1res. Jornades d'Estudi del Patrimoni del Baix Llobregat*. [Sant Feliu de Llobregat]: Consell Comarcal del Baix Llobregat, pàg. 117-124.

CABÚS, Albert; CALDÉS, Lina; MARTÍN, Pilar; MORALES, M. Luz; TORRES, Cèlia (1994). *Patrimoni del Baix Llobregat*. Sant Feliu de Llobregat: CRP Baix Llobregat-I.

CARRERAS I CANDI, Francesc (1913). *Geografia general de Catalunya*. Vol. 1. Barcelona: Establ. Editorial de Albert Martín.

CASAS BORRÀS, Remei; VICENTE MERCADER, Pilar (coords.) (2002). *2es. Jornades d'Estudi del Patrimoni del Baix Llobregat. Més enllà del 2000. fer viable el patrimoni*. [Sant Feliu de Llobregat]: Consell Comarcal del Baix Llobregat.

CATALÀ ROCA, Pere (dir.) (1990). *Els castells catalans*. Barcelona: ed. Rafel Dalmau.

CLOPAS I BATLLE, Isidre (1982). *Notícies històriques de can Moriscot*. Martorell: Gràfiques Martorell.

CLOPAS I BATLLE, Isidre (1985). *Notes històriques de Corbera de Llobregat*. Corbera de Llobregat: Ajuntament de Corbera de Llobregat.

CODINA I VILÀ, Jaume; FERNÁNDEZ I TRABAL, Josep; RIERA I BAGUÉ, Josep M.; [et al.] (1991). *Estudis d'història de Corbera de Llobregat*. Barcelona: Ajuntament de Corbera de Llobregat; Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

COORDINADORA BESTIARI BAIX LLOBREGAT (199?). *Bèsties de foc. Baix Llobregat*. [Sant Boi de Llobregat]: Coordinadora Bestiari Baix Llobregat.

DANTÍ I RIU, Jaume (febrer 1992). «Estudis d'Història de Corbera del Llobregat». *Plecs d'Història Local*, núm. 37, pàg. 572 (suplement de *L'Avenç*, núm. 156).

DURAN I ALBAREDA, Montserrat; RETUERTA JIMÉNEZ, M. Luz; VICENTE MERCADER, Pilar; VILARDELL I TARRUELLA, Roser (coords.) (2002). *El Baix Llobregat. Guia d'arxius municipals i comarcal*. [Sant Feliu de Llobregat]: Consell Comarcal del Baix Llobregat.

FÀBREGAS I SURROCA, Xavier (1976). *Cavallers, dracs i dimonis itinerari a través de les festes populars*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

FERNÁNDEZ TRABAL, Joan; VICENTE MERCADER, Pilar (coords.) (1999). *1res. Jornades d'Estudi del Patrimoni del Baix Llobregat*. [Sant Feliu de Llobregat]: Consell Comarcal del Baix Llobregat.

FERRER M., Lluís (1996-97). *El guix i el guix al poble de Corbera de Llobregat*. Text mecanografiat

FLEIXA, Mireia; VIDAL, Mercè (2003). *Gaudí, Jujol i el modernisme al baix Llobregat*. Barcelona: Mediterrània.

FULLANA, Miquel (1988). *Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció*. Palma de Mallorca: ed. Moll

GARCÍA NAVARRO, Helena (1998). *L'Abans. Recull gràfic de Corbera de Llobregat*. El Papiol: Efadós Editorial.

GAVÍN, Josep M. (1988). *Inventari d'esglésies. Baix Llobregat*. Barcelona: Pòrtic.

GEMC (2005) *Les fonts de Corbera*. Text mecanografiat.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2001). *Diccionari visual de la construcció*. Barcelona: Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2003). *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

GUAL I REMÍREZ, F. Xavier, MILLÀS I CASTELLVÍ, Carles (1997). La població del Baix Llobregat a l'època dels Àustria. Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana, Rafael Dalmau ed.

GUAL I REMÍREZ, F. Xavier; MILLÀS I CASTELLVÍ, Carles (1999). «Els arxius parroquials de l'Edat Moderna al Baix Llobregat». FERNÁNDEZ TRABAL, Joan;

VICENTE MERCADER, Pilar (coords.). *1res. Jornades d'Estudi del Patrimoni del Baix Llobregat*. [Sant Feliu de Llobregat]: Consell Comarcal del Baix Llobregat.

INGLAVAGA I VILARRUBLA, Jaume (1988). *75 anys de vida parroquial. Seguim camí endavant (Parròquia Sant Antoni Abat, 1913-1988)*. Corbera de Llobregat: Parròquia de Sant Antoni Abat. Opuscles publicats amb motiu del 75è aniversari de l'església de Sant Antoni Abat.

LOPEZ I ROIG, M. Àngels; PUIG I BLANCH, Aurea (1992). *Parròquia de Sant Antoni Abat. Expressió de la vida espiritual d'una comunitat rural al segle XX*. Corbera de Llobregat: parròquia de Sant Antoni Abat.

MARTÍ I BONET, Josep M.; FIGUEROLA I ROTGER, Pere J.; JOVEN I LÒPEZ, Isabel; MUÑOZ I PRADAS, Francesc; SASTRE I TUTUSAUS, Jacint (1985). «Els Arxius Històrics Parroquials del Baix Llobregat». DD.AA. *XXV Assemblea intercomarcal d'estudiosos (El Prat, 25-26 octubre 1980)*. Barcelona: Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat; Amics del Prat, pàg. 9-151.

MARZO, Josep M. (200?) *El carrer de Sant Josep*. Text mecanografiat

MARZO, Josep M. (2005) *El carrer de la Riera d'en Roig. Avui, avinguda de Catalunya*. Text mecanografiat.

MIÑARRO, Josep M. (1994). Inventari Espeleològic de Catalunya. Barcelona: Federació Catalana d'Espeleologia. Pàg. 17

MIQUEL I VIVES, Marina; VILA I CARABASA, Josep M.; CLUA I MERCADAL, Maria (1994). *L'església de Sant Ponç de Corbera*. Barcelona: Generalitat de Catalunya (col. «Memòries d'intervencions arqueològiques», 10).

PAGÈS, M. (1992). *Art romànic i feudalisme al Baix Llobregat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat; Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.

PARRÒQUIA DE SANTA MARIA DE CORBERA DE LLOBREGAT (1988). *Parròquia de Santa Maria de Corbera de Llobregat*. Text mecanografiat.

PASCUAL I SANGRÀ, Joaquim (198?). *Inventari de les masies, masos, pairalies i antigues cases de poble relacionades amb Corbera de Llobregat*. Text mecanografiat.

PASCUAL I SANGRÀ, Joaquim (198?). *Inventari d'elements singulars i d'interès dins el terme municipal de Corbera o fora d'ell però en estricte relació*. Text mecanografiat.

PASCUAL I SANGRÀ, Joaquim (1984). *Informe a l'Ajuntament de Corbera de Llobregat: breu reflexió sobre l'estat del seu patrimoni*. Text mecanografiat.

PERMANYER, Lluís (1995). *Las cruces de término*. Magazine la Vanguardia, 21/05/1995

RENAU I TURBAU, Joan (1999). *La nostra casa*. [Corbera de Llobregat]: Societat coral Diadema Corberenca.

REHSTEINER, Lisa (2002). "El arte de cultivar la tierra". *Narria, estudios de artes y costumbres populares*. Madrid: Museo de Artes y Tradiciones Populares. Universidad Autónoma de Madrid

RETUERTA JIMÉNEZ, M. Luz (1989). «Arxiu Històric Comarcal de sant Feliu de Llobregat». GENERALITAT DE CATALUNYA. *Guia dels Arxius Històrics de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. Vol. 3.

RIERA I BAGUÉ, Josep M. (1987). *Documents de la història de Corbera de Llobregat*. Corbera de Llobregat: Ajuntament de Corbera de Llobregat.

RIERA I BAGUÉ, Josep M. (1992). *Els Documents del mil·lenari de Corbera de Llobregat*. Corbera de Llobregat: Ajuntament de Corbera de Llobregat.

RIERA I BAGUÉ, Josep M. (1992). *Breu història de Corbera de Llobregat*. Text mecanografiat

RUBINAT AUMEDES, Francesc (2004). Catàleg Espeleològic del Massís de l'Ordal. Pàg. 86-87

ROSAS FEIJÓO, Eva (2003). *El Baix Llobregat. Guia de festes, fires i esdeveniments culturals*. [Sant Feliu de Llobregat]: Consell Comarcal del Baix Llobregat.

SERRAHIMA I PALÀ, Maurici (1886). Alegación en derecho por parte del Excmo. Ayuntamiento de Barcelona en el pleito que promovido por el Excmo. Sr. Marqués de Ayerbe sobre reivindicaciones de Derechos Reales en la llamada Rodalia de Corbera de esta ciudad, se halla actualmente en grado de apelación ante la Sala Primera de la Audiencia Territorial de Barcelona que preside el M. I. Sr. D. Sebastián Font y Miralles Mauricio Serrahima; Sixto Taxonera; Magín Pla y Soler. Barcelona Impr. Suc. N. Ramírez y Cia [B. Pública Arús].

SIMON DE GUILLAUMA, Josep M. (1963). *La mata de can Coll*. Butlletí del Club Excursionista de Gràcia. Barcelona: Club Excursionista de Gràcia, pàg. 223-224

UDINA MARTORELL, Federico (1951). *El archivo condal de Barcelona en los siglos IX-X Estudio crítico de sus fondos*. Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas (col. «Escuela de estudios Medievales. Textos», 18), pàg. 992.

VALERO MOLINA, Joan (2003). «Pere Sanglada en el context de l'escultura internacional catalana i europea». *Locus Amoenus*, núm 6. 2002-2003. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.

VALL I RIMBLAS, Ramon (1989). «Sant Martí: una església pre-romànica inèdita a Corbera de Llobregat». *I Jornades Arqueològiques del Baix Llobregat*. Castelldefels: Ajuntament de Castelldefels, pàg. 462-468.

VICENTE MERCADER, Pilar (coord.) (1999). *El Baix Llobregat. Guia per al coneixement del patrimoni*. [Sant Feliu de Llobregat]: Consell Comarcal del Baix Llobregat.

VICENTE MERCADER, Pilar; CARRETÉ, Josep M. (coords.) (2004). *3es. Jornades d'Estudi del patrimoni al Baix Llobregat. Comunicar el patrimoni*. [Sant Feliu de Llobregat]: Consell Comarcal del Baix Llobregat.

VIGUÉ, Jordi; PLADEVALL I FONT, Antoni; CARBONELL I ESTELLER, Eduard; BOU, Emili (1974). *L'església romànica de Sant Ponç de Corbera. Segle XI*. Barcelona: Porter libros (col. «artestudi art romànic», 1).

INTERNET

- <http://www.gelida.org/Corbera/index.htm> Informació sobre el municipi, genealogies de les masies, els senyors de Corbera, i entitats locals (Gegants de Corbera, Grup d'Història Local)
- <http://www.amicsdecorbera.org> Pàgina web de l'entitat organitzadora del Pessebre Vivent
- <http://www.penyadelcorb.arrakis.es> Pàgina web del diables de Corbera, Penya del Corb
- <http://www.esplaicorbera.org> Pàgina web del Centre d'Esplai Corbera.
- <http://www.amics21.com/corbera> Pàgina web del GEMC (Grup d'Estudis del Medi Ambient de Corbera)
- <http://sacorbera.iespana.es> Pàgina web del SAC (Societat Atlètica Corbera)
- <http://speleocorb.elazul.org> Pàgina web de SpeleoCorb (Agrupació pro natura)
- <http://www.xtec.es/recursos/socials/descobrim/> Informació sobre el romànic, el modernisme, la industrialització i el moviment obrer (1939-1978) a la comarca del Baix Llobregat.
- http://www.xtec.es/~mpuigpe1/art_catala/ Informació sobre la història de l'art català per períodes.
- <http://lafura.cat/SUPLEMENTS/ARXIUS/ARXIUS/MARGES/DOSSI3.HTM> Informació sobre marges i barraques de pedra seca
- <http://www.stormpages.com/geven/delapedraseca/referents%20historic1.htm> Informació sobre barraques de pedra seca
- <http://www.ine.es> Instituto Nacional de Estadística
- <http://www.idescat.net> Institut d'Estadística de Catalunya
- <http://www.gencat.cat>

- <http://www.diba.cat>
- <http://www.geoportal-idec.net>

PUBLICACIONS PERIÒDIQUES

L'avançada. Editada per l'Ajuntament de Corbera de Llobregat

LEGISLACIÓ

- Decret 47/1988, d'11 de febrer, sobre declaració d'arbres d'interès comarcal i local.
- Decret 214/1987, de 9 de juny, sobre declaració d'arbres monumentals.
- Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, del Parlament de Catalunya
- Decret 328/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural
- Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.
- Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español
- Llei 12/1981, de 24 de desembre, per la qual s'estableixen normes addicionals de protecció dels espais d'especial interès natural afectats per activitats extractives
- Llei 9/1995, de 27 de juliol, de regulació de l'accés motoritzat al medi natural
- Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents
- Llei 17/1990, de museus
- Llei 9/1993 del patrimoni cultural català
- Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic
- Decreto 571/1963 de 14 de marzo, sobre protección de los escudos, emblemas, piedras heráldicas, rollos de justicia, cruces de término y piezas similares de interés histórico-artístico.
- Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural.
- Ley 3/1995, de 23 de marzo, de Vías Pecuarias
- Llei 2/2002, de 14 de març, d'Urbanisme

ALTRES FONTS D'INFORMACIÓ

- “Les memòries de l’ahir”: programa emès per Ràdio Corbera, dirigit i presentat per Joan Renau, on es tracten de forma monogràfica temes relacionats amb la història de Corbera.
- “Records i vivències d’una àvia de 84 anys”: informació recopilada per Josefina Bosch, facilitada per Teresa Canals Xancó (la Teresina de cal Peret) en base als seus records.
- “Adopció de l’escut heràldic municipal”. Expedient de l’Ajuntament sobre l’adopció de l’actual escut heràldic.
- “Dossier d’informació. Inventari de Recursos” (2004). Àrea de Promoció Econòmica i Turisme. Ajuntament de Corbera de Llobregat.
- “Pla de Cultura” (2004). Àrea de Cultura. Ajuntament de Corbera de Llobregat.

5. APÈNDIXS

5.1. Borges

Durant la realització del inventari es van intentar localitzar, en primer lloc, les borges o barraques de pagès que ja s'havien inclòs a altres inventaris. Durant la seva recerca es van localitzar altres borges, que creiem necessari recollir en un apartat específic, donat el seu valor etnològic i la seva creixent desaparició.

LOCALITZACIÓ	IMATGES	
Al camí del Calaix X: 408123 Y:4586056		
Camí de la Font dels Herbatges a la Font de les Febres		
H X Y		
Can Planas – 1		

Can Planas – 2 (runes de l'antiga masia de can Planas)		
--	--	---

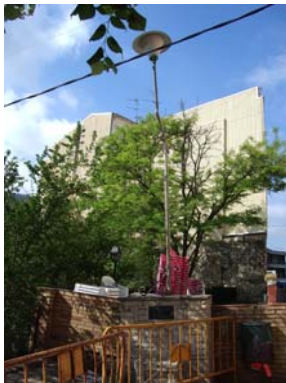
5.2. Fonts

Una part de les fonts apareix a l'inventari, però moltes altres les trobem recollides a l'apartat “elements no fitxats”, ja que no reuneixen els requisits o característiques per tenir fitxa pròpia. En aquest apèndix es relacionen les fonts de les quals es té constància, encara que algunes no s'hagin pogut localitzar al realitzar l'inventari. En el cas que les fonts tinguin fitxa a l'inventari, només s'indica el nom i el número de fitxa; si no s'han inventariat s'inclouen dades referents a la ubicació i una fotografia, en cas que hagi estat possible. En qualsevol cas, és possible que encara manqui alguna font.

DENOMINACIÓ	UBICACIÓ	IMATGE	FITXA
Albages, font d'			Fitxa núm. 90
Alcalde, font de l'			Fitxa núm. 151
Alzina de can Llopart, font de l'			Fitxa núm. 95
Ajuntament, font de l'			
Amunt, font de l'			Fitxa núm. 88

(can Roca, font de)			
Arbres, font del passeig dels	A la cantonada amb el carrer Folch i Torres		
Arbres, font del passeig dels	Davant el CEIP Jaume Balmes		
	Bartomeu i Sebastià		
Ca n'Aragall, font de			
Can Baró, font de	Avinguda Catalunya, al principi del passatge que porta a can Baró		
Can Canals, font de			Fitxa núm. 103
Can Canonge, font de			Fitxa núm. 107
Can Deu, font de			Fitxa núm. 101
Can Cañellas, font de			
Can Margarit, font de	Al carrer dels Pins		
Can Margarit, font de	A can Margarit, tocant el torrent		
Can Moriscot, font			Fitxa núm. 166

de			
Casa Cremada, font de la			Fitxa núm. 96
Cinc Duros, font dels	Al Bonrepòs		
Coco, font del			
Coll Roig, font del	Al Camí Ral		
Conill Blanc, font del (Mas Passoles, font de)			Fitxa núm. 100
Corró, font del (Pi de can Deu, font del)			Fitxa núm. 97
Cubell, font del	Rodalies de can Llopard		
Déu vos Guard, font del	Al Bonrepòs		
Dr. San, font de la plaça del	Plaça del Dr. San		
Escoles Velles, font de les	Al pati de l'Escola de Música		

Farola, font de la	Al carrer Sant Antoni, enderrocada l'any 2005		
Febres, font de			Fitxa núm. 78
Fibla, font de la (Dipòsits, font dels)	Al camí del Calaix		Fitxa núm. 99
Flandes, font de			Fitxa núm. 81
Fonteta, la; can Toni Joan, fonteta de			Fitxa núm. 94
Herbatges, font dels			Fitxa núm. 90
Juncà, font	Propera al Maset de Baix		
Llac, font del (Nogueres, font de les; can Canals, fonteta de)			Fitxa núm. 92
Magraner, font del	A la plaça Bartomeu i Pere Selva		
Mas d'en Planes, font del			Fitxa núm. 105
Masets, deu dels			
Maset d'Abaix, font del			Fitxa núm. 89
Migjorn, font del	Front de can Canals		
Montserrat, font de			
Oms, font dels	A Ca n'Armengol, prop del Maset de Baix		
Parc de les			

Palmeres, fonts del			
Plataners, font dels			Fitxa núm. 102
Ponet, font d'en	Propera al Maset de Baix		
Pontarró, font del			Fitxa núm. 93
Pubilla, font de la			Fitxa núm. 133
Rabadà, font del			Fitxa núm. 141
Rauré, font del (Raulé, font del; Rourer, font del)			Fitxa núm. 91
Reixa, font de la	Al Bonrepòs		
Roca de ca n'Aragall, font de la			
Rosendo, font	Propera al Maset de Baix		
Roure, font del	Davant de can Canals		
Sant Antoni, font de la plaça de			
Sant Joan, font de	Al Bonrepòs		Fitxa núm. 98
Santa Magdalena, font de			Fitxa núm. 79
Santa Teresa, font de			Fitxa núm. 106
Senyora, font de la			Fitxa núm. 104
Socies, font de			Fitxa núm. 108
Tast, font del	A ca n'Armengol		
Tet, font del	Al Bonrepòs		
Tonet de la Tarda, font del	Al Bonrepòs		
Trull, font del (carrer del Trull)			
Trull, font del (plaça del Mil·lenari)			
Vella, font			Fitxa núm. 72
Vila de Corbera, font de la (Puig d'Agulles, font del)			Fitxa núm. 80

5.3 Mines i pedreres

En apartats anteriors s'ha fet referència a la importància de l'extracció i el tractament del guix al municipi. La documentació sobre aquest fet ens remet a èpoques llunyanes, i va seguir de forma continuada fins ben entrat el segle XX. A l'arxiu històric de Sant Feliu de Llobregat es conserven documents referents a la sol·licitud de registre de diferents guixeres i mines, ja durant el segle XX, que permeten conèixer l'abast d'aquesta indústria. Adjuntem una relació de les mines i pedreres, amb el seu nom, l'any de sol·licitud del registre, el tipus de material que s'extreia i l'indret on estaven situades:

NOM	ANY SOL·LICITUD REGISTRE	MATERIAL	UBICACIÓ
Previsión	1923	Ferro	Paratge Camp dels Jonchs (Maset de Dalt)
Mina Esperanza	1926	Ferro	Paratge can Planas
Teresa	1939	Ferro	Paratge can Planas
Picapoll	1940	Guix	Paratge can Rovira, i modernament "Bonastre"
Magdalena	1940	Guix	Paratge can Rovira
Santa Maria	1940	Guix	Paratge "Cuatro Caminos"
Sant Ponç	1940	Fosfat càlcic	Paratge "Clot de las Comas"
Mina de la Creu	1941	Bauxita	Paratge "Creu Nova"
La Palmera	1941	Dolomia	Paratge "Torre Bonastre"
Nueva Josefa	1965		
Les Guixeres	1968	Guix	"Les Guixeres"
Picarañas	1969	Guix	

D'altra banda, Lluís Ferrer, durant el curs 1996-97 va fer deu fitxes de diferents pedreres de guix, recopilant informació oral facilitada per veïns i antics treballadors, indicant les seves característiques i incloent les dates d'obertura i el seu estat en el moment de fer el treball:

NOM	DATES OBERTURA	ESTAT
Can Panyella	1920-25	Inutilitzada i abandonada
Del Dèbil	1940	Utilitzada com a abocador
Can Guixerots	Últims anys del segle XIX	Utilitzada com a abocador
Can Guixaire – Guixera de can Sec	Entre 1830 i 1855	Centre esportiu
D'en Bonastre	Mitjan del segle XIX	Zona urbanitzada
Can Ximenes	1902-1970	Centre esportiu
D'en Manau	1940	Zona urbanitzada
D'en Rovira	1920	Zona urbanitzada
2a guixera d'en Bonastre, can Serra		Zona urbanitzada
Can Planes	1934-1983	Camp de moto-cross i abocador

5.4. Masies i cases rurals

La Llei d'Urbanisme preveu la creació d'un catàleg específic de masies i cases rurals. La relació de masies i cases rurals d'interès patrimonial que hauria d'incloure aquest catàleg, en el cas de Corbera de Llobregat, és el següent:

- Can Roig → fitxa núm. 18
- Can Panyella → fitxa núm. 28
- Can Canals → fitxa núm. 29
- Ca n'Aragall → fitxa núm. 30
- Casa Cremada → fitxa núm. 31
- Can Planes → fitxa núm. 32
- Can Tonijoan → fitxa núm. 33
- Les Feixes → fitxa núm. 34
- El Maset de Baix → fitxa núm. 35
- Can Rigol → fitxa núm. 37
- Can Baiona → fitxa núm. 38
- Can Deu → fitxa núm. 39
- Can Coll → fitxa núm. 41

- Can Llopart → fitxa núm. 42
- Can Montmany de Mas Passoles → fitxa núm. 43
- Can Coix → fitxa núm. 44
- Can Canonge → fitxa núm. 45
- Els Fitons → fitxa núm. 47
- Can Masega → fitxa núm. 161
- Casa Gran de can Moriscot → fitxa núm. 171
- Casa Nova de l'Aragall
- Ca n'Ermengol

5.5. Galeria d'imatges

En aquest apartat mostrarem fotografies d'elements no fitxats, que no estiguin incloses en altres apartats de la memòria (relació de borges, relació de fonts...)

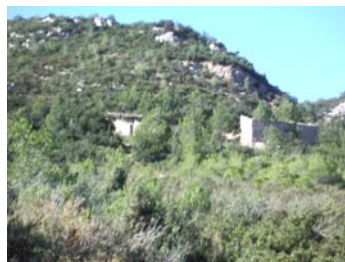

Can Margarit

Sant Ponç de Corbera

Ca n'Ermengol

El Maset de Dalt

**Restes i pou
de l'antiga masia
de can Planes**

Forn de calç al camí de Sant Ponç

Creu de ca n'Aragall

Creu Sussalba

Marge de pedra seca – vinya de can Panyella

Marge de pedra seca – camí del Calaix

Mina de can Rigol

Mola del carreró de Santa Magdalena

Festa de l'Arbre

Rosari Vivent

Cova de can Rigol – 1

Cova de can Rigol – 2

Alzina de ca n'Aragall

Xiprer can Tonijoan

Diputació de Barcelona

Àrea de Cultura

Carrer Comte d'Urgell, 187. Edifici del Rellotge

08036 Barcelona

Tel. 934 022 566 • Fax 934 022 825

o.patrimonio@diba.cat • www.diba.cat/opc